

VARSAVIANA

MALARSTWO • GRAFIKA • FOTOGRAFIA • RZEMIOSŁO ARTYSTYCZNE

AUKCJA 6 WRZEŚNIA 2018 WARSZAWA

VARSAVIANA

MALARSTWO • GRAFIKA • FOTOGRAFIA
RZEMIOSŁO ARTYSTYCZNE

AUKCJA

6 WRZEŚNIA (CZWARTEK) 2018

MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY

DOM AUKCYJNY DESA UNICUM

UL. PIĘKNA 1A

WARSZAWA

WYSTAWA OBIEKTÓW AUKCYJNYCH

20 SIERPNIĄ – 6 WRZEŚNIA 2018

PONIEDZIAŁEK – PIĄTEK W GODZINACH OD 11 DO 19

SOBOTA W GODZINACH OD 11 DO 16

KOORDYNATORZY AUKCJI

KAROLINA ŁUŻNIAK-MARCHLEWSKA *Redakcja katalogu*, k.luzniak@desa.pl, 22 163 66 48, 664 981 453

MAGDALENA KUŚ, *Redakcja katalogu*, m.kus@desa.pl, 22 163 66 44, 795 122 718

ALEKSANDRA ŁUKASZEWSKA, *Koordynator sprzedaży*, a.lukaszevska@desa.pl, 22 163 67 05, 664 981 465

- Anczykowski Zygmunt **84**
 Bartłomiejczyk Edmund Ludwik **82**
 Berezowska Maja **38**
 Bierkowski Kazimierz **210**
 Borgoni Michał **177**
 Bracia Buch **161-162**
 Bracia Buch **162**
 Bracia Łopieńscy **110-122**
 Bułhak Jan **66**
 Chmielewski Witold **92**
 Chmieliński Władysław **1, 2, 9**
 Cieślewski (ojciec) Tadeusz **10-12, 15**
 Cieślewski (syn) Tadeusz **54, 58**
 Cmoch Franciszek **211**
 Czarnecki Janusz **74, 76**
 Czarnowski Stanisław **125**
 Dąbrowska Kazimiera **23-24**
 Dąbrowska Kazimiera **24**
 Dwurnik Edward **39-44, 57**
 Fabryka Gliz "Sokół" W. Kwaśniewski
 i F. Pacholczyk **101**
 Fabryka Minterów **123**
 Fabryka Wyrobów Platerowanych
 i Brązowych Braci Henneberg **155-160**
 Fabryka Wyrobów Srebrnych
 i Platerowanych Józefa Frageta **126-143**
 Fabryka Wyrobów z Nowego Srebra
 Henniger & Co **163-165**
 Flisak Jerzy **36, 93**
 Fryderyk Vollmer **166**
 Garwatowski Stefan **25**
 Gronowski Tadeusz **83, 98**
 Grudkowski Sergiusz **30, 31**
 Holewiński Kazimierz **16**
 Holke Jan Jerzy **182**
 Holke Marcin **183-184**
 Jabłczyński Feliks **59**
 Jabrzemski Leonard **69**
 Jan Jerzy Bandau I **175**
 Januszewski Zenon **90**
 Jarnuszkiewicz Jerzy **109**
 Karoli Aleksander **71**
 Keilowa Julia **168-174**
 Kędzierski Apoloniusz **116**
 Kiesner Maria **45**
 Kopczyński Bronisław Piotr **53, 64**
 Kosiński Jerzy **72**
 Kosmólska-Szulc Halina Anna **20**
 Kostrzewa Jerzy **78**
 Koter Bartłomiej **46**
 Krajewska Helena **27-29**
 Kulm Ryszard **87**
 Kurzawiński Bolesław **13**
 Lilpop Karol Jerzy **186**
 Lustyk Bogusław **86**
 Łątkowski Jan **215**
 Łątkowski Piotr **214**
 Łunkiewicz-Rogoyska Ewa **26**
 Makowski Czesław **113**
 Malcz Karol Filip **190-201**
 Młynarski Józef **55**
 Nagalski Adam **212**
 Nagalski i Psyk **213**
 Nast Ludwik **187**
 Norblin i S-ka **144-150**
 Norblin Stefan **80-81**
 Norblin, Bracia Buch i T. Werner **151-154**
 Nowakowski Maciej **208**
 Nowosielski Leszek **104**
 Ossecki Wilk (Wilhelm) **19**
 Pazda Zygmunt **65**
 Pogorzelski Jan **206-207**
 Popiel Jan **185**
 Radke Emil **203-205**
 Rapnicki Janusz **85**
 Rassalski Stefan **60-62**
 Riedel Antoni **209**
 Roman Plewkiewicz & Co **167**
 Sikora Stanisław **108**
 Sipiński Alfons Józef **22**
 Skotnicki Jan **18**
 Sołtan Aleksander **63**
 Sonnewend Stefan (1939) **14**
 Stachowicz Władysław **3-8, 21**
 Stanisław Plewiński **178**
 Stankiewicz Zofia **47-50, 56**
 Szaybo Rosław **89**
 Szczeciński Karol **79**
 Szwarce Jan Feliks **188**
 Szymon Stanecki **180-181**
 Świerzy Waldemar **88, 91, 94-95**
 Teodor Pawłowicz **179**
 Teslar Antoni **32**
 Uniechowski Antoni **35, 37**
 Wąsowicz Dariusz **52**
 Werner Teodor **202**
 Weselik Jan **70, 73, 75**
 Wytwórnia Wyrobów Ceramicznych
 "Steaty" w Katowicach **107**
 Zakład Porcelany Stołowej
 "Krzysztof" w Wałbrzychu **105**
 Zakład Porcelany Stołowej
 "Wałbrzych" w Wałbrzychu **103**
 Zakłady Porcelitu Stołowego
 "Pruszków" w Pruszkowie **102**
 Zakrzewski Włodzimierz **33, 34**
 Zakrzewski Włodzimierz Jan **51**
 Żernicki Franciszek **189**

DOM AUKCYJNY I GALERIA

Piękna 1A, 00-477 Warszawa
tel. 22 163 66 00, biuro@desa.pl

pon.-pt. 11-19, sob. 11-16

BIURO PRZYJĘĆ OBIEKTÓW

tel. 22 163 66 10 wyceny@desa.pl

pon.-pt. 11-19, sob. 11-16

PUNKT WYDAŃ OBIEKTÓW

tel. 22 163 66 20, wydania@desa.pl

pon.-pt. 11-19, sob. 11-16

BIURO OBSŁUGI KLIENTA

tel. 22 163 66 00 bok@desa.pl

pon.-pt. 11-19, sob. 11-16

ZLECENIA LICYTACJI

zlecenia@desa.pl

tel. 22 163 67 00

PRENUMERATA KATALOGÓW

tel. 22 163 67 00, prenumerata@desa.pl

GALERIA BIŻUTERII

Nowy Świat 48, 00-363 Warszawa
tel. 22 826 44 66, bizuteria@desa.pl

pon.-pt. 11-19, sob. 11-16

wyceny biżuterii: czw. 11-19, pt. 11-15

KONTA BANKOWE

Bank Pekao S.A., SWIFT PKOP PL PW

PLN: 27 1240 6292 1111 0010 6772 6449

EURO: 58 1240 6292 1978 0010 6772 6191

USD: 78 1240 6292 1787 0010 6772 6263

OKŁADKA FRONT poz. 83 Tadeusz Gronowski, "Warszawa" 1936 r.

II OKŁADKA poz. 110 Bracia Łopieńscy, Figura króla Zygmunta III Wazy, okres międzywojenny

STR. 2-3 poz. 26 Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska, "Święto Majowe 1939 w Warszawie", 1939 r.

IV OKŁADKA poz. 41 Edward Dwurnik, "Plac Zamkowy", 2017 r.

VARSAVIANA • 6 września 2018 • ISBN 97-883-66038-24-0 • Kod aukcji 553WYP035

Nakład 2 500 egzemplarzy • Koncepcja graficzna Monika Wojnarowska • Zdjęcia Marcin Koniak i Paweł Bobrowski

Druk ArtDruk Zakład Poligraficzny, www.artdruk.com

JULIUSZ WINDORBSKI

Prezes Zarządu
tel. 22 163 66 65
j.windorbski@desa.pl

JAN KOSZUTSKI

Wiceprezes
tel. 22 163 66 36
j.koszutski@desa.pl

SEKRETARIAT ZARZĄDU

tel. 22 163 66 65
biuro@desa.pl

KSIĘGOWOŚĆ

Małgorzata Kulma, *Główna Księgowa*
tel. 22 163 66 80, m.kulma@desa.pl

Marlena Ulejczyk, *Zastępca Głównej Księgowej*
tel. 22 163 66 81, m.ulejczyk@desa.pl

DZIAŁ HR

Joanna Antosik, *Specjalista ds. kadr i płac*
tel. 22 163 66 90, j.antosik@desa.pl

DZIAŁ IT

Piotr Gołębiowski, *Koordynator Projektów IT*
tel. 502 994 225, p.golebiowski@desa.pl

**DEPARTAMENT
MARKETINGU I INNOWACJI**

Agata Scheffner, *Dyrektor Marketingu*
tel. 514 446 830, a.scheffner@desa.pl

Marta Wiśniewska, *Koordynator ds. Marketingu*
tel. 795 122 709, m.wisniewska@desa.pl

PUBLIC RELATIONS

Business & Culture
Joanna Andruszko
tel. 793 919 167, pr@desa.pl

**DZIAŁ
LOGISTYCZNO-ADMINISTRACYJNY**

Kacper Tomasziewicz, *Kierownik ds. logistyki*
tel. 795 122 708, k.tomaszkiewicz@desa.pl

DEPARTAMENT PROJEKTÓW AUKCYJNYCH

IZA RUSINIAK
Dyrektor Departamentu
i.rusiniak@desa.pl
22 163 66 40, 664 981 463

BARBARA RYBNIKOW
Starszy Specjalista
Sztuka Współczesna
b.rybnikow@desa.pl
22 163 66 45, 664 150 862

ANNA SZYKARCZUK
Specjalista
Sztuka Współczesna
a.szykarczuk@desa.pl
22 163 66 41, 664 150 866

AGATA MATUSIELAŃSKA
Asystent
Sztuka Współczesna
a.matusielanska@desa.pl
22 163 66 50, 539 546 699

KATARZYNA PISKORZ
Asystent
Sztuka Współczesna
k.piskorz@desa.pl
22 163 66 50

MAREK WASILEWICZ
Specjalista
Sztuka Dawna
m.wasilewicz@desa.pl
22 163 66 47, 795 122 702

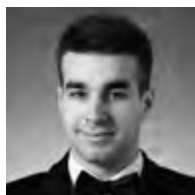
MAŁGORZATA SKWAREK
Starszy Specjalista
Sztuka Dawna
m.skwarek@desa.pl
22 163 66 50

TOMASZ DZIEWICKI
Asystent
Sztuka Dawna
t.dziewicki@desa.pl
22 163 66 46, 735 208 999

JULIA MATERNA
Asystent
Sztuka Dawna
j.materna@desa.pl
22 163 66 46

ARTUR DUMANOWSKI
Starszy Specjalista
Sztuka Młoda i Najnowsza
a.dumanowski@desa.pl
22 163 66 42, 795 122 725

KATARZYNA ŻEBROWSKA
Starszy Specjalista
Fotografia Kolekcjonerska
k.zebrowska@desa.pl
22 163 66 49, 539 546 701

KAROLINA KOŁTUNICKA
Asystent
Sztuka Młoda i Najnowsza
k.koltunicka@desa.pl
22 163 66 43, 664 150 864

**KAROLINA
ŁUŹNIAK-MARCHLEWSKA**
Starszy Specjalista
Sztuka Użytkowa i Kamiks
k.luzniak@desa.pl
22 163 66 48, 664 981 453

MAGDALENA KUŚ
Starszy Specjalista
Sztuka Użytkowa
m.kus@desa.pl
22 163 66 44, 795 122 718

DEPARTAMENT POZYSKIWIANIA OBIEKTÓW

JOANNA TARNAWSKA
Dyrektor Departamentu
j.tarnawska@desa.pl
22 163 66 11, 698 666 189

ELŻBIETA KOPEC
Specjalista
e.kopec@desa.pl
22 163 66 15

STEFANIA AMBROZIAK
Asystent
s.ambroziak@desa.pl
22 163 66 12, 539 196 531

KAROLINA GREŚ
Asystent
k.gres@desa.pl
22 163 66 14, 698 668 221

DEPARTAMENT SPRZEDAŻY

AGATA SZKUP
Dyrektor Departamentu
a.szkup@desa.pl
22 163 67 01, 692 138 853

ALEKSANDRA ŁUKASZEWSKA
Kierownik Galerii
a.lukaszevska@desa.pl
22 163 67 05, 664 981 465

MICHAŁ BOLKA
Doradca Klienta
m.bolka@desa.pl
22 163 67 03, 664 981 449

KAROLINA CIEŚIELSKA
Doradca Klienta
k.ciesielska@desa.pl
22 163 67 12, 668 135 447

ROMAN KACZKOWSKI
Doradca Klienta
rkaczkowski@desa.pl
22 163 67 15, 795 122 712

JAN GROCHOLA
Doradca Klienta
j.grochola@desa.pl
22 163 67 08, 795 121 574

MARTYNA LISTKOWSKA
Doradca Klienta
m.listkowska@desa.pl
22 163 67 11, 506 251 833

MICHAŁ BARCIK
Doradca Klienta
m.barcik@desa.pl
22 163 67 09, 506 252 031

MAŁGORZATA NITNER
Doradca Klienta
m.nitner@desa.pl
22 163 67 02, 514 446 892

JADWIGA BECK
Doradca Klienta
j.beck@desa.pl
795 122 720

BIURO OBSŁUGI KLIENTA

URSZULA PRZEPIÓRKA
Kierownik Działu
u.przepiorka@desa.pl
22 163 66 01

ANNA MAZUREK
Specjalista ds. rozliczeń
a.mazurek@desa.pl
22 163 66 09

MAGDALENA OŁTARZEWSKA
Asystent ds. rozliczeń
m.oltarzevska@desa.pl
22 163 66 04, 506 252 044

MARIA OLSZAK
Asystent ds. rozliczeń
m.olszak@desa.pl
22 163 66 02, 795 122 723

KORA KULIKOWSKA
Asystent ds. rozliczeń
k.kulikowska@desa.pl
22 163 66 20, 788 262 366

DZIAŁ ADMINISTROWANIA OBIEKTAMI

KAROLINA ŚLIWIŃSKA
Kierownik Magazynu
k.sliwinska@desa.pl
22 163 66 20, 795 121 575

PAWEŁ WOŁYŃSKI
Specjalista ds. logistyki
p.wolyniak@desa.pl
22 163 66 21, 506 251 934

MARCIN KONIAK
Fotograf
m.koniak@desa.pl
22 163 66 74, 664 981 456

MARLENA TALUNAS
Fotodiytor
m.talunas@desa.pl
22 163 66 75, 795 122 717

STUDIO FOTOGRAFICZNE

PEJZAŻE WARSZAWSKIE —
MALARSTWO, GRAFIKA, FOTOGRAFIA I PLAKAT

|
WŁADYSŁAW CHMIELIŃSKI (1911 - 1979)

Rynek Starego Miasta

akwarela/papier, 23,5 x 35 cm
sygnowany p.d.: 'W.Chmieliński'

cena wywoławcza: 3 600 zł[†]

estymacja: 4 500 - 6 000

Warszawa poetycka i liryczna, Warszawa żywa, pulsująca życiem, ulegająca nieustannym przemianom, Warszawa przedwojenna, potem dźwigająca się z ruin, Warszawa boomu budowlanego i wreszcie współczesne miasto, które przyciągało i wciąż przyciąga artystów zarówno jako samodzielny „temat”, jak i środowisko twórcze. Stolicę utrwalono na niezliczonej ilości obrazów, rycin i rysunków, stanowiących ważny element dokumentacji historycznej, urbanistycznej i architektonicznej miasta. Wśród widoków Warszawy znajdziemy dzieła artystów, którzy poświęcili jej znaczną część swojej twórczości, m.in. mieszkającego i pracującego tu Władysława Chmielińskiego. W latach 1926-31 studiował w warszawskiej Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa (dawna Klasa Rysunkowa).

Wiodącym tematem jego obrazów były widoki miejskie, malowane olejno i akwarelą. W latach 1935-38 stworzył cykl akwarel, przedstawiających obiekty polskiej architektury; wśród nich m.in. wnętrza Zamku Królewskiego w Warszawie i Pałacu w Wilanowie. W latach 1936-39 artysta używał także pseudonimu „Władysław Stachowicz”. Twórca świetnie udokumentował zaułki, place, zabytkową zabudowę i piękno miasta. Jego prace związane były też z bogatą tematyką rodzajową warszawskiej ulicy: dorożkami, przechodniami, przekupkami. Spokojne, dekoracyjne widoki wpisują się w bogatą tradycję warszawskiej wedyuty i ikonografię miasta. Dzięki zachowanym pejzażom mamy wciąż wiedzę o przedwojennym wyglądzie i kształcie Warszawy.

2
WŁADYSŁAW CHMIELIŃSKI (1911 - 1979)

Stare Miasto w Warszawie

akwarela, ołówek/papier, 33,5 x 23,5 cm
sygnowany p.d.: 'Wł. Chmieliński'

cena wywoławcza: 3 600 zł †
estymacja: 4 500 - 7 000

3
WŁADYSŁAW STACHOWICZ (1911 - 1979)

Wejście do archikatedry św. Jana

akwarela, tusz/papier, 50 x 40 cm
dopisz: sygnowany p.d.: 'Wł. Stachowicz'

cena wywoławcza: 2 600 zł †
estymacja: 3 500 - 5 000

4

WŁADYSŁAW STACHOWICZ (1911 - 1979)

Pałac na Wodzie w Łazienkach Królewskich

akwarela/papier; 50 x 35 cm
sygnowany p.d.: 'Wł. Stachowicz'

cena wywoławcza: 1 800 zł †

estymacja: 2 500 - 4 000

5

WŁADYSŁAW STACHOWICZ (1911 - 1979)

"Wilanów"

akwarela, ołówki/papier; 48,5 x 33,5 cm
sygnowany i opisany p.d.: 'Wilanów | Wł. Stachowicz'

cena wywoławcza: 1 600 zł †

estymacja: 2 500 - 3 500

6

WŁADYSŁAW STACHOWICZ (1911 - 1979)

Brama na rynku Starego Miasta w Warszawie

akwarela, gwasz/papier; 44 x 34 cm
sygnowany p.d.: 'Wł. Stachowicz'

cena wywoławcza: 1 000 zł †

estymacja: 1 500 - 3 000

7

WŁADYSŁAW STACHOWICZ (1911 - 1979)

Zaulek Starego Miasta

akwarela/papier; 49 x 33,5 cm
sygnowany p.d.: 'Wł. Stachowicz'

cena wywoławcza: 1 400 zł †

estymacja: 2 000 - 3 200

8

WŁADYSŁAW STACHOWICZ (1911 - 1979)

Widok Starego Miasta

akwarela, gwasz/papier, 37 x 32,8 cm
sygnowany p.d.: "Wł. Stachowicz"

cena wywoławcza: 1 800 zł †
estymacja: 2 000 - 4 000

9

WŁADYSŁAW CHMIELIŃSKI (1911 - 1979)

Kolumna Zygmunta

akwarela, gwasz/papier, 33,5 x 22,8 cm
sygnowany p.d.: "Wł. Chmieliński"

cena wywoławcza: 1 600 zł †
estymacja: 2 000 - 4 000

10
TADEUSZ CIEŚLEWSKI (OJCIEC) (1870 - 1956)

Warszawa - Plac Zamkowy

akwarela, ołówek/papier, 27 x 36 cm
sygnowany p.d.: 'T. Cieślowski'

cena wywoławcza: 2 400 zł[†]
estymacja: 3 000 - 4 500

11
TADEUSZ CIEŚLEWSKI (OJCIEC) (1870 - 1956)

Stare Miasto w Warszawie - Widok na kościół św. Jacka

akwarela, ołówek/papier, 28 x 31,2 cm
sygnowany p.d.: 'T. Cieślowski'

cena wywoławcza: 1 800 zł[†]
estymacja: 2 500 - 3 500

12

TADEUSZ CIEŚLEWSKI (OJCIEC) (1870 - 1956)

Pałac na Wodzie w Warszawie

akwarela, ołówek/papier; 34 × 67 cm
sygnowany p.d.: 'T. Cieślowski'

cena wywoławcza: 3 500 zł †

estymacja: 4 200 - 7 000

13

BOLESŁAW KURZAWIŃSKI (1898 - 1987)

Stare Miasto w Warszawie - tryptyk, 1918 r.

akwarela/papier; 1. 12,8 × 15,2 cm; 2. 16,8 × 14 cm 3. 12,8 × 15,2
(wymiary każdej części w świetle passe-partout)
sygnowany i datowany p.d.: 'B. Kurzawiński | 1918 r.' (każda część)

cena wywoławcza: 1 000 zł †

estymacja: 1 500 - 2 500

14
STEFAN SONNEWEND (1885 - 1939)

Pałac na Wodzie w Łazienkach Królewskich, 1921 r.

akwarela/papier, 35,5 x 42 cm
sygnowany i datowany l.d.: 'Sonnewend Stefan Warszawa 1921 20'

cena wywoławcza: 500 zł
estymacja: 1 000 - 2 000

15
TADEUSZ CIEŚLEWSKI (OJCIEC) (1870 - 1956)

Rynek Starego Miasta zimą

akwarela/papier, 26,5 x 37 cm
sygnowany p.d.: 'T. Cieślowski'

cena wywoławcza: 1 800 zł[†]
estymacja: 2 600 - 4 000

16
KAZIMIERZ HOLEWIŃSKI (1904 - 1957)

Wieże kościoła Pijarów w Warszawie, 1928 r.

akwarela/papier, 38,5 x 30 cm
sygnowany i datowany i.d.: 'K. Holewiński | 1928'

cena wywoławcza: 800 zł †
estymacja: 1 000 - 2 000

17
AUTOR NIEROZPOZNANY

Krakowskie Przedmieście - widok z Kościoła Św. Krzyża

akwarela, tusz/papier, 20 x 19 cm
sygnowany p.d.: 'Arch. Stanisławski'

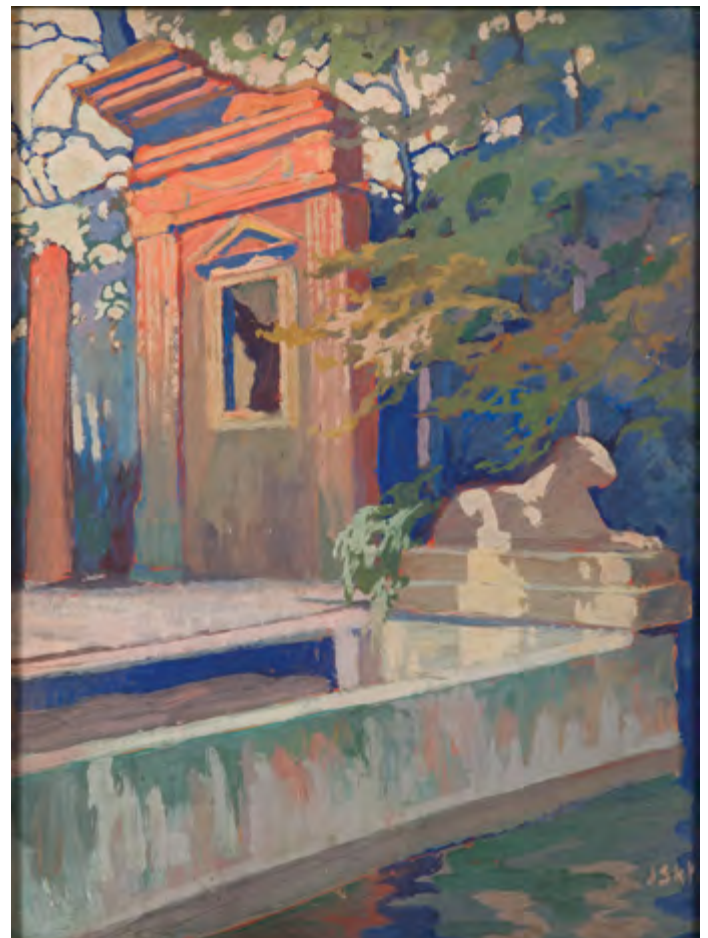
cena wywoławcza: 800 zł
estymacja: 1 500 - 2 500

18
JAN SKOTNICKI (1876 - 1968)

"Fragment z Łazienek", 1936 r.

olej/tektura, 40 x 29,5 cm
sygnowany p.d.: 'JSKT'
na odwrociu opisany: 'JAN SKOTNICKI | FRAGMENT Z ŁAZIENEK |
Nagroda prez. m. st. Warszawy | dla płk. dr K. MILLAKA | w 1936
w konkursie | Warszawa w Kwiatkach | za ogród przy Al. Wojska 23'

cena wywoławcza: 2 200 zł †
estymacja: 3 000 - 5 000

19
WILK (WILHELM) OSSECKI (1892 - 1958)

"Pałac Sobieskiego w Wilanowie"

gwasz, tusz/papier; 30,5 x 47,5 cm
sygnowany p.d.: 'Ossecki' i opisany l.d.:
'Pałac Sobieskiego w Wilanowie gwasz'

POCHODZENIE:
- spuścizna po artyście

cena wywoławcza: | 200 zł
estymacja: | 600 - 3 000

20
HALINA ANNA KOSMÓLSKA-SZULC (1901 - 1984)

"Warszawa. Kościół na Solcu", 1945 r.

ołówki/papier; 27,5 x 45,5 cm
sygnowany, datowany i opisany p.d.: '1945 Kosmólska |
Warszawa Kościół na Solcu'

cena wywoławcza: 800 zł †
estymacja: | 500 - 2 500

21
WŁADYSŁAW STACHOWICZ (1911 - 1979)

Para pejzaży warszawskich: "Fragment ze Starego Miasta" i "Widok na ul. Freta"

akwarela, tusz/papier; wym. pojedynczej pracy: 16 x 9 cm sygnowane i opisane p.d.: 'Fragment ze St. Miasta | Wł. Stachowicz' i 'Widok na ul. Freta | Wł. Stachowicz'

cena wywoławcza: 2 200 zł †
estymacja: 2 800 - 4 000

22
ALFONS JÓZEF Sipiński (1886 - 1968)

Filharmonia Warszawska, lata 30. XX w.

olej/tektura, 32,3 x 45 cm sygnowany l.d.: 'Alf. J. Sipiński' na odwrociu opisany: 'Warszawa "Filharmonija" | Al. Józ. Sipiński | 7147/76 m | Od Mania i Anki | 1931 r.'

cena wywoławcza: 3 000 zł †
estymacja: 4 500 - 6 000

KAZIMIERA DĄBROWSKA (1890 - 1972)

Miniatura - Portret kobiety w perłach, 1933 r.

tempera/kość, 9,5 x 7,5 cm
 sygnowany i datowany wzdłuż prawej krawędzi: 'K. Dąbrowska 1933'
 ramka firmy 'L. Arnold'

cena wywoławcza: 6 000 zł †

estymacja: 7 500 - 10 000

Kazimiera Dąbrowska, jedna z najwybitniejszych polskich miniaturzystek, urodziła się w 1890 roku w Radomiu. W latach 1904-05 studiowała w Żerńskiej Szkole Artystycznej pod kierunkiem Leokadii Łempickiej, a następnie w Szkole Malarstwa i Rysunku Miłosza Kotarbińskiego. W latach 30. XX wieku prezentowała swój dorobek artystyczny na licznych wystawach, m.in. w Salonie Sztuki Francuskiej w Paryżu, na którym w 1929 otrzymała wyróżnienie. W 1936 artystka zdecydowała się na wyjazd do Rzymu. Wiktor Dziuliński w publikacji „Kazimiera Kinga Dąbrowska. Polska miniaturzystka” tak przedstawia watykański okres malarstwa miniaturowego artystki: „W grudniu 1936 roku Dąbrowska wyjechała do Rzymu. Pierwotnie pobyt był przewidziany na trzy miesiące, ale została tam już do końca życia. Przez cały czas pobytu w Wiecznym Mieście zajmowała niewielki pokój w klasztorze siostr św. Józefa z Cluny, który służył jej również za pracownię. Od początku też związała swoją twórczość z Watykanem, wykonując w ciągu pierwszych kilku miesięcy miniaturowe portrety papieża Piusa XI, sekretarza stanu kardynała Eugenia Pacelli (późniejszy papież Pius XII), kardynała Marmaggi, generała Zakonu OO Jezuitów Włodzimierza Ledóchowskiego i fizyka Marconiego (wynalazcy radia). Zyskała sobie szybko sympatię, a jej prace wysoką cenę. Prasa polska, włoska i amerykańska (polonijna) często wzmiankowała o sukcesach artystki w Rzymie. W uznaniu tych zasług Ojciec Święty Pius XI wyróżnił ją 29 maja 1937 roku nadaniem krzyża 'Pro Ecclesia et Pontifice'. Na krótko przed wybuchem wojny stworzyła miniaturowe portrety nowego papieża Piusa XII, króla Hiszpanii Alfonsa XIII oraz księżnej Piemontu, Marii. Okres wojny, choć trudny, nie przerywa artystycznej działalności

Kazimierze Dąbrowskiej. Przyjmuje różne zamówienia i tworzy znaczną ilość portretów wybitnych Polaków, bohaterów walk o wolność na wielu frontach w II wojnie światowej. I tak powstaje m.in. portret majora Hubala-Dobrzańskiego, generała Władysława Sikorskiego i Józefa Hallera. Nadto bardzo liczne portrety ambasadorów przy Stolicy Apostolskiej i niezwykle urzekającą kompozycję, którą zatytułowała 'Boże Narodzenie wśród mieszkańców Warszawy'. Najważniejszym wydarzeniem w życiu artystki stała się wystawa w watykańskim Palazzo della Cancelleria, w Sali dei Cento Giorni – artystka zaprezentowała tam 100 miniatur i 75 rysunków. Prasa polska i zagraniczna informowała o tym fakcie bez precedensu, po raz pierwszy bowiem w historii Watykanu osoba świecka mogła pokazać tam swoje prace. Wystawa zorganizowana na polecenie Piusa XII była wielkim wydarzeniem artystycznym w Rzymie. Zyskała wiele pochlebnych recenzji, Radio Watykańskie nadało audycję z cyklu 'Przegląd wydarzeń', pt.: 'Wystawa miniatur i rysunków'. Dziennik watykański 'L'osservatore Romano' podkreślał m.in. 'doskonałość i subtelność rysunku' oraz 'wycucie artystyczne w doborze kolorów'. Uznano, że artystka posiada wyjątkowy talent malowania dużych scen na miniaturowych przestrzeniach w stylu renesansowych fresków. Bezpośrednim rezultatem wystawy było zamówienie 25 miniatur". Prace Kazimierze Dąbrowskiej znajdują się w Muzeach Watykańskich, w Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Narodowym w Krakowie, Muzeum Wnętrz Zabytkowych w Pszczynie. Artystka zmarła w Rzymie w 1972 roku.

Miniatura - Portret Juliusza Osterwy, 1925 r.

tempera/kość, 6 x 8 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'K. Dąbrowska 1925'

cena wywoławcza: 8 000 zł[†]

estymacja: 10 000 - 15 000

Kazimiera Dąbrowska, zanim wyjechała do Rzymu, bywała regularnie na przedstawieniach wystawianych na deskach warszawskich teatrów, zawsze z teczką zawierającą blok do szkicowania. Uwielbiała teatr; wielokrotnie portretowała aktorów i aktorki podczas pracy na scenie czy w kostiumach teatralnych. Pozostawiła po sobie liczne portrety artystów, m.in. Marii Brydzińskiej, Heleny Szmolcówny, Marii Majdrowicz. Jednakże najbardziej przez nią cenionym, wręcz uwielbianym, aktorem, w którym się zresztą podkochiwała, był Juliusz Osterwa. Dąbrowska portretowała go wielokrotnie, powstało blisko 20 miniatur portretowych, w większości przedstawiających aktora w rolach teatralnych.

Proponowana miniatura przedstawia Juliusza Osterwę sportretowanego na tle figury Chrystusa niosącego krzyż – rzeźby projektu Andrzeja Pruszyńskiego, stojącej przed wejściem do Bazyliki Świętego Krzyża na Krakowskim Przedmieściu.

Juliusz Osterwa był znakomitym aktorem, reżyserem i teoretykiem teatru okresu międzywojennego, założycielem eksperymentalnego warszawskiego Teatru Reduta. Urodziwy, zgrabny, pomysłowy miał szczęście i został zaangażowany przez Ludwika Solskiego do Teatru Miejskiego w Krakowie. W tym czasie wybił się jako parodysta w kabarecie „Zielony Balonik”, zaprzyjaźnił się z artystyczną cyganerią. W sezonie 1906/07 był ulubieńcem publiczności w teatrze poznańskim, tu debiutował jako reżyser, wystawiając „Horsztyńskiego”. Dzięki Czartoryskiemu został wówczas wprowadzony w środowisko zamożnego ziemiaństwa, które umożliwiło mu wyjazdy zagraniczne. Ściągnięty przez Leona Śliwińskiego do zespołu farsy warszawskiej, od lutego 1910 zdobywał w stolicy nadzwyczajną popularność w postaciach wesołych

uwodzicieli i lirycznych młokosów. W 1912 rola księcia Reichstadtu w „Orlątku” rozslawiła go na cały kraj. Odtąd miał już pozostać jednym z najlepiej opłacanych aktorów w Polsce. Osiągnąwszy mistrzostwo w zakresie odtwarzania lekkich amantów, skierował swe aktorskie i reżyserskie ambicje ku dramatowi, a zapędy reformatorskie przeciwko „złu w teatrze”.

Pierwsze lata po wojnie spędził w Teatrze Rozmaitości. Popisem reżyserskim w „Weselu” (6 marca 1915) otworzył sobie wtedy drogę do kierownictwa artystycznego Teatru Rozmaitości. Nominacji jednak nie doczekał, gdyż jako poddany austriacki został 4 lipca 1915 deportowany do Samary nad Wołgą. Wespół z Wincentym Drabikiem obmyślał tam widowiska dla teatru w przyszłej, wyzwolonej Warszawie. Od 21 kwietnia do 30 czerwca 1918 przewodził grupie aktorskiej, która oderwawszy się od zespołu Rychłowskiego, dawała przedstawienia w klubie „Ogniwo”; nazywano ją „komuną Osterwy”. Z Kijowa wrócił do Warszawy (10 sierpnia 1918) i przez jedenaście miesięcy pracował u Szyfmana w Teatrze Polskim i Teatrze Małym. W jego reżyserii Warszawa po raz pierwszy ujrziała „Księcia Niezłomnego”. Wyzwolenie Polski w listopadzie 1918 powitał sugestywną postacią Konrada w „Wyzwoleniu”. W 1919, wraz z Mieczysławem Limanowskim, założył teatr-laboratorium „Reduta”, początkowo przy Teatrze Rozmaitości, a od 1921 działający samodzielnie. „Redutą” kierował w Warszawie (1919 – 1924 i 1931 – 1939) oraz w Wilnie i Grodnie (1925 – 1929). Teatr na Pohulance w Wilnie stał się stałą siedzibą zespołu, to z niego docierał z występami do wielu miast w Polsce. Po II wojnie światowej współpracował z Teatrem Polskim w Warszawie i z Teatrem im. Juliusza Słowackiego w Krakowie.

25

STEFAN GARWATOWSKI (ur. 1931)

"Powrót do Warszawy", około 1956 r.

olej/plótno, 115 x 200 cm
na odwrociu opisany: 'Garwa towski' | „Powrót do Warszawy”

cena wywoławcza: 4 000 zł †

estymacja: 6 000 - 10 000

Obraz „Powrót do Warszawy” autorstwa współczesnego artysty zajmującego się głównie malarstwem batalistycznym, militarnym i historycznym, którego dzieła możemy podziwiać m.in. w Muzeum Wojska Polskiego, powstał w 1956 roku. Jest to praca dyplomowa Garwatoskiego. „Powrót do Warszawy” mówi o niezniszczalnej tradycji miejsca unicestwionego, ale trwającego w pamięci mieszkańców. Na drugim planie widać w oddali „miasto ruin” – Warszawę po bombardowaniach, zniszczeniach wojennych, do której mimo

to wracają mieszkańcy. Niosą swój dobytek w tobołkach, pod pachą, ciągną całymi rodzinami w ciężkich warunkach atmosferycznych i bytowych, próbują wrócić do swoich domów. Związani z Warszawą, siedzibami rodzinnymi, ukochanymi miejscami i duchem miasta, nie wiedzą jeszcze, co zastaną, czy ich dom ocalał? Fakty powrotu ludności do ruin Warszawy przesądziły m.in. o decyzjach odbudowy miasta. Obraz jest więc symboliczny w swej wymowie historycznej.

26

MARIA EWA ŁUNKIEWICZ-ROGOYSKA (1895 - 1967)

"Święto Majowe 1939 w Warszawie", 1939 r.

olej/plótno, 74 x 81 cm

na odwrociu opisany: 'Ewa Łunkiewicz | Święto Majowe 1939 w Warszawie | ol / pl.'

POCHODZENIE:

- kolekcja Adam Chmielowski, Poznań
- kolekcja prywatna, Warszawa

LITERATURA:

- Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska (1895-1967): w setną rocznicę urodzin, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Łodzi, 13 grudnia 1995 - 24 marca 1996, Łódź 1995, poz. 54, s. 69 (il.)

WYSTAWIANY:

- Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska (1895-1967): w setną rocznicę urodzin, Muzeum Sztuki w Łodzi, 13 grudnia 1995 - 24 marca 1996

cena wywoławcza: 38 000 zł[†]

estymacja: 45 000 - 55 000

„Subtelna kolorystycznie, o płaszczyznach barw pulsujących na powierzchni, a przy tym o wyważonej, wyrafinowanej budowanej konstrukcji. Liryczna i ciepła (...) tylko oko malarza może dostrzec walory tego malarstwa – tak dyskretnego i tak nie ustawianego na efekt”.

BOŻENA KOWALSKA, FRAGMENTY ŻYCIA. PAMIĘTNIK ARTYSTYCZNY 1967–1973.
MOJA KOLEKCJA — DARY PRZYJACIÓŁ, MAZOWIECKIE CENTRUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ „ELEKTROWNIA”, RADOM 2010, s. 80.

Fragment proponowanego obrazu i „Domy” z 1931 roku, fotografia z wystawy w Salonie Sztuki Garlińskiego w Warszawie, fot. zbiory NAC

Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska, zwana Mewą, to niezwykle ciekawa postać polskiej sceny sztuki awangardowej. Urodziła się w 1895 roku w Kudryńcach na Podolu w rodzinnym majątku, jej ojcem był Stanisław Chmielowski, z wykształcenia inżynier rolnik, matką – Maria Kłopotowska – malarka kształcona na kursach dla panien Adriana Baranieckiego w Krakowie. Stryjcem Marii był malarz Adam Chmielowski (późniejszy Brat Albert). W domu rodzinnym dyskutowano o sztuce, znajdowały się w nim także obrazy matki, stryja oraz zaprzyjaźnionego z rodziną Stanisława Witkiewicza. Mewa wzrastała zatem w otoczeniu sztuki i artystów. W 1919 roku wyszła za mąż za Jerzego Antoniego Łunkiewicza, majora armii generała Hallera. W latach 1921-24 wyjechała do Francji ze świeżo poślubionym mężem i tam odbyła studia malarskie w École Nationale Supérieure des Arts Décoratifs. W Paryżu spotkała Henryka Stażewskiego, z którym na wiele lat połączyła ją głęboka przyjaźń. Podczas lat paryskich młoda malarka poznała twórczość purystyczną Amédée Ozenfanta i Pierre'a Jeannereta, podziwiała postkubistyczne malarstwo Auguste'a Herbina i Jeana Metzinger'a, fascynowała się sztuką Fernanda Légera. Po powrocie do Polski w 1925 roku zamieszkała wraz z mężem w Warszawie. Była jedyną w Polsce przedstawicielką malarstwa purystycznego Amédée Ozenfanta i Charlesa-Edouarda Jeannereta. Związała się z międzynarodowymi grupami Cercle et Carré i Abstraction-Création. Była członkinią Klubu Młodych Artystów i Naukowców, uczestniczyła w życiu awangardowych ugrupowań, takich jak: Plastycy Nowocześni, Blok, Preasens, chociaż formalnie nie została nigdy ich członkiem. W 1934 roku rozwiódła się z mężem, jego nazwiska używała jednak do końca życia, sygnując nim swe prace. Po wojnie artystka wróciła do Warszawy, zamieszkała przy ulicy Pięknej z Henrykiem Stażewskim. Podobnie jak on, podjęła pracę w Wojskowym Instytucie Geograficznym, z której oboje zrezygnowali w 1949 roku. Malowała i rysowała w tym czasie ruiny miasta, opisywała topografię zniszczonej Warszawy, pozostałości budynków i miejsc. W 1946 roku wyszła ponownie za mąż, za inżyniera Jana Rogoyskiego. Początkowo planowali wyjazd na Dolny Śląsk, ostatecznie zostali jednak w Warszawie i mieszkali nadal na Pięknej, dzieląc lokum ze Stażewskim. Wokół zaprzyjaźnionych artystów zaczął się tworzyć salon skupiający przedstawicieli różnych pokoleń: starszych, związanych z tradycją awangardy i konstruktywizmu, oraz młodszych, identyfikujących się z powojenną formacją nowoczesną. W drugiej połowie lat 50. malarka utrzymywała kontakty z Galerią „Krzywe Koło” i artystami Grupy 55, między innymi Zbigniewem Dłubakiem i Marianem Boguszem. Zaprzyjaźniona z Mironem Białoszewskim, była stałym gościem Teatru na Tarczyńskiej i uczestnikiem wieczorów poetyckich. Pozostawała w bliskich

kontaktach z artystami Grupy Krakowskiej oraz lubelskiej grupy „Zamek”. W latach 60. Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska należała do grona organizatorów Plenerów Koszalińskich. Od lat 30. do końca życia pokazywała swe prace na licznych wystawach w kraju i za granicą. Artystka zmarła w 1967 roku w Warszawie. W obrazach artystki z lat 30. XX wieku widać wpływy puryzmu i kubizmu (patrz obraz „Domy” z 1931 roku), kierunków, które uważała za nową akademię formy, jaką niegdyś była sztuka antycznej Grecji. Twórczość malarki poszukującej własnej drogi stanowi świadectwo wzrostu aktywności kobiet w polskiej sztuce okresu międzywojennego. Proponowana praca „Święto majowe 1939 w Warszawie” należy do około 60 dzieł malarki, które przetrwały wojenną zawieruchę, wywiezione z miasta w 1942 roku. Pozostałe spłonęły w jej mieszkaniu podczas powstania warszawskiego. Mewa nie bała się w jednym obrazie posługiwać różnymi stylizacjami. W pracy odeszła od tradycyjnego realizmu, wykorzystując nowoczesny język artystyczny charakteryzujący się uproszczeniem form, poddawanych rygorowi geometrycznego porządku w partiach tła. Na pierwszym planie widzimy radosną grupkę dzieci, twarze zastylgłe w uśmiechach, ręce wyciągnięte w górę w geście powitania i zadowolenia zostały przedstawione za pomocą zdobywającego popularność od 1934 roku realizmu socjalistycznego. Mewa sięgała po wstydlivy w awangardowych kręgach realizm i socrealizm. Wśród jej prac znajdują się pocztówkowe widoki starówki i przedstawienia wiejskiego życia: kobiet zbierających kłosa, stada koni czy łowiczanek w strojach ludowych, sportowe sceny rodzajowe – „Pływania” (1939) i „Służewiec” (1937) – niosą ze sobą atmosferę lat 30. Podobnie w tej kompozycji socrealizm w przedstawieniu postaci miesza się z purystycznym, zgeometryzowanym sztafażem. Na drugim planie wzrok przyciągają kamieniczki, najprawdopodobniej Rynku Starego Miasta, czerwone plamy dachów i okien, budowane za pomocą prostych linii i oszczędnych środków malarskich. Nie trzyma się artystka w tych fragmentach rygorystycznie geometrii, formy architektoniczne łagodnieją, stają się nieco miększe, bardziej obłe. To dzięki wrodzonemu dystansowi artystka zaczęła podejmować coraz to nowe wyzwania stylistyczne, nie bojąc się najpierw realizmu, a potem także socrealizmu. Elementem kluczowym, spajającym różne modi pojawiające się w twórczości Łunkiewicz-Rogoyskiej, była „wiera, której M.E. Łunkiewicz daje świadectwo całym swoim malarstwem od początków do ostatnich dni pracy artystycznej – wiara w rozum wprowadzający ład” (Maria Twarowska, Emocja i rygor [O malarstwie Marii Ewy Łunkiewicz], „Współczesność” 1967, nr 26, s.8).

Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska, Jan Rogoyski i Henryk Stażewski w mieszkaniu przy ul. Pięknej, 1954 rok/ fot. Irena Jarońska /zbiory Ośrodka KARTA

„Henryk Stażewski i Mewa (Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska) – niezwykła para dzieląca życie w pełnej harmonii z mężem Mewy, Janem Rogoyskim – to była moja rodzina. Chciałabym móc opisać atmosferę panującą wokół nich, ich niesłychaną otwartość, a zarazem opór; jaki potrafili stawiać zewnętrznemu światu. Żyliśmy w reżimie totalitarnym, w szarej i tępej rzeczywistości. Oni potrafili uczynić ją przezroczystą, radosną i kolorową. Równocześnie dla nas – młodych artystów i krytyków – stanowili oni żywe wcielenie tradycji radykalnej awangardy lat dwudziestych i trzydziestych. Stażewski był przedwojennym anarchistą należącym z Katarzyną Kobro i Władysławem Strzemińskim do ruchu konstruktywistycznego. Mewa była piękną i dystyngowaną damą, która w latach trzydziestych uprawiała malarstwo purystyczne, a po wojnie malowała wysokiej jakości obrazy w duchu École de Paris. Jej podróże, miłości, przyjaźnie z „wielkimi tego świata” stwarzały wokół niej ekscytującą mitologię. Mewa zrobiła nowoczesny użytek z dobrej edukacji, jaką otrzymała we francuskich szkołach Sacré-Cœur dla panien z dobrych domów, przetwarzając towarzyską konwencję w autentyczny kontakt z napotykanymi ludźmi. Była szczególnie uzdolniona do miłości, jak żywa antena wychwytyjąca, szczególnie wśród młodych, ich twórcze możliwości. To Mewa ze swoim znakomitym francuskim, swoimi lekturami i ometami à la Mère Poulard – dała nam poznać smak Francji. Arystokratyczność Mewy świetnie współgrała z anarchizującą lewicowością Stażewskiego. W ich obecności nikt o nic dla siebie nie zabiegał. Mewa gardziła parwieniuszowską władzą i bała się przemocy. Wyjeżdżając na wakacje, zostawiała na stole kurtuazyjny list do „kochanego złodzieja”.

Pewnego razu ktoś, czyjego nazwiska nie warto wymieniać, zrobił na nią donos za antykomunistyczną wypowiedź. „Jak przyjdą po mnie, połknę to” – powiedziała mi, pokazując pigułkę z małej szkatułki w szafeczce przy drzwiach. Przekazała mi mądrość, którą zachowałam do dziś: nie ufać nigdy partyjnemu, do jakiegokolwiek partii by należał. Mewa i Stażewski dzielili mieszkanie i dwie pracownie – miejsca gościnne, otwarte zarówno dla młodych artystów i krytyków, jak dla słynnych postaci przedwojennej i powojennej elity intelektualnej. Bywali tu: Adam Mauersberger, profesor Jan Żabiński – dyrektor warszawskiego zoo, zaprzyjaźnieni poeci – Miron Białoszewski i Bogusław Chojński, Erna Rosenstein i Artur Sandauer oraz szereg innych postaci warszawskiego – i nie tylko – środowiska. Wszyscy zagraniczni przybysze, którzy w tamtych czasach szukali przygody w komunistycznej Polsce – artyści, krytycy, kolekcjonerzy, dyrektorzy muzeów – docierali tutaj, jako do najważniejszego i nieoficjalnego centrum awangardy artystycznej. Pierwsze spotkanie Daniela Burena, Stażewskiego i Edwarda Krasińskiego tu się właśnie odbyło. Do pracowni Stażewskiego chodziło się codziennie, w sposób całkowicie naturalny. Nasze pierwociny krytyczne tu otrzymały pierwszą korektę – wymagającą, ale pełną wiary, a czasem entuzjazmu. Henio i Mewa (nie mogę mówić o nich inaczej, dla wszystkich zresztą byli właśnie Heniem i Mewą, tak jak Krasiński – Edziem) byli blisko związani z Mironem Białoszewskim!” (Rozmowy Emmanuela Zwenglera z Anką Ptaszkowską, wrzesień-listopad 2003, w: Anna Ptaszkowska, Wierzę w wolność, ale nie nazywam się Beethoven, Gdańsk 2010, s. 19-20).

27

HELENA KRAJEWSKA (1910 - 1988)

Z cyklu "Kawiarnie warszawskie": "Intelektualiści", 1963 r.

olej/plótno, 71 x 100 cm
 sygnowany i datowany p.d.: 'HK 63'
 na odwrociu papierowe naklejki zawierające
 dane pracy z 'Centralnego Biura Wystaw Artystycznych'

cena wywoławcza: 2 400 zł †

estymacja: 3 000 - 4 500

28

HELENA KRAJEWSKA (1910 - 1988)

"Ruiny Banku Polskiego", 1957 r.

olej/plótno, 65 x 99 cm
 na odwrociu na blejtramicie opisany: 375 | H. KRAJEWSKA | RUINY BANKU
 POLSKIEGO, 1957 | ol., pl. 65 x 100' oraz papierowa naklejka
 z 'Centralnego Biura Wystaw Artystycznych'

cena wywoławcza: 5 000 zł †

estymacja: 7 000 – 10 000

29

HELENA KRAJEWSKA (1910 - 1988)

"Pałac Radziwiłłowski w Warszawie", 1962 r.

olej/plótno, 80 x 100 cm

na odwrociu opisany na biejtramie: 'HK | 653. |

Pałac Radziwiłłowski w W-wie | 1962 ol. pl. 81 x 100'

cena wywoławcza: 7 000 zł †

estymacja: 9 000 – 13 000

30
SERGIUSZ GRUDKOWSKI (1916 - 2008)

"Na Pradze zawiało...", 1940 r.

akwarela, ołówek/papier; 30 x 45 cm
sygnowany p.d.: 'Grudowski'
na odwrociu papierowa naklejka z danymi pracy

cena wywoławcza: 800 zł †
estymacja: 1 200 - 2 200

31
SERGIUSZ GRUDKOWSKI (1916 - 2008)

"Ostatnia latarnia na Grodzieńskiej"

akwarela/papier; 32 x 24 cm
sygnowany p.d.: 'S.GRUDKOWSKI'
na odwrociu papierowa naklejka z danymi pracy

cena wywoławcza: 800 zł †
estymacja: 1 200 - 2 200

32
ANTONI TESLAR (1898 - 1972)

Pejzaż nadwiślański

olej/sklejka, 30 x 39 cm
sygnowany i datowany p.d.: 'a.Teslar 1954'

cena wywoławcza: 1 000 zł †
estymacja: 1 600 - 3 000

33
WŁODZIMIERZ ZAKRZEWSKI (1916 - 1992)

Ul. Kubusia Puchatka, 1952 r.

olej/piótno naklejone na sklejkę, 18 x 25,5 cm
sygnowany i datowany l.d.: 'W.Zakrzewski 1952'

cena wywoławcza: 1 800 zł †
estymacja: 2 200 - 3 200

34
WŁODZIMIERZ ZAKRZEWSKI (1916 - 1992)

"Wisła Most Śląsko-Dąbrowski w Warszawie", 1960 r.

olej/płyta, 14 x 28 cm
sygnowany, datowany i opisany p.d.: 'W.Zakrzewski 1960 | Wisła Warszawa'
na odwrociu naklejka autorska z danymi pracy

cena wywoławcza: 2 000 zł
estymacja: 2 500 - 4 000

35

ANTONI UNIECHOWSKI (1903 - 1976)

Budynek Szkoły Głównej Handlowej

tusz/papier, 19,5 x 29 cm
sygnowany p.d.: 'AU' i opisany p.g.

POCHODZENIE:
- spuścizna po artyście

cena wywoławcza: 1 800 zł †
estymacja: 2 500 - 3 500

36

JERZY FLISAK (1930 - 2008)

"Stoleczne city", 1959 r.

akwarela, tusz/papier, 28 x 41 cm
sygnowany monogramem p.d.: 'F'

cena wywoławcza: 500 zł †
estymacja: 1 000 - 1 800

37

ANTONI UNIECHOWSKI (1903 - 1976)

Pałac Kultury i Nauki

tusz/papier, 27,5 x 18,5 cm
sygnowany p.d.: 'AU'

POCHODZENIE:
- spuścizna po artyście

cena wywoławcza: | 400 zł †

estymacja: | 800 - 3 000

38

MAJA BEREZOWSKA (1898 - 1978)

Xięstwo Warszawskie

akwarela/papier, 47 x 36,5 cm
sygnowany l.d.: 'maja berezowska'

cena wywoławcza: | 600 zł †

estymacja: 2 000 - 3 500

39

EDWARD DWURNIK (ur. 1943)

"Mosty na Wiśle", 2017 r.

olej/ płótno, 100 x 100 cm

sygnowany i datowany l.d.: '2017 WARSZAWA | E.DWURNIK'

na odwrociu opisany: '2017 | E.DWURNIK | <<MOSTY NA WIŚLE>> | NR:

XI – 817 – 7023'

cena wywoławcza: 44 000 zł †

estymacja: 52 000 - 60 000

„Edward Dwurnik pracowicie zapisuje tandetną potoczność z jej nierównymi ulicami, szeregami budynków o karykaturalnej architekturze, krzywymi spojrzeniami brzydkich twarzy, zachowując jednak jej godność. Jest poetą-malarzem naszej prowincjonalności, jej szarości i marzeń o świecie lepszym i bardziej doskonałym, o ludziach w tej rzeczywistości zatopionych, czasem niknących w jej szarości, ale autentycznych w swych działaniach i postawach”.

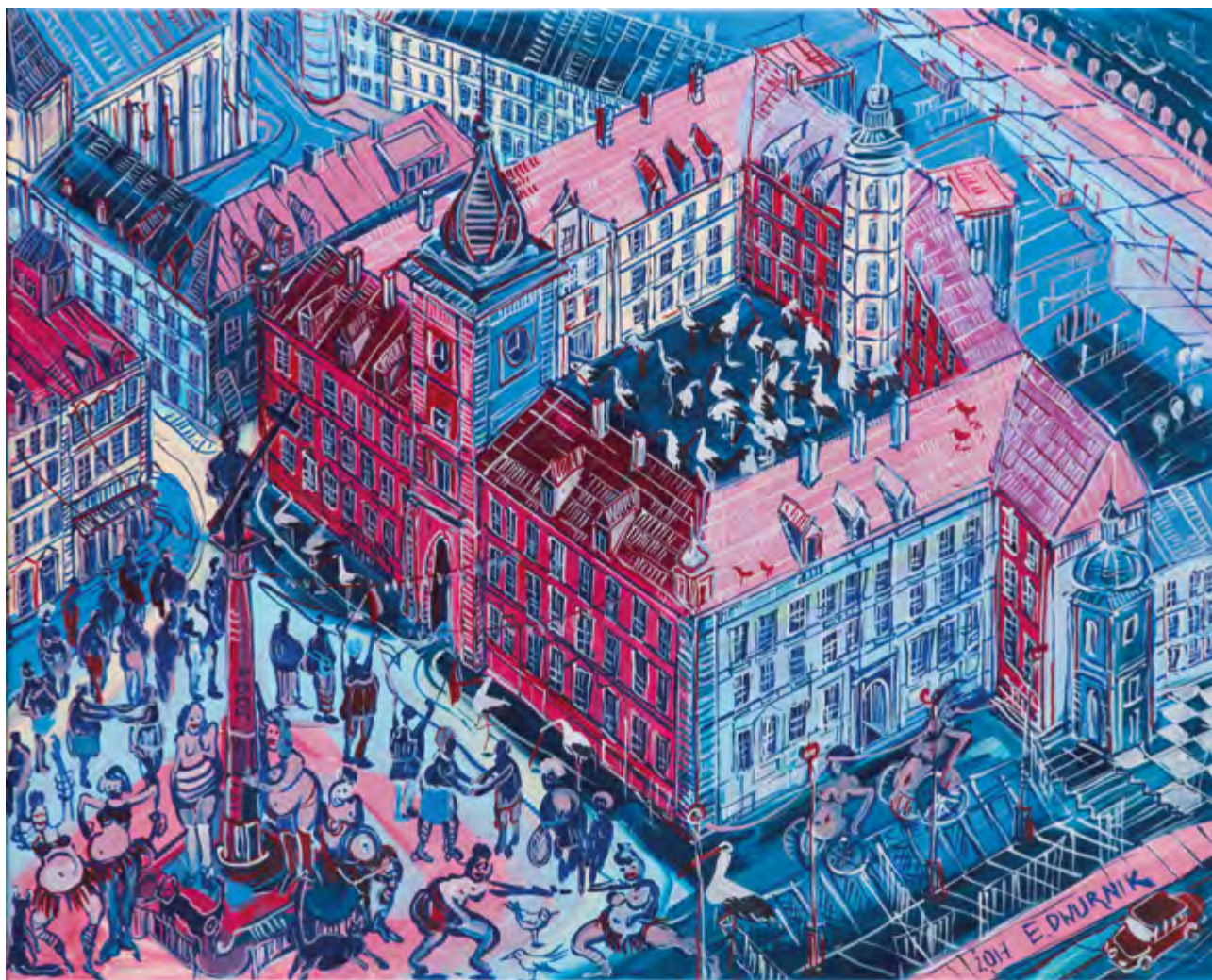
MAGDALENA WICHERKIEWCZ

„Twórczość Edwarda Dwurnika to permanentny stan roboczy. Można w niej, co prawda, wydzielić pewne nurty, cykle, okresy, zespoły prac, momenty skupienia uwagi na czymś szczególnie inspirującym autora w danym czasie, ale granice są płynne, umowne. Trwa ciągle przewartościowywanie doświadczeń, odniesień, kategorii intelektualnych, estetycznych, moralnych. Można, z niewielkim ryzykiem, stwierdzić, że rządzi tu prawo przechodzenia ilości w jakość” (Mirosław Ratajczak). Edward Dwurnik należy do najbardziej płodnych i charakterystycznych polskich malarzy. Od lat 80. artysta numeruje obrazy, prowadząc rejestr swojej twórczości. Trzy proponowane dzieła są kontynuacją cyklu XI – „Warszawa”, jednej z najstarszych serii malarskich. Portrety miasta artysta tworzy od 1966 roku i kontynuuje tę pracę do dziś. W latach 70. obrazy warszawskie brały udział w wystawach organizowanych przez Zachętę – „Warszawa w sztuce”. Nieoczekiwanie cykl ten odegrał niezwykłą rolę w latach 80., już od 1979 roku artysta malował błękitne, zimowe pejzaże Warszawy, które w styczniu 1981 wzbogaciły się o fantastyczny sztafaż w postaci czołgów, zasięków z drutu kolczastego, krzyży na ulicach, opancerzonych transporterów i tłumów. W grudniu 1981, po wprowadzeniu stanu wojennego, obrazy uznane zostały za prorocze wizje artysty, a Dwurnik otrzymał za nie w 1983 Nagrodę Kulturalną „Solidarności”. Owiany legendą cykl „Warszawa” skojarzony został z Grottgerowską „Warszawą” należącą do porządku mitologicznego powstania styczniowego. Powstałe współcześnie obrazy opisują Warszawę z jej problemami – mamy tu manifestacje polityczne – radość z ustawy prorodzinnej 500+ zobrazowaną jako bachanalia, walkę o Konstytucję: flagi Polski, Unii Europejskiej, ruchów społecznych, jak KOD, niezgodę na rzeczywistość ukazaną w jarmarczny, na wpół ludowy sposób. „Warszawę” i jej charakterystyczne miejsca, jak Plac Zamkowy, Plac Trzech Krzyży, Krakowskie Przedmieście, „buduje” artysta wciąż za pomocą tych samych barw, ograniczonej palety – dominuje tu odcień niebieski – błękitny (zwany też paryskim lub berlińskim), ultramaryna, na których tle wyraźnie odznaczają się ciepłe barwy: czerwień, pomarańcz i żółć, a światło wprowadzone zostaje dzięki bieli. Najbardziej rozpoznawalne, oblegane przez turystów zabytki zyskują nowe życie nie tylko dzięki barwom, lecz również poprzez perspektywę – nawiązującą do tej stosowanej w malarstwie średniowiecznym czy „plebejskim”. Widać w płótnach Dwurnika fascynację malarstwem Nikifora – spotkany w Krynicy malarz-prymitywista stał się dla Edwarda Dwurnika przewodnikiem we wczesnej fazie twórczości. Sielankowe pejzaże nie były jednak powtórzeniem skromnych obrazeków Nikifora, wprost przeciwnie, miasto Dwurnik wypełnił nieprzebranym tłumem. Tłumem widzianym z lotu ptaka, z kukułczego gniazda. W tle jak zawsze umieszczał architekturę – nowoczesną zmieszaną z historyczną. „Nie można przeoczyć faktu, że obrazy stolicy Edward Dwurnik maluje w okresie gorących, publicznych dyskusji na temat przyszłego kształtu urbanistycznego Warszawy, prezentacji nowych inwestycji, koncepcji komunikacyjnych, wreszcie sposobu zachowania i wykorzystywania zabytkowej tkanki miasta. Idealne wizje Dwurnika to także głos w tej dyskusji” (Dorota Monkiewicz, Edward Dwurnik – Warszawa, katalog wystawy, Galeria PBK, maj-wrzesień 1999, s. 13). Fascynacja zabudową Warszawy towarzyszyła artyście od lat studenckich – w jego tezkach rysunkowych można znaleźć zarówno widoki fantastyczne, jak i prawdziwe archiwum zaułków, placów, ulic jeszcze sprzed boomu inwestycyjnego lat 70. Dwurnik brawurowo posługuje się urbanistyką w swoich obrazach, blokowiska i architektura zabytkowa stają się łatwym w odbiorze tłem dla „nieustającego karnawału” – przechodniów, partii politycznych, różnej maści prestidigitatorów. Intensywność, z jaką maluje artysta, sprawia, że Warszawa tętni życiem, zawiązują się więzi społeczne i tworzy „klimat” stolicy, a zarazem Dwurnik prowokuje widzów i innych artystów, typowych wytwórców ładnych widoków miasta. Te wizje Warszawy należą też po części do cyklu „Podróży autostopem”, najbardziej rozpoznawalnych w twórczości artysty obrazów, składających się z widoków polskich miast widzianych z lotu ptaka. W cyklach tych Dwurnik jawi się więc zarazem jako dokumentalista i wizjoner: malarz Warszawy fantastycznej, nieistniejącej, „miasta pozornie idealnego: z zaludnionymi placami, monumentalną architekturą, fantastycznymi założeniami urbanistycznymi”. Czy są to sny o potęgę, czy może ironizowanie rzeczywistości? Edward Dwurnik stworzył kolekcję obrazów znacznych rozmiarów, stanowiącą niepowtarzalną kronikę życia materialnego i duchowego Polaków. Jego prace można obejrzeć m.in. w Muzeach Narodowych w Warszawie, Krakowie i Poznaniu, Muzeach Sztuki Współczesnej w Krakowie i Radomiu oraz Muzeum Sztuki w Łodzi. Prawdziwe sukcesy komercyjne artysty miały miejsce tuż po jego udziale w Documenta 7 w Kassel w 1982 roku. Został na nie zaproszony przez Rudiego Fuchsa, który także później przygotował indywidualną wystawę malarza w Stedelijk Van Abbemuseum w Eindhoven w 1985. Stosunkowo niewielu artystów polskich może pochwalić się takim dorobkiem wystawienniczym i udziałem w tak prestiżowych pokazach sztuki, jak właśnie Documenta czy Biennale w San Paulo, w którym artysta wziął udział w 1987.

40

EDWARD DWURNIK (ur. 1943)

"Plac zamkowy", 2017 r.

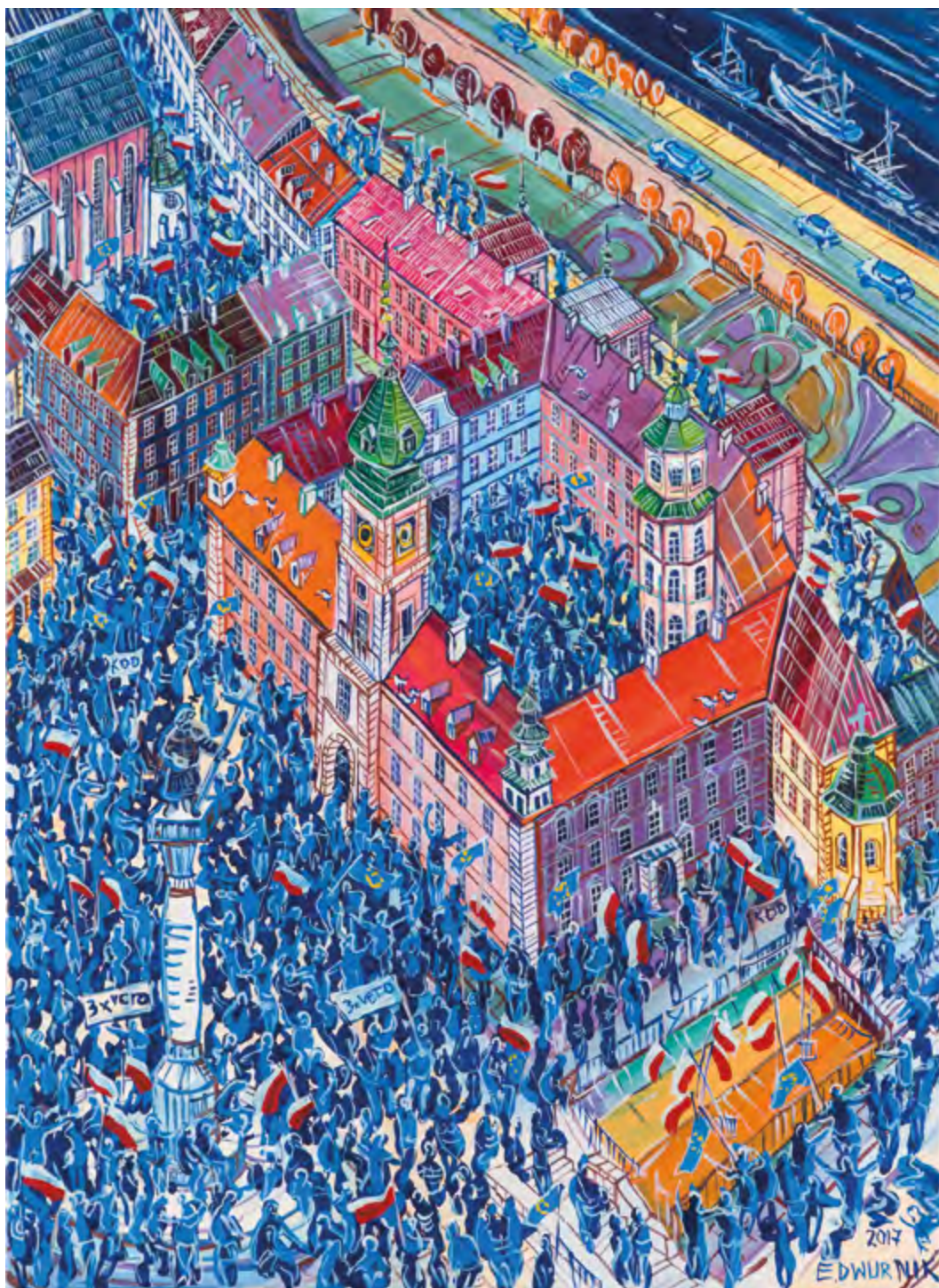
olej/plótno, 65 x 81 cm

sygnowany i datowany p.d.: 2017 | E. DWURNIK

na odwrociu opisany: 2017 | E. DWURNIK | <<PLAC ZAMKOWY>> | NR : XI
- 822 - 7028

cena wywoławcza: 14 000 zł †

estymacja: 17 000 - 24 000

4 |
EDWARD DWURNIK (ur. 1943)

"Plac Zamkowy", 2017 r.

olej/plótno, 73 x 100 cm
sygnowany i datowany p.d.: '2017 | E. DWURNIK'
na odwrociu opisany: '2017 | E. DWURNIK | << PLAC | ZAMKOWY >> |
NR XI - 815 - | - 7005'

cena wywoławcza: 18 000 zł †

estymacja: 22 000 - 30 000

BAR SASKI

ED

42

EDWARD DWURNIK (ur. 1943)

"Bar Saski", 1990 r.

akryl/plótno, 145 x 114 cm

sygnowany p.d.: 'E.D.'

opisany u dołu: 'BAR SASKI,' na odwrociu: '1550 | 1990 | E. DWURNIK |
BAR "SASKI" II | NR: XV - 239. | 1550' i z boku: 'BAR SASKI BAR SASKI'

cena wywoławcza: 14 000 zł

estymacja: 18 000 - 24 000

„Pierwszą przyczyną, dla której maluję właśnie ludzi, jest żal nad swoją i ich niedoskonałością”.

EDWARD DWURNIK

Edward Dwurnik od lat zajmuje się w swojej sztuce dokumentacją życia polskiego społeczeństwa. Nieraz wytyka na płótnach jego wady, pokazuje mniej atrakcyjne oblicze i prezentuje własny obraz jego mentalności. Stara się odczarować powszechny stereotyp Polaka poprzez pokazywanie go w krzywym zwierciadle. Ewa Kuryluk w swej pomnikowej pracy „Hipperrealizm-nowy realizm”, wprowadzającej Dwurnika na szerokie wody uznania krytyków sztuki, wskazywała, iż w swoich obrazach na tematy polskie „obnaża Dwurnik z bezlitosną prostodusznością nasz półwisiowy, półwielkomijski folklor; ukazuje codzienną mikro dramę społeczną z typowymi dla niej groteskowymi zagadnieniami (...). Dwurnik nie obawia się żadnych drastycznych i żenujących momentów, z jakich składa się życie i bezbłędnie wychwytuje ich głębszy sens, by go oddać z bezbłędną ironią mędrców ludowych” (Ewa Kuryluk, Hipperrealizm-nowy realizm, wyd. II, Warszawa 1983, s. 168).

„Bar Saski” jest idealnym przykładem tego, o czym pisała Kuryluk. Postaci malowane swobodnie w szaroburych barwach, zamazystymi pociągnięciami pędzla, bez zbędnego upiększania, dbania o szczegóły, a z podkreśleniem

groteski, pewnego rodzaju przerysowania tworzą przekrój typów ludzkich. Mężczyźni, głównie robotnicy, w kufajkach, ukazani zostali w codziennej sytuacji – przy piwie, z nieodłącznym papierosem, zapatrzeni przed siebie. Na ostatnim planie znajduje się „intelektualista”, patrzący w tym samym kierunku co pozostali. Wszyscy „przyłapani” przez artystę w chwili dziwnej zadumy nad życiem, rzeczywistością, polityką? Ekspresja, z jaką maluje Dwurnik, uczyniła z niego czołowego prześmiewcę-portrecistę epoki przemian społecznych. Dwurnik „chwytą życie codzienne na gorąco, drobiazgowo w szczegółach, ale lekceważy perspektywę i kolorystykę realizmu. Jego ludzie mają twarze jednobarwne, żółte, zielone, fioletowe, rysy uproszczone, jednakże różne w charakterze i tak wymowne, że bez omyłki rozpoznajemy, co w nich artysta chciał wyrazić. Początkowo wydaje się, że wszystko, zwłaszcza w rysunkach, robione jest szast-prast, ot tak sobie, od niechcenia czy na chybcika. Przy wnikliwszym wejrzeniu dostrzegamy, że ten rzekomy pośpiech jest metodą ekspresji, która udziela się i nam, ale która przede wszystkim jest wiernym odzwierciedleniem tempa współczesnego życia.” (Henryk Panas, „Gazeta Olsztyńska” 1981 nr 2).

43

EDWARD DWURNIK (ur. 1943)

"Św. Anna", 2005 r.

ołówek/papier; 37 x 56 cm
sygnowany p.d.: 'E.DWURNIK' oraz datowany l.d.: '16.XI.05'
na odwrociu opisany: '16.XI 2005 | W-Wa- "Św. Anna" | 37x56 cm'

cena wywoławcza: 2 200 zł

estymacja: 3 500 - 5 000

44

EDWARD DWURNIK (ur. 1943)

"Wilanów", 2009 r.

akwarela, tempera/papier; 46 x 55 cm
sygnowany i datowany p.d.: 'WILANÓW | E.DWURNIK | 2009'
opisany na odwrociu: nr katalogu autorskiego: '2139', data dzienna: '10-17.05.2009',
dwa stemple autorskie

cena wywoławcza: 3 500 zł

estymacja: 4 500 - 7 000

45

MARIA KIESNER (ur. 1976)

"Muranów", 2015 r.

olej/plótno, 150 x 110 cm

na odwrociu sygnowany, datowany i opisany: '2015 | Kiesner | "MURANÓW,"

cena wywoławcza: 4 000 zł

estymacja: 5 000 - 7 000

46

BARTŁOMIEJ KOTER (ur. 1984)

"Warszawski #5", 2018 r.

olej/plotno, 70 x 70 cm

sygnowany p.d.: "Bartłomiej Koter"

na odwrociu opisany: "Bartłomiej Koter | „Warszawski #5” |

OLEJ / IKW 20/81"

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 2 500 - 7 000

47

ZOFIA STANKIEWICZ (1862 - 1955)

"Kolumna Zygmunta"

akwaforta/papier, 30,2 x 25 cm

sygnowany i opisany ołówkiem l.d.: 'Zofia Stankiewicz Warszawa'
oraz p.d.: 'Kolumna Zygmunta'

cena wywoławcza: 1 600 zł †

estymacja: 2 200 - 3 500

48

ZOFIA STANKIEWICZ (1862 - 1955)

"Warszawa - ulica Jezuicka", 1914 r.

akwaforta, akwatinta/papier; 31,5 x 25 cm
sygnowany ołówkiem l.d.: 'Zofia Stankiewicz'
oraz opisany p.d.: 'Warszawa - ulica Jezuicka'

cena wywoławcza: 1 100 zł †

estymacja: 1 200 - 2 000

49

ZOFIA STANKIEWICZ (1862 - 1955)

"Dziekania - Warszawa"

akwaforta, akwatinta/papier; 14 x 9,7 cm
sygnowany ołówkiem l.d.: 'Zofia Stankiewicz' oraz opisany p.d.: 'Dziekania'

cena wywoławcza: 600 zł †

estymacja: 1 000 - 2 000

50

ZOFIA STANKIEWICZ (1862 - 1955)

Stare Miasto

akwaforta/papier; 13 x 9,7 cm
sygnowany ołówkiem l.d.: 'Zofia Stankiewicz'

cena wywoławcza: 700 zł †

estymacja: 1 000 - 2 000

51
 WŁODZIMIERZ JAN ZAKRZEWSKI (ur. 1946)

"Warszawa Stare Miasto"

akwaforta/papier, 19 x 24,5 cm
 sygnowany ołówkiem p.d.: 'ryt. Zakrzewski' i opisany l.d.:
 'Warszawa Stare Miasto'

cena wywoławcza: 700 zł †
 estymacja: 1 000 - 2 000

52
 DARIUSZ WAŁOWICZ (1910 - 1973)

"Plac Zamkowy"

akwaforta podkolorowana akwarelą/papier, 20,3 x 24,8 cm
 sygnowany ołówkiem p.d.: 'W. Wałowicz' i opisany l.d.:
 'Plac Zamkowy / akwaforta'

cena wywoławcza: 1 000 zł †
 estymacja: 2 000 - 3 200

53

BRONISŁAW PIOTR KOPCZYŃSKI (1882 - 1964)

"Rynek Starego Miasta", 1949 r.

litografia/papier, 48 x 33 cm

sygnowany na kamieniu l.d. inicjałami i gmerkiem autorskim: 'B.K.', p.d. opis: 'WARSZAWA-RYNEK STAREGO MIASTA' oraz kredką l.d.: 'Bron. Kopczyński' i dedykacja: 'WP. Śmigielskiemu w Warszawie III-1949'

cena wywoławcza: 600 zł ↑

estymacja: 900 - 1 800

54

TADEUSZ CIEŚLEWSKI (SYN) (1895 - 1944)

Stare Miasto - ul. Kamienne Schodki, 1935 r.

drzeworyt/papier, 18 x 12,5 cm

sygnowany w matrycy l.d. 'CIEŚLEWSKI!' i sygnowany ołówkiem p.d.: 'T. Cieślewski jr' oraz datowany l.d.: '35'

cena wywoławcza: 1 200 zł

estymacja: 1 800 - 2 500

55

JÓZEF MŁYNARSKI (ur. 1925)

"Kto się nami zaopiekuje", 1960 r.

akwaforta/papier; 17,8 x 24,7 cm
 sygnowany w matrycy p.d. 'Młynarski | Józef', opisany ołówkiem l.d.:
 "Kto się nami zaopiekuje" akwaforta 1960 31/100', sygnowany p.d.
 ołówkiem: 'Józef Młynarski'

cena wywoławcza: 800 zł †

estymacja: | 200 - 2 200

56

ZOFIA STANKIEWICZ (1862 - 1955)

"Plac Zamkowy"

akwaforta/papier; 10 x 13,5 cm
 sygnowany l.d. ołówkiem: 'Zofia Stankiewicz'
 oraz opisany ołówkiem p.d.:
 'Plac Zamkowy'

cena wywoławcza: 700 zł †

estymacja: | 000 - 2 000

57

EDWARD DWURNIK (ur. 1943)

"Krakowskie Przedmieście"

inkografia/papier; 30 x 22 cm
 sygnowany ołówkiem p.d.: 'E.Dwurnik' oraz opisany l.d.: '67/100'

cena wywoławcza: 800 zł

estymacja: | 000 - | 400

58

TADEUSZ CIEŚLEWSKI (SYN) (1895 - 1944)

"Warszawa - Puck", 1933 r.

drzeworyt/papier, 17,7 x 13,2 cm

sygnowany i opisany u dołu na klocek: "Warszawa - Puck drzeworyt T. Cieślewskiego syna"

LITERATURA:

- Maria Grońska, Tadeusz Cieślewski syn, Warszawa 1962, s. 152, poz. 126

cena wywoławcza: 1 200 zł

estymacja 1 500 - 2 000

59

FELIKS JABŁCZYŃSKI (1865 - 1928)

Staromiejski zaułek

ceratorty/papier, 13 x 8 cm

sygnowany i opisany ołówkiem u dołu: 'F. Jabłczyński Zaułek'

cena wywoławcza: 400 zł

estymacja: 600 - 1 200

60
STEFAN RASSALSKI (1910 - 1972)

"Kolumna Zygmunta"

drzeworyt/papier, 22,5 x 17 cm
sygnowany ołówkiem l.d.: 'S Rassalski',
opisany ołówkiem p.d.: 'Kolumna Zygmunta'

cena wywoławcza: 300 zł[†]
estymacja: 500 - 1 000

61
STEFAN RASSALSKI (1910 - 1972)

"Barbakan warszawski"

drzeworyt/papier, 33,5 x 23 cm
sygnowany ołówkiem l.d.: 'SRassalski'; oraz na kločku l.d.: 'SR'
i opisany p.d.: 'Barbakan warszawski'

cena wywoławcza: 400 zł[†]
estymacja: 600 - 1 200

62
STEFAN RASSALSKI (1910 - 1972)

Syrenka Warszawska

drzeworyt/papier, 31 x 22 cm
sygnowany ołówkiem l.d.: 'SRassalski'

cena wywoławcza: 400 zł[†]
estymacja: 600 - 1 200

63

ALEKSANDER SOŁTAN (1903 - 1994)

"Dziękania w Warszawie"

litografia/papier; 37,5 x 26 cm
sygnowany ołówkiem p.d.: 'A. Sołtan' oraz opisany l.d.:
'litografia 37/50 Dziękania w Warszawie'

cena wywoławcza: 300 zł †

estymacja: 600 - | 200

64

BRONISŁAW PIOTR KOPCZYŃSKI (1882 - 1964)

"Ul. Rybaki"

litografia/papier; 57 x 40,5 cm
sygnowany ołówkiem p.d.: 'B. Kopczyński', opisany na kamieniu l.d.: 'UL. RYBAKI'

cena wywoławcza: 400 zł †

estymacja: 800 - | 800

65

ZYGMUNT PAZDA (1911 - 1987)

Stare Miasto - Kościół św. Jacka, 1946 r.

drzeworyt/papier; 34,4 x 25,9 cm
sygnowany, datowany i opisany ołówkiem u dołu: 'Stare Miasto -
Kościół św. Jacka Zygmunt Pazda 1946'

cena wywoławcza: 400 zł †

estymacja: 600 - | 000

66

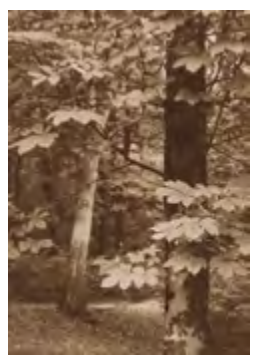
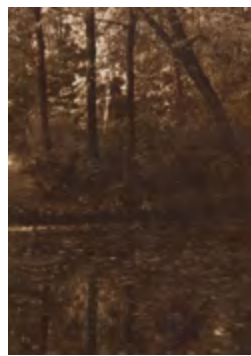
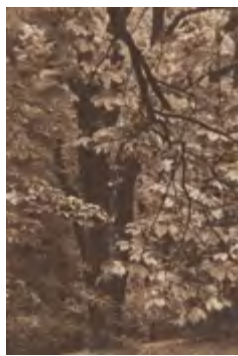
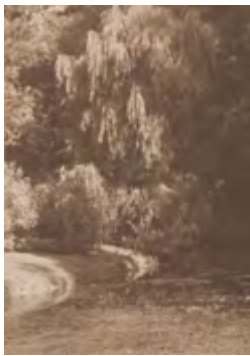
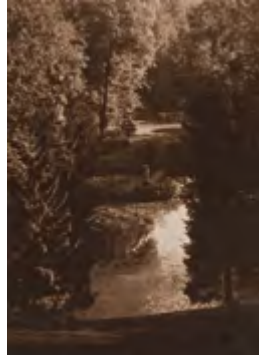
JAN BUŁHAK (1876 - 1950)

Teka 20 fotografii Łazienek Królewskich z kolekcji "Warszawa", 1920 r.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, wymiary każdej fotografii:
16 x 11 cm, 20 arkuszy o wym.: 32 x 24,7 cm z naklejonymi fotografiami,
na odwrociu pieczęcie: 'FOT. JAN BUŁHAK | WARSZAWA-UNIWERSYTET'
oraz 'KOLEKCJA "Warszawa"

cena wywoławcza: 8 000 zł †

estymacja: 12 000 - 20 000

„(...) obrazy fotograficzne, zdjęcia te są bowiem niczym malowane obrazy, cechują się doskonałą kompozycją kadru, mistrzowsko uchwyconą grą światła i stopniowaniem tonów. Tymi walorami Bułhak wprowadził fotografię w obszar sztuk pięknych.”

MARIOLA BALIŃSKA, JAN BUŁHAK, KAT.WYST., MUZEUM NARODOWE W GDAŃSKU, GDAŃSK 2013, s. 16

Proponowana seria zdjęć „ojca polskiej fotografii artystycznej”, Jana Brunona Bułhaka, opatrzona jest na odwrociu pieczęcią artysty oraz pieczętkami z napisem „KOLEKCJA 'WARSZAWA'”. Zestaw zawiera 20 fotografii z widokami założenia pałacowo-ogrodowego Łazienek Królewskich w Warszawie. Fotografie zabudowań, rzeźb ogrodowych oraz krajobrazu parkowego wykonane zostały w sepii. Artysta uzyskał malarski charakter prac dzięki miękkiej fakturze, umiejętności widzenia i operowania grą światła, starannej kompozycji zgodnej z zasadami właściwymi sztukom plastycznym, harmonii oraz stopniowaniu planów i walorów. Umiejętnościom technicznym i plastycznym towarzyszy nastrojowość, romantyzm, sielskość i „tęsknota”, którą udało się wyrazić twórcy, a która często go nawiedzała. „Malowane światłem”, klimatyczne zdjęcia Bułhaka stanowią niewyczerpane źródło dokumentacji architektonicznej miasta. Wiele z tych zdjęć znalazło się w prasie ilustrowanej, w przewodnikach, książkach i na pocztówkach, gdyż Bułhak chętnie współpracował z wydawcami w celu upowszechniania fotograficznego obrazu Polski. Temu przesłaniu służyła propagowana przez artystę idea fotografii ojczystej, której celem miało być zobrazowanie narodowego dziedzictwa kulturowego przez połączenie w obrazie fotograficznym piękna i wiedzy. Artysta wykonał fotograficzną dokumentację architektury Wilna, Warszawy, Krakowa, Grodna, Zamościa,

Lublina, Kazimierza i innych miejscowości. W jego pracowni powstało 158 albumów poświęconych miastom i regionom II Rzeczypospolitej. Po wojnie wraz z synem dokumentował zniszczenia wielu miast Polski. Bułhak zadebiutował w 1908, a już w 1910 jego fotografie publikowało berlińskie pismo „Photographische Mitteilungen”, w 1911 został nagrodzony na międzynarodowych konkursach fotograficznych w Brukseli i Antwerpii. Przyjaźń Bułhaka z malarzem Ferdynandem Ruszczycem, a nade wszystko intelektualne wsparcie artysty, stanowiło dla fotografa, obok inspiracji estetycznymi teoriami Francuza E.J. Constanta Puyo (1857-1933), fundament jego artystycznej pracy. Bułhak był przedstawicielem piktorializmu – techniki, która wyparła mechaniczny proces pozytywowi i pozwalała na świadomą ingerencję w fotografię. Była to jedna z metod szlachetnych, do której używano między innymi gumy i bromoleju. Zdjęcia wykonywano w czerni i bieli lub sepii. Obok aktywności twórczej, udokumentowanej spuścizną w postaci kilkunastu tysięcy zdjęć oraz udziałem w setkach wystaw krajowych i międzynarodowych, Bułhak aktywizował i scalał środowisko fotograficzne. Stworzył Fotoklub Wileński, później Polski, wspólnie z Leonardem Sempolińskim założył Związek Polskich Artystów Fotografików. Zajmował się również teorią i estetyką fotografii. Zmarł 4 lutego 1950 roku w Giżycku podczas wyjazdu fotograficznego.

67
AUTOR NIEROZPOZNANY

Panorama ulicy Nowy Świat z szyldem "E.Wedel", 1934 r.

fotografia czarno-biała/papier fotograficzny, 24 x 18 cm
na odwrociu stempel: '25 VIII 1964 r. | N/z: Lata 30-te Ulica Nowy Świat
[RP 4050 | CAF'
Fotografia ukazała się w Ilustrowanym Kurjerze Codziennym w 1934 roku.

cena wywoławcza: 400 zł
estymacja: 800 - 1 200

68
AUTOR NIEROZPOZNANY

Katedra Św. Jana w Warszawie

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier albuminowy 27,5 x 20 cm
na odwrociu opisany ołówkiem: "Varsovie | Eglise cathédrale Saint-Jean"

cena wywoławcza: 1 000 zł
estymacja: 1 500 - 2 000

69
LEONARD JABRZEMSKI (1887 - 1970)

Plac Trzech Krzyży przed i po wojnie

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, 23 x 17,2 cm
na odwrociu pieczęć: 'Leonard Jabrzemski'

cena wywoławcza: 500 zł †
estymacja: 600 - 1 000

70

JAN WESELIK (1923 - 2005)

"Rzeka", 1959 r.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, 11,3 x 40,2 cm
na odwrociu opisany: 'JAN WESELIK | (GROUP
'OBIEKTYW-59' | WARSZAWA 10 | TITLE: "RZEKA" -
"RIVER" | Nr: 10' oraz pieczętka: 'WITWATERSRANO
INTERNATIONAL SALON'

cena wywoławcza: 1 000 zł †

estymacja: 1 800 - 2 500

71

ALEKSANDER KAROLI, przypisywany (1838 - 1915)

Widok Warszawy nad Wisłą, lata 80. XIX w.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, 19,5 x 26,5 cm
na odwrociu opisany ołówkiem: 'Aleksander | Karoli | lata 80. XIX w.'
oraz 'Warszawa | trudno czytelne'

LITERATURA:

- Krystyna Lejko, Jolanta Niklewska, Warszawa na starej fotografii 1850-1914,
Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1978, s. 149 (il.)

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 500 - 3 000

72

JERZY KOSIŃSKI (1933 - 1991)

Stadion Dziesięciolecia, 1955 r.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier fotograficzny, 12 x 18 cm

cena wywoławcza: 1 500 zł ↑

estymacja: 1 800 - 2 800

73

JAN WESELIK (1923 - 2005)

"Stadion Dziesięciolecia", 1956 r.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, 28,4 x 38 cm
opisany i sygnowany u dołu na passe-partout l.d.: 'Stadion dziesięciolecia - 1956 r.'
oraz p.d.: 'Jan Weselik'
na odwrociu pieczętka artysty

cena wywoławcza: 1 500 zł ↑

estymacja: 2 000 - 3 000

74
JANUSZ CZARNECKI (1928 - 2011)

Bar, lata 60. XX w.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, 22 x 29 cm
na odwrociu pieczętka artysty

cena wywoławcza: 1 000 zł †
estymacja: 1 800 - 2 500

75
JAN WESELIK (1923 - 2005)

Agrykola Street, 1961 r.

brom/papier fotograficzny, 29 x 39 cm
na odwrociu opisany: 'POLAND | Title: Agrykola Street | No 4/12 | BROM'
i pieczętka: 'Jan Weselik | Warszawa | ul. W. Górskiego Nr 3' oraz naklejka:
'Photoeurop 1961'

cena wywoławcza: 1 200 zł †
estymacja: 1 800 - 2 500

76
 JANUSZ CZARNECKI (1928 - 2011)

Grupa jazzowa "Stodoła" na Placu Zamkowym w Warszawie, lata 60. XX w.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy,
 18 x 23,5 cm

cena wywoławcza: 600 zł †
 estymacja: 1 000 - 1 500

77
 AUTOR NIEROZPOZNANY

Panorama ulicy Nowy Świat, lata 30. XX w.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier fotograficzny, 18 x 24 cm
 na odwrociu papierowa naklejka: 'Pośród śródmiejskich ulic Warszawy pierwszą odbudowaną, jest malowniczy, biegnący łagodnym łukiem Nowy Świat. Na zapleczu XIX-wiecznych kamieniczek powstała nowa zabudowa. Stylowe elewacje kamieniczek nowoświeckich sfinansował SFOS.'

cena wywoławcza: 400 zł
 estymacja: 800 - 1 200

78

JERZY KOSTRZEWA

Hotel Forum, 2 poł. lat 70. XX w.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, 24,2 x 18 cm
na odwrociu pieczęć autorska, opisana ołówkiem; odbitka autorska, nakład: 1/1

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 1 000 - 1 800

79

KAROL SZCZECIŃSKI (1911 - 1995)

Most Poniatowskiego, lata 50. XX w.

odbitka żelatynowo-srebrowa/papier barytowy, 28,2 x 20,7 cm
na odwrociu pieczęćka artysty

cena wywoławcza: 600 zł †

estymacja: 1 000 - 1 800

80

STEFAN NORBLIN (1892 - 1952)

"Warszawa", lata 30. XX w.

litografia/papier; 99 x 62,5 cm

u dołu napis: 'ZAKŁ. GRAF. KOZIENSKICH, WARSZAWA'

cena wywoławcza: 8 000 zł

estymacja: 9 500 - 14 000

81

STEFAN NORBLIN (1892 - 1952)

"Warszawa - Chemins de Fer de L'Etat Polonais", 1929 r.

litografia/papier; 99 x 62 cm
sygnowany w druku p.g.: "S NORBLIN"

cena wywoławcza: 9 000 zł

estymacja: 11 000 - 15 000

82

EDMUND LUDWIK BARTŁOMIEJCZYK (1885 - 1950)

Plakat reklamowy Zakładu Kartograficznego W. Główczewskiego w Warszawie, 1920 r.

litografia barwna/papier; 91,5 x 70 cm

sygnowany na kamieniu wewnątrz kompozycji: 'rys. E. Bartłomiejczyk'
u dołu opisany na kamieniu: 'LIT. ART. W. GŁÓWCZEWSKI, WARSZAWA'
plakat w języku francuskim, napis w tłumaczeniu głosi: "Obywatele! Siła i powodzenie reklamy polega na dobrym plakacie! Zamawiajcie plakaty w firmie "Lit. Art. W. Główczewski" w Warszawie"

cena wywoławcza: 5 500 zł

estymacja: 7 000 - 9 000

83

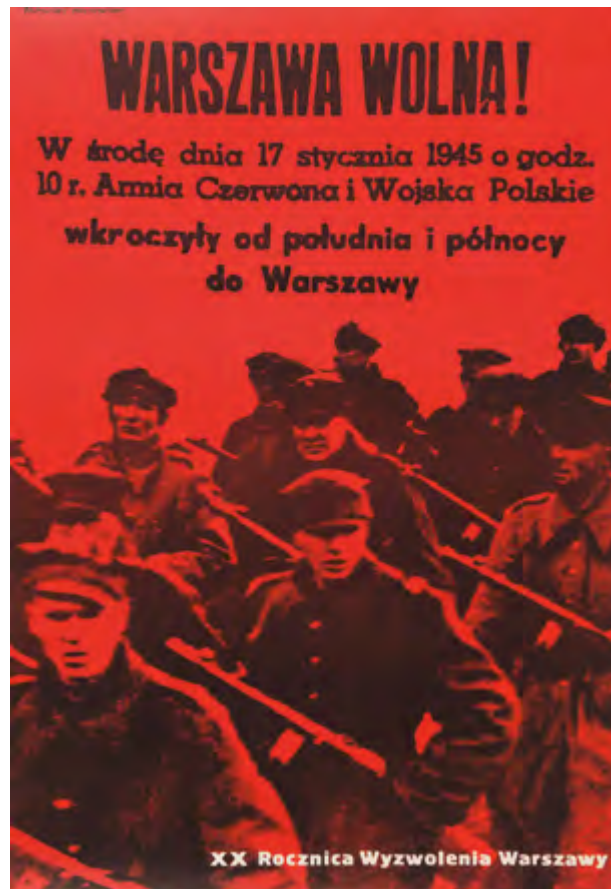
TADEUSZ GRONOWSKI (1894 - 1990)

"Warszawa", 1936 r.

offset/papier; 100 x 63 cm
sygnowany i datowany w druku p.d.: 'Gronowski 36'

cena wywoławcza: 8 000 zł

estymacja: 10 000 - 13 000

84

ZYGMUNT ANCZYKOWSKI (1894 - 1990)

Plakat filmowy "Miasto nieujarzmione", 1954 r.

offset/papier; 86 x 59,5 cm

cena wywoławcza: 800 zł

estymacja: 1 200 - 2 200

85

JANUSZ RAPNICKI (1894 - 1990)

WŁADYSŁAW PRZYSTAŃSKI (1931-2014)

"XX Rocznica Wyzwolenia Warszawy", 1965 r.

offset/papier; 97,5 x 67,5 cm

sygnowany w druku lg.: 'RAPNICKI-PRZYSTAŃSKI'

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 700 - 1 200

86

BOGUSŁAW LUSTYK (ur. 1940)

"Powstanie Warszawskie 25 rocznica", 1969 r.

offset/papier; 83 x 59 cm

sygnowany w druku p.d.: Lustyk'

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 800 - 1 500

87

RYSZARD KULM (1921 - 1992)

"SFOS przyspiesza odbudowę Kraju i Stolicy", 1963 r.

offset/papier; 82,5 x 58,5 cm
sygnowany w druku l.g.: 'R. KULM'

cena wywoławcza: 400 zł

estymacja: 500 - 1 000

88

WALDEMAR ŚWIERY (1931 - 2013)

"Miesiąc budowy Warszawy 1953, cały naród buduje swoją stolicę", 1953 r.

offset/papier; 98,5 x 66,5 cm
sygnowany w druku l.d.: 'SWIERZY'

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

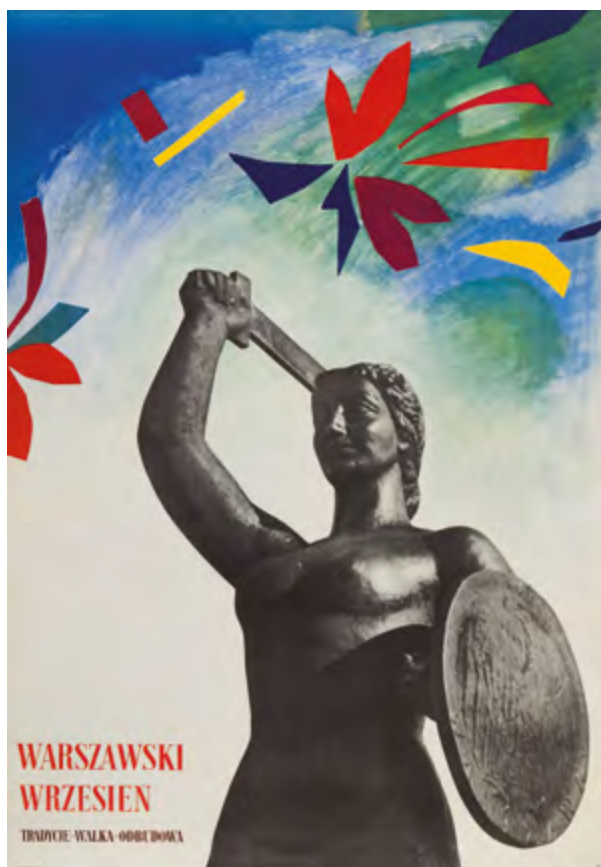

89
ROŚLAW SZAYBO (ur. 1933)

"Warszawski Wrzesień 1965", 1965 r.

offset/papier; 98,5 × 67,5 cm
sygnowany w druku l.d.: 'ROŚLAW SZAYBO'

cena wywoławcza: 800 zł
estymacja: 1 200 - 2 400

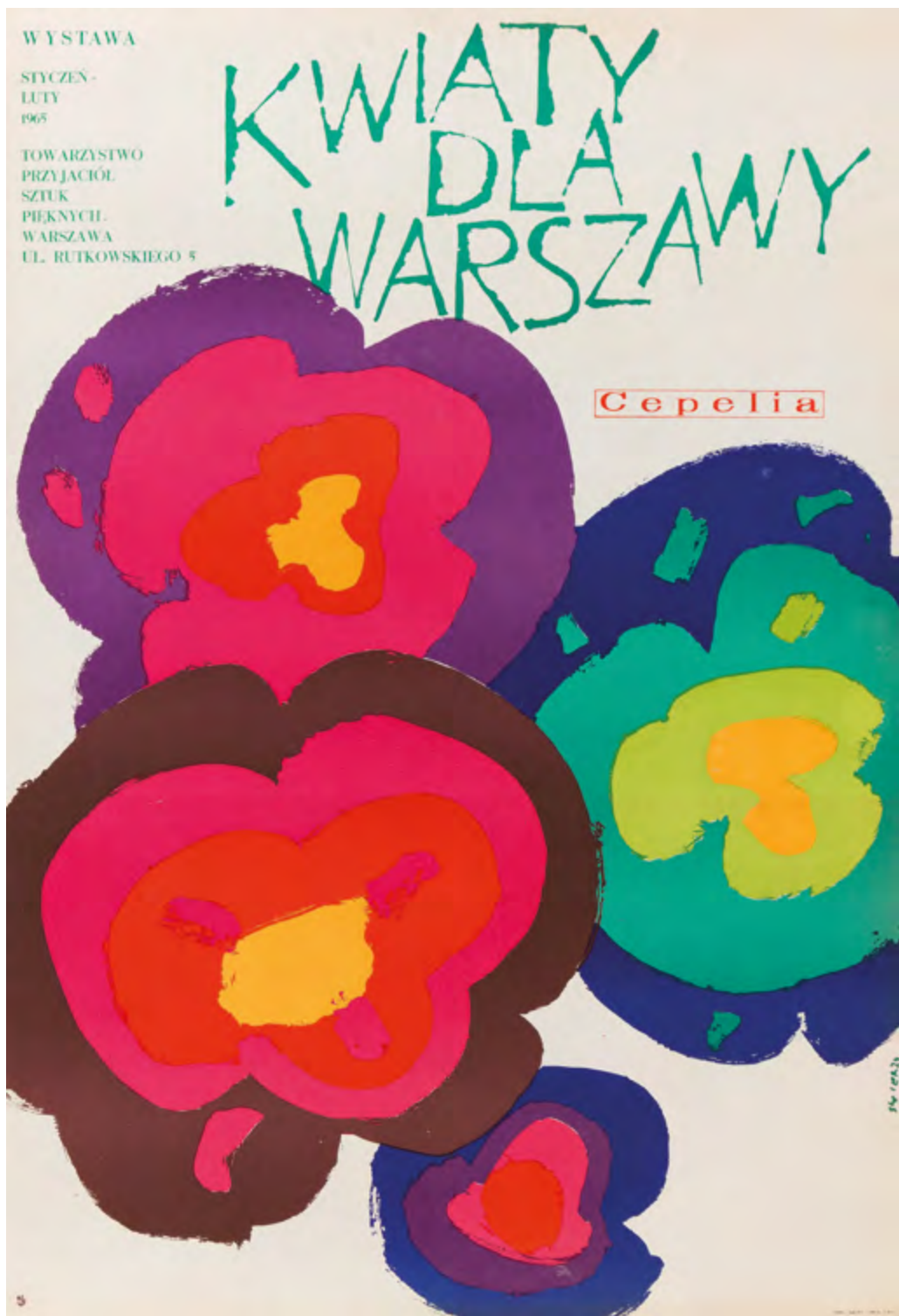

90
ZENON JANUSZEWSKI (1929 - 1986)

"Warszawski Wrzesień - Tradycje-Walka-Odbudowa", 1962 r.

offset/papier; 96,5 × 67,5 cm
sygnowany w druku l.g.: 'Z. JANUSZEWSKI FOT. J. CZARNECKI'

cena wywoławcza: 500 zł
estymacja: 800 - 1 800

91
WALDEMAR ŚWIERY (1931 - 2013)

"Kwiaty dla Warszawy", 1965 r.

offset/papier, 98,5 x 67,5 cm
sygnowany w druku p.d.: 'SWIERZY'

cena wywoławcza: 800 zł

estymacja: 1 200 - 2 400

92
WITOLD CHMIELEWSKI (ur. 1949)

Plakat filmowy "Przygoda na Mariensztacie", 1953 r.

offset/papier, 100 x 68,5 cm
sygnowany w druku p.d.: "W. CHMIELEWSKI"

cena wywoławcza: 1 200 zł
estymacja: 1 500 - 2 500

93
JERZY FLISAK (1930 - 2008)

Giuseppe w Warszawie, 1964 r.

offset/papier, 84,20 x 58,30 cm
sygnowany w zadruku p.d.: "Flisak"

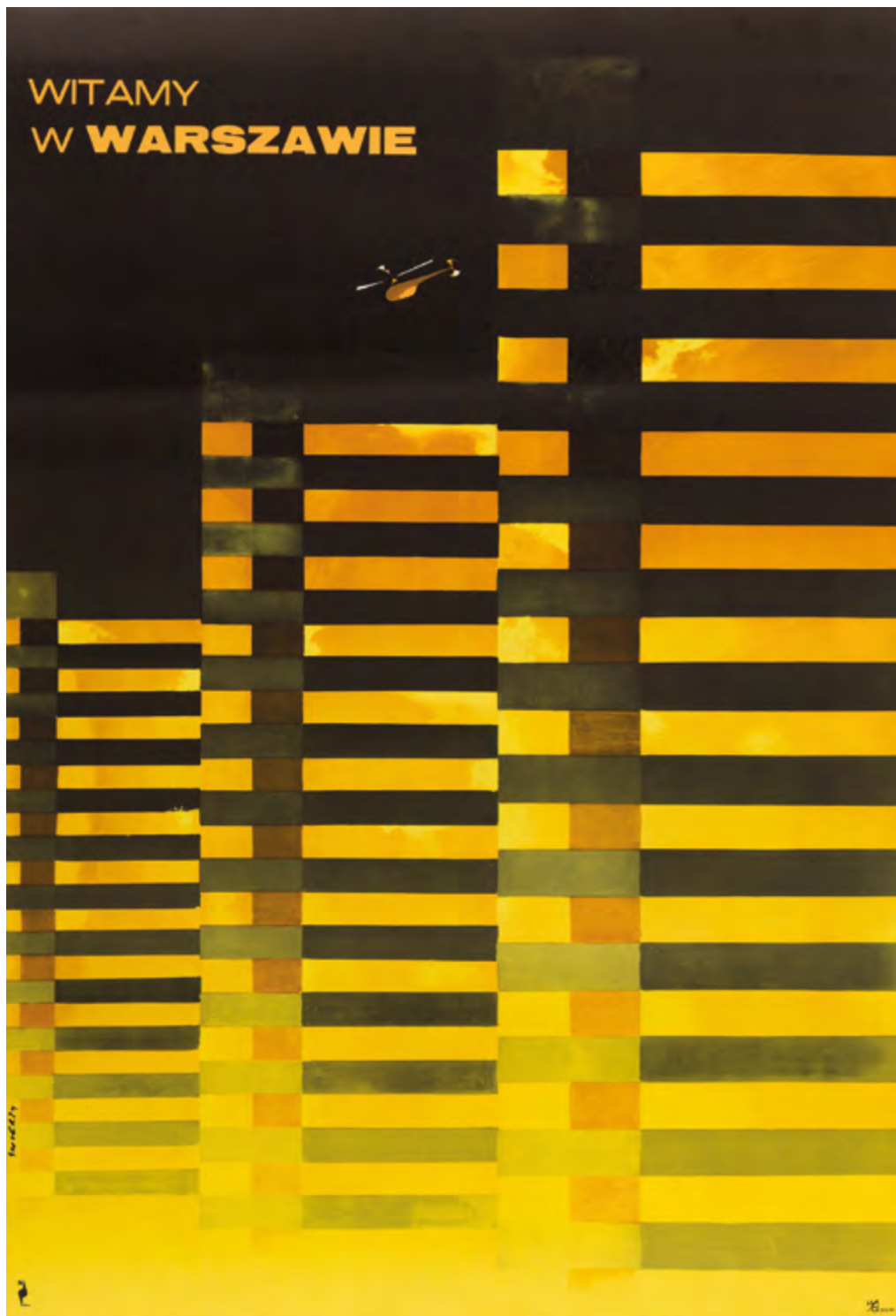
cena wywoławcza: 700 zł
estymacja: 1 000 - 1 600

94
WALDEMAR ŚWIERZY (1931 - 2013)

Plakat: "Witamy w Warszawie", 1968 r.

offset/papier, 98 x 66,5 cm
sygnowany w druku l.d.: "W ŚWIERZY"

cena wywoławcza: 800 zł
estymacja: 1 000 - 1 800

95
WALDEMAR ŚWIERZY (1931 - 2013)

Plakat "Witamy w Warszawie", 1969 r.

offset/papier, 97 x 67 cm
sygnowany w druku l.d.: 'SWIERZY'

cena wywoławcza: | 200 zł
estymacja: | 600 - 2 500

96
BROSZURA REKLAMOWA „POLSKIEGO TOWARZYSTWA RADIOTECHNICZNEGO SP. AKC.”, 1926 r.

druk/papier, 23,3 × 15,2 cm

cena wywoławcza: 300 zł

estymacja: 500 - 800

97
PLAKAT REKLAMOWY – „DRUKARNIA POLSKA, SP. AKC. ZAKŁADÓW GRAFICZNYCH, WARSZAWA, UL. SZPITALNA 12”, 1935 r.

offset, litografia/papier, 29,7 × 22,1 cm

cena wywoławcza: 300 zł

estymacja: 500 - 800

98
TADEUSZ GRONOWSKI (1894 - 1990)

Plakat reklamowy - „WIRTZ. Zakłady Graficzne, Warszawa, ul. Długa 20. Precyzja wykonania, wykwiwne druki”, „Rocznika Polskiej Grafiki Reklamowej”, 1935 r.

druk/papier, 29,8 × 22 cm

cena wywoławcza: 400 zł

estymacja: 600 - 1 000

99
BROSZURA REKLAMOWA – „KLEJ PERŁKOWY, WSKAZÓWKI DO UŻYTKU W FABRYKACH, WARSZTATACH I T. P. OPRACOWANE PRZEZ TOWARZYSTWO ZAKŁADÓW CHEMICZNYCH "STREM", SPÓŁKA AKCYJNA, WARSZAWA MAZOWIECKA NR 7”, 1938 r.

druk/papier, 21 × 15 cm

cena wywoławcza: 300 zł

estymacja: 400 - 600

100

PLAKAT REKLAMOWY – Fabryki Gilz i Bibulek papierosowych "Dzwon"
Hilarego Jeżewskiego w Warszawie, lata 30. XX w.

offset/papier, 43,5 × 31,5 cm

cena wywoławcza: 800 zł

estymacja: 1 200 - 2 000

101

OPRAWKA NA BIBUŁKI + PUDEŁKO Z BIBUŁKAMI "ASY" (45 OPAK.),
okres międzywojenny
Fabryka Gilz "Sokół" W. Kwaśniewski i F. Pacholczyk, Warszawa

papier, srebro, 8,3 × 4 cm

oprawka na bibułki - serbro sterling, waga: 31 g, 4,3 × 8,5 cm, na krawędzi znaki
złotnicze: angielska punca państwowa, znak miejski Chester, litera datująca: 'G' (1907 r),
złotnik: 'T&S' (E.J. Trevitt & Sons)

cena wywoławcza: 300 zł

estymacja: 400 - 800

102
 PATERA OKOLICZNOŚCIOWA „WISŁA” WARSZAWSKI
 OŚRODEK SPORTU I TURYSTYKI, lata 60. XX w.
 Zakłady Porcelitu Stołowego „Pruszków” w Pruszkowie

porcelit, śr.: 27 cm
 na spodzie znak wytwórní: ZP | PRUSZKÓW | MADE IN POLAND'

cena wywoławcza: 200 zł
 estymacja: 400 - 800

103
 PATERA OKOLICZNOŚCIOWA Z SYRENKĄ, 1958 r.
 Zakład Porcelany Stołowej "Wałbrzych" w Wałbrzychu

porcelit, śr.: 25 cm
 na spodzie znak wytwórní: 'WAŁBRZYCH | MADE IN POLAND'
 oraz 'G. STACHYRA 1958' | 'CEPELIA | "KWIATOGAL" | RĘCZNIE MALOWANE'

cena wywoławcza: 900 zł
 estymacja: 1 200 - 1 600

104
 LESZEK NOWOSIELSKI (1918 - 1999)
 Zakład Porcelany Stołowej "Wałbrzych" w Wałbrzychu

Talerz - Stare Miasto Warszawa, lata 60. XX w.

porcelana malowana, śr.: 23 cm
 sygnowany i opisany na spodzie: 'ST. MIASTO WARSZAWA |
 Leszek Nowosielski'
 na spodzie znak wytwórní: 'WAŁBRZYCH | MADE IN POLAND'

cena wywoławcza: 400 zł
 estymacja: 600 - 1 200

105

ZESTAW PORCELANOWY, 2 poł. XX w.

Zakład Porcelany Stołowej "Krzysztof" w Wałbrzychu

porcelana, 1 salaterka (7 x 26 cm), 5 filiżanek ze spodkami
(7 x 8 cm, śr: spodka: 14,5 cm)
na spodzie znak wytwórni: 'W | Wawel | MADE IN | POLAND'

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 700 - 1 000

106

LESZEK NOWOSIELSKI ? (1918 - 1999)

Filiżanka ze spodkiem z wizerunkiem Warszawskiej Syrenki, lata 60. XX w.

porcelana malowana, filiżanka wys. 6 cm, spodek śr: 10,5 cm
filiżanka sygnowana na spodzie 'Ćmielów'
spodek sygnowany na spodzie 'Karolina | MADE IN POLAND'

cena wywoławcza: 300 zł

estymacja: 600 - 900

107

PLAKIETA DEKORACYJNA Z SYRENKĄ WARSZAWSKĄ, lata 60. XX w.

Wytwórnia Wyrobów Ceramicznych "Steatyt" w Katowicach

fajans szklwiony, malowany, 32 x 14 x 3 cm
na spodzie znak wytwórni: "'STEATYT" | 2B | KATOWICE'

cena wywoławcza: 300 zł

estymacja: 500 - 1 000

108

STANISŁAW SIKORA (1911 - 2000)

"Milion", 1955 r.

brąz, drewno, 17 x 6,5 x 4,4 cm
sygnowany na spodzie: 'ST.SIKORA'

cena wywoławcza: 2 600 zł †

estymacja: 3 500 - 5 000

Warszawa, stolica kraju z Syrenką w herbie, pierwszy 1 000 000 mieszkańców osiągnęła w 1924 roku. Jak na owe czasy był to wynik imponujący – miast z taką liczbą mieszkańców było wówczas około trzydziestu na świecie. Czas II wojny światowej i okupacji uszczuplił naród do 422 000 w 1944 roku. Po raz drugi Warszawa zanotowała milion mieszkańców w 1955 roku. Z tej okazji rzeźbiarz Stanisław Sikora zaprojektował małą statuetkę „Milion”, czyli niewielkich rozmiarów pionowy napis „milion”, a w jego środku umieszczony symbol miasta – syrenka. Kameralna rzeźba wykonana została w drewnie, ulubionym materiale artysty. Miłość do tego materiału zapewne zaszczerpiła w nim Szkoła Przemysłu Drzewnego w Zakopanem (późniejsza szkoła im. Kenara), w której pobierał nauki. Był też uczniem Akademii Sztuk

Pięknych w Warszawie, studiował pod kierunkiem Tadeusza Breyera, twórcy warszawskiej szkoły rzeźbiarskiej. Sztuka ludowa Podhala miała istotny wpływ na rozwój artystyczny Stanisława Sikory. W pracy widać pewne motywy, nawiązania do rzeźby tzw. szkoły zakopiańskiej, ale też podejmowany hobbystycznie przez rzeźbiarza motyw syreny, przetworzony tu jako symbol miasta. Jak pisze Wiesław Borowski, artysta przywiązywał wielką wagę do prostej formy i oszczędności środków: „Poszukiwanie form najprostszycy, posiadających jednak zdolność wyrażania i odczucia kształtu natury, zdolność podobną do tej, jaka cechuje artystów prymitywnych, wydaje się być dla Stanisława Sikory najważniejszym zagadnieniem rzeźbiarskim” (Wiesław Borowski, Stanisław Sikora – rzeźba, katalog wystawy, Zachęta, Warszawa 1963).

109

JERZY JARNUSZKIEWICZ (1919 - 2005)

"Mały Powstaniec", 1946 r.

gips malowany, plexi, 32,5 x 15 x 12 cm
sygnowany u dołu: 'JARNUSZ | KIEWICZ'
postument z plexi, u dołu tabliczka: "'MAŁY POWSTANIEC. 1946 r. gips Jerzy Jarnuszkiewicz'

cena wywoławcza: 15 000 zł ↑

estymacja: 17 000 - 22 000

„Mały Powstaniec” to jedna z najbardziej rozpoznawalnych rzeźb pomnikowych w Warszawie, upamiętniająca zryw narodowy jakim było Powstanie Warszawskie. Jerzy Jarnuszkiewicz rzeźbę zaprojektował jeszcze w okresie studiów, nie myśląc o niej jako o rzeźbie pomnikowej, przygotował ją na potrzeby konkursu, jak wspomina Waldemar Borowski: „(...) na konkurs Ministerstwa Kultury, które chciało upamiętnić powstanie warszawskie. W 1946 roku władze jeszcze dostrzegały wagę tego zrywu. To była niewielka figurka, emocjonalna pamiątka wyrastająca gdzieś z takiej galanterii rzeźbiarskiej, którą Jarnuszkiewicz w czasie okupacji produkował z kolegą Stanisławem Komaszewskim w pracowni na Nowym Świecie. Nie była planowana jako pomnik. Gdy przyjrzeć się tej figurze, widać, że chłopiec ubrany jest w za dużą panterkę, za duże buty, za duży hełm. Mamy tu do czynienia z przedstawieniem o charakterze vanitas - przemijalności, ilustrowanym w kulturze od wieków często postacią dziecka-putta bawiącego się czaszką. Jarnuszkiewicz, zderzając niewinność z atrybutami śmierci, podjął ten wątek w bardzo nowoczesny sposób”. Przez wiele lat Mały Powstaniec był znany głównie z licznych miniaturowych kopii, przypominających o dniach powstańczej walki. Kopie rozprowadzane były przez pracownię Władysława Miecznika jako dzieło Jana Małety. W 1979 warszawski sąd rozstrzygnął spór dotyczący autorstwa rzeźby, nazywanej niekiedy Antkiem Rozpylaczem, na korzyść Jerzego Jarnuszkiewicza. I tak w 1983 roku w trakcie obchodów

15-lecia nadania Chorągwi Warszawskiej ZHP im. Bohaterów Warszawy kameralna rzeźba Jarnuszkiewicza została odlana w brązie w większej skali przez Zakład Mechaniczny im. Marcellego Nowotki w Warszawie i stanęła przy murze obronnym na Podwalu. Jerzy Jarnuszkiewicz ofiarował harcerzom swój projekt oraz przygotował nieodpłatnie dokumentację potrzebną do wykonania odlewu, pomnik ufundowany został dzięki zbiorce harcerzy. Jerzy Jarnuszkiewicz w latach 1936-1938 kształcił się w Instytucie Sztuk Plastycznych w Krakowie pod kierunkiem prof. Franciszka Kalfasa i prof. Karola Homolacza. W 1939 roku otrzymał dyplom w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych w Warszawie. W okresie okupacji współpracował z rzeźbiarzem Stanisławem Komaszewskim, zajmując się drzeworytem i ekslibrisem. Po wojnie pracował w Biurze Odbudowy Stolicy i wykładał na Politechnice Warszawskiej. W latach 1947-1950 studiował na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w pracowniach prof. Tadeusza Breyera i prof. Franciszka Strynkiewicza. Od 1950 roku pracował na macierzystej uczelni (początkowo jako adiunkt, od 1956 - docent, od 1969 - profesor nadzwyczajny, od 1980 - profesor zwyczajny). W latach 1966-1969 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Rzeźby. W 2017 roku warszawska Zachęta przygotowała dużą monograficzną wystawę artysty – Notatki z przestrzeni, na której prezentowany był gipsowy odlew „Małego Powstańca”.

„MĄŁY POWSTANIEC” 1946 r. gips Jerzy Jarnuszkiewicz

BRAZY WARSZAWSKIE

110

FIGURA KRÓLA ZYGMUNTA III WAZY, okres międzywojenny,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

odlew/brąz złocony, marmur, 26,6 x 7 x 7 cm
na podstawie znak wytwórni: 'BR. ŁOPIEŃSCY'

cena wywoławcza: 7 500 zł

estymacja: 8 000 - 12 000

„(...) brązy od Braci Łopieńskich nie straciły nic ze swego uroku. Upływ czasu nie zepchnął ich do lamusa, lecz uwidoczniał ich jakość i szlachetną formę. Doceniając poziom wykonania oraz dekoracyjność tych przedmiotów, trzeba pamiętać, że są one jednocześnie pamiątkami, w których zapisany jest fragment historii warszawskiego brązownictwa”.

M. SIWIŃSKA, PRZEDMIOTY UŻYTKOWE OD BRACI ŁOPIEŃSKICH W ZBIORACH MUZEUM WARSZAWY, ALMANACH MUZEALNY 8, 2014, s. 336

Początki istnienia firmy Braci Łopieńskich związane są z osobą Jana Łopieńskiego. W wieku piętnastu lat rozpoczął on naukę odlewnictwa. Po ukończeniu gimnazjum realnego kształcił się u brązownika-cyzelera Jana Widawskiego. Jednocześnie uczęszczał do Szkoły Rysunkowej, której założycielem był ks. Lubomirski. Po tym jak został wyzwolony na czeladnika, w 1858 roku udał się na zgodną z nakazami prawa cechowego – wędrowną. Początkowo trafił do krakowskiej pracowni rzeźbiarza Aleksandra Ziembowskiego, następnie praktykował w Austrii, Włoszech i Francji. W 1862 roku Jan Łopieński wrócił do Warszawy i otworzył własną fabrykę. Od początku swej działalności dbał o to, żeby produkowane przez niego wyroby były na wysokim poziomie artystycznym. Wytwarzano wówczas, według projektu założyciela firmy, żyrandole, przyborniki na biurka, listowniki, kinkiety, okucia mebli. Wykonywano również odlewy rzeźb, tworzone według dostarczanych przez artystów rzeźbiarzy modeli. Byli to m.in. Andrzej Pruszyński i Wawrzyniec Bobiński. Projekty Jana Łopieńskiego były wielokrotnie nagradzane na wystawach krajowych i międzynarodowych.

Synowie Jana, Grzegorz i Feliks, w arkana sztuki odlewniczej byli wprowadzani przez ojca. Otrzymali odpowiednie do zawodu wykształcenie. Uczyli się w Szkole Handlowej Zgromadzenia Kupców i jednocześnie pobierali nauki w Szkole Rysunkowej prowadzonej przez Wojciecha Gersona i Antoniego Krzemińskiego. Następnie wyruszyli na przepisaną statutem czeladniczą podróż. Ostatecznie Grzegorz uzyskał tytuł mistrzowski w Warszawie w roku 1891, a jego młodszy brat Feliks w 1914. Po powrocie do Warszawy w 1884 roku obaj bracia Łopieńscy rozpoczęli samodzielną działalność w dawnym przedsiębiorstwie ojca. Od końca XIX wieku w zakresie asortymentu i stylistyki firma kontynuowała tradycje fabryki Jana. Czerpano głównie wzory ze sztuki francuskiej, szczególnie chętnie sięgano do stylów Ludwików XIV, XV i XVI oraz wzorów empirycznych. W ofercie pojawiły się również wyroby o nowoczesnych na ówczesne czasy formach secesyjnych i później art déco. Nadal kładziono bardzo duży nacisk na utrzymanie wysokiego poziomu artystycznego produkowanych obiektów.

Kierownictwo artystyczne i techniczne należało do Grzegorza, Feliks odpowiadał za stronę koncepcyjną i handlową firmy. Projektami i ich realizacją w fabryce zajmowali się sami właściciele. Stałym współpracownikiem był malarz Jan Strzałecki. Łopieńscy pracowali z wybitnymi rzeźbiarzami, m.in. Janem Antonim Biernackim, Cyprianem Godebskim, Piusem Welońskim, Edwardem Wittigiem, Antonim Kurzawą, Czesławem Makowskim, Xawerym Dunikowskim, Wacławem Szymanowskim, Stanisławem Szukalskim, Henrykiem Glicensteinem czy Konstantym Laszczką. W asortymencie oferowanym przez firmę znalazły się żyrandole, kinkiety, kandelabry, lampy sufitowe i biurkowe, lichtarze, kałamarze, suszki, noże do papieru, przyciski, listowniki, ramki, popielniczki. Znaczną część produkcji stanowiły brązy stołowe i salonowe, m.in. żardinieri, patery, cukiernice, zestawy naczyń do serwowania kawy i herbaty, wazony, zegary, niewielkie brązy. Na zamówienie w firmie Braci

Łopieńskich wykonywano monstrancje, kielichy, relikwiarze, cyboria, pastorały, chrzcielnice, nastawy ołtarzowe, figury świętych. Trzeci z braci – Ignacy – był artystą grafikiem, zajmował się również medalierstwem. Tym samym miał znaczący udział w produkcji tej grupy wyrobów, którą stanowiły plakiety, medaliony i medale okolicznościowe. W fabryce podejmowano się również odlewom posągów pomnikowych, w tym celu została rozbudowana odlewnia. Firma specjalizowała się w produkcji obiektów z brązu i mosiądzu, na specjalne zamówienie powstawały przedmioty ze srebra, szczególnie Grzegorz Łopieński lubił pracować w tym materiale. Ważnym osiągnięciem technologicznym przedsiębiorstwa było udoskonalenie metody odlewów z natury (liście, kwiaty, owady itp.). Przedsiębiorstwo rozwijało się w tym czasie niezwykle dynamicznie, na początku XX wieku było największym producentem brązów na wschód od Berlina.

W czasie I wojny światowej firma przeżywała kryzys, ograniczyła swoją działalność do napraw i produkcji drobnych przedmiotów. Sytuacja uległa całkowitej zmianie po odzyskaniu przez Polskę niepodległości – zaczęto produkować wiele posągów pomnikowych, popiersi i tablic upamiętniających ważne dla Polaków wydarzenia. Bracia Łopieńscy wykonywali wówczas wiele prac związanych z odbudową reprezentacyjnych gmachów dla odradzających się polskich instytucji. W fabryce Łopieńskich odlewane były pomniki Kilińskiego, Chrobrego, Syreny i inne symbole odrodzonego państwa.

W 1936 roku zarządzanie firmą przejęli synowie Grzegorza – Władysław, Tadeusz i Zdzisław. Ostatni z wymienionych braci prawdopodobnie nigdy nie pracował w rodzinnym przedsiębiorstwie. W fabryce nadal wytwarzano doskonałej jakości przedmioty, utrzymane w stylach historycznych. Autorami wielu realizowanych projektów byli sami właściciele firmy.

W latach 30. XX wieku nawiązano współpracę z Henrykiem Grunwaldem. Na Międzynarodową Wystawę Artystyczną w Nowym Jorku w 1939 roku firma Braci Łopieńskich wysłała aż 82 projekty tego artysty.

W czasie II wojny światowej w przedsiębiorstwie produkowano niewielkie przedmioty, jak lampki karbidowe czy patelnie. Podczas powstania warszawskiego odlewano granaty z cynku, który pozyskiwano z okolicznych dachów.

Po zakończeniu działań wojennych bracia Tadeusz i Władysław wznowili działalność firmy, dzięki temu możliwe było naprawienie wielu warszawskich pomników. W odlewni Braci Łopieńskich powstały: Syrenka, pomnik Jana Kilińskiego, Adama Mickiewicza, Nieznanego Żołnierza, figura Sursum Corda sprzed kościoła Św. Krzyża. Wykonano także dużą ilość brązów przeznaczonych do restaurowanych budowli zabytkowych i reprezentacyjnych gmachów państwowych.

W 1950 roku firmę znacjonalizowano i przemianowano na Spółdzielnię Brąz Dekoracyjny. Właściciele zostali pozbawieni majątku, obłożeni karami finansowymi i zakazem pracy w zawodzie brązownika. Władysław i Zdzisław wkrótce zmarli, Tadeusz wznowił działalność dopiero w 1956 roku. Założoną przez niego Pracownię Sztuki Dekoracyjnej d. Bracia Łopieńscy prowadzi córka, Anna Łopieńska-Lipczyk, z mężem Wojciechem Lipczykiem.

|||

LAMPA Z PUTTEM, pocz. XX w.,

Bracia Łopieńscy, Warszawa

odlew/brąz złocony, marmur, 25 x 9,8 x 10,3 cm
na podstawie znak wytwórni: 'BR. ŁOPIEŃSCY | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 9 000 zł

estymacja: 10 000 - 15 000

112

MARATOŃCZYK OGŁASZAJĄCY ZWYCIĘSTWO WEDŁUG RZEźBY JEAN-PIERRE'A CORTOT, I poł. XX w.,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

odlew/brąz, 51,5 x 50 x 20 cm
na spodzie podstawy znak wytwórni: 'BR. ŁOPIEŃSCY | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 11 000 zł

estymacja: 15 000 - 20 000

113

PIES - PRZYCISK NA BIURKO, pocz. XX,

według projektu Czesława Makowskiego, Bracia Łopieńscy, Warszawa

odlew/brąz, 18,5 x 6 cm

LITERATURA:

- porównaj: Okruchy brązu. Brązy z warszawskiej firmy "Bracia Łopieńscy" (1862-1994), pod red. Jadwigi Janik, katalog wystawy, Łódź 1994, nr kat. 6 I, s. 42

cena wywoławcza: 1 200 zł

estymacja: 1 500 - 3 000

114

FIGURKA - ŁOŚ, okres międzywojenny,

Bracia Łopieńscy, Warszawa

odlew/brąz, 8 x 14 cm

znak wytwórni: 'BR. ŁOPIEŃSCY | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

115

NÓŻ DO PAPIERU, pocz. XX w.,

Bracia Łopieńscy, Warszawa

brąz, kość, 30 x 4,5 cm

na uchwycie znak wytwórni: 'B-CIA ŁOPIEŃSCY'

cena wywoławcza: 1 700 zł

estymacja: 2 000 - 3 000

116

POPIELNICA, po 1909 r.,
według projektu Apoloniusza Kędzierskiego, Bracia Łopieńscy, Warszawa

odlew/brąz, 15,5 x 18 cm

LITERATURA:

- porównaj: Okruchy brązu. Brązy z warszawskiej firmy
"Bracia Łopieńscy" (1862-1994), pod red. Jadwigi Janik, katalog wystawy, Łódź
1994, nr kat. 63, s. 43 (il.)

cena wywoławcza: 1 200 zł

estymacja: 1 500 - 3 000

117

PLAKIETA Z WIZERUNKIEM ADAMA MICKIEWICZA, pocz. XX w.,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

odlew/brąz, śr.: 15 cm

znak wytwórni p.d.: 'B-CIA ŁOPIEŃSCY' przy prawej krawędzi wyryty napis:
'ADAM MICKIEWICZ'

cena wywoławcza: 700 zł

estymacja: 800 - 1 000

118

PATERKA W FORMIE KOSZYCZKA, pocz. XX w.,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

brąz złocony, 8,5 x 20 cm
na spodzie znak wytwórni: 'BR. ŁOPIEŃSCY | WARSZAWA'
wsparta na 3 nóżkach w formie lwich łap

cena wywoławcza: 6 000 zł

estymacja: 7 000 - 9 000

119

PATERKA W FORMIE KOSZYCZKA, pocz. XX w.,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

brąz złocony, 6 x 15,5 cm
na spodzie znak wytwórni: 'BR. ŁOPIEŃSCY | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 4 000 zł

estymacja: 4 500 - 6 000

120

KAŁAMARZ, pocz. XX w.,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

brąz, wys.: 8 cm śr.: 17 cm
na spodzie znak wytwórni: 'BR. ŁOPIEŃSCY'
STAN ZACHOWANIA: brak szklanego wkładu

cena wywoławcza: 2 400 zł

estymacja: 3 000 - 4 500

121

PUDEŁKO NA PAPIEROSY, pocz. XX w.,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

brąz złocony, 4 x 10,5 x 6,5 cm
na spodzie znak wytwórni: 'B-CIA ŁOPIEŃSCY | WARSZAWA'
wewnątrz wkład z drewna mahoniowego

cena wywoławcza: 1 700 zł

estymacja: 2 000 - 4 000

122

MATKA BOSKA CZĘSTOCHOWSKA, okres międzywojenny,
Bracia Łopieńscy, Warszawa

olej/deska, 27,5 x 18 cm

na ryzie znaki złotnicze p.d.: 'BR. ŁOPIEŃSCY', znak graficzny złotnika: lira, warszawska punca
probiercza z okresu międzywojennego, próba srebra: '2', znak miejski: 'W'

rama z drewna hebanowego, profilowana, dekorowana srebrnymi aplikacjami w formie wici
roślinnej, na ryzie grawerowane sceny z życia Chrystusa i Matki Boskiej, ślady złoceń, wymiary
z oprawą 42,5 x 33 cm

cena wywoławcza: 14 000 zł

estymacja: 16 000 - 20 000

„Ogólnie rzecz ujmując, chodziło o spopularyzowanie pomników dawnej, bogatej przeszłości kraju w postaci m.in. przedstawień grobowców królewskich i książęcych oraz wizerunków historycznych, a więc portretów królów, hetmanów i biskupów polskich”.

M. DUBROWSKA, A. SOLTAN, RZEMIOSŁO ARTYSTYCZNE MINTERÓW 1828-1881, WARSZAWA 1987, s. 70

123

FIGURA KRÓLA ZYGMUNTA III WAZY, 2 poł. XIX w.,
według projektu Leonarda Marconiego, Fabryka Minterów, Warszawa

odlew/brąz złocony, wym.: 40,4 x 12 x 12 cm

LITERATURA:

- porównaj: Małgorzata Dubrowska, Andrzej Sołtan,
Rzemiosło artystyczne Minterów 1828-1881, Warszawa 1987, nr kat. 69, s. 130 (il.)

cena wywoławcza: 6 000 zł

estymacja: 6 500 - 9 000

Fabryka Minterów powstała w 1828 roku, jej założycielem był niemiecki mieszczanin Karol Fryderyk Minter. Jego rodzina przenieśli się do Warszawy w pierwszej ćwierci XIX wieku i została całkowicie spolonizowana, brała czynny udział w życiu gospodarczym i kulturalnym miasta. Karol Fryderyk osiadł w Warszawie w 1822, dokąd sprowadził go starszy brat – Wilhelm Henryk. Początkowo zajmował się litografią. Jego najwybitniejszym osiągnięciem w tej dziedzinie był wkład w wydanie mapy topograficznej Królestwa Polskiego, którą od 1822 na zlecenie Komisji Rządowej Wojny opracowywali oficerowie Kwatermistrzostwa Generalnego. Praca nad mapą trwała blisko 15 lat i zakończona została w lipcu 1843 roku.

Karol Fryderyk w wieku 48 lat rozpoczął działania zmierzające do uruchomienia fabryki odlewów metalowych. Było to najprawdopodobniej spowodowane rosnącym w tym czasie popytem na wyroby i galanterię metalową oraz protekcyjną polityką rządu Królestwa Polskiego, sprzyjającą krajowej produkcji w tej dziedzinie. Ostatecznie we wspomnianym już 1828 roku Minter został przyjęty w poczet członków Towarzystwa Resursy Kupieckiej i uruchomił fabrykę, w skład której wchodziło 9 oddzielnych warsztatów – brązowniczy, blacharski, konwisarski, kotlarski, kowalski, lakierniczy, stolarski, ślusarski i tokarski. Kadre stanowili wykwalifikowani rzemieślnicy sprowadzeni z Berlina. Oferowano bogaty zestaw wyrobów z blachy lakierowanej, cyny, miedzi i brązu. Produkowano wszelkiego rodzaju lampy, garnki, rondle, wanny do kąpiei, listowniki, maszynki do kawy, lichtarze, podstawki do kieliszków, szklanek, butelek, zabawki dla dzieci, cukiernice, tace, sprzęty kościelne i wiele innych. Asortyment poszerzano z każdym miesiącem działalności firmy, w 1842 roku obejmował już kilkadziesiąt różnych rodzajów przedmiotów. Sklepy firmowe założono w Warszawie, Lublinie, Łowiczu, Płocku, Radomiu i we Włocławku. Do spopularyzowania produkcji zakładu przyczyniły się z pewnością nagrody uzyskiwane na wystawach przemysłowych.

Karol Fryderyk Minter zmarł 2 lutego 1847 roku w Warszawie i został pochowany w grobowcu rodzinnym na tamtejszym cmentarzu ewangelicko-augsburskim. Cały majątek wraz z fabryką odziedziczył jego syn Karol Juliusz. Swoją edukację rozpoczął w byłym Liceum Warszawskim,

a następnie w Instytucie Politechnicznym w Warszawie, którego jednak nie ukończył z powodu zamknięcia uczelni przez władze carskie po powstaniu listopadowym. Po kilkuletniej praktyce w firmie ojca w 1835 roku objął jej zarząd. Znacznie rozszerzył zakres działalności przedsiębiorstwa, nadając mu rangę największego w Królestwie Polskim i Rosji producenta metalowej galanterii artystycznej, użytkowej i sprzętu kościelnego. Minter na szeroką skalę stosował w produkcji cynk. Odlewy z tego łatwo dostępnego surowca miały tę samą wytrzymałość, co te z żelaza i brązu, ale były dużo tańsze. Kolejną innowacją, mającą wpływ na obniżenie kosztów produkcji, było uruchomienie w fabryce Mintera – pierwszej w Królestwie Polskim – galwanizerni.

Niesłabnącym zainteresowaniem cieszyły się produkowane w zakładzie Mintera serie brązowych i cynkowych medalionów, statuetek i popiersi postaci historycznych, przede wszystkim królów polskich i współczesnych zasłużonych Polaków, m.in. Adama Mickiewicza, Aleksandra Fredry, Fryderyka Chopina czy Stanisława Moniuszki. Wykonywano je według projektów sławnych rzeźbiarzy, jak Jakub Tatariewicz czy Henryk Stattler, odznaczały się doskonałym modelowaniem. Oferowano miniaturowe modele kolumny Zygmunta, dzieł Bertela Thorvaldsena i Christiana Daniela Raucha oraz szereg doskonałych kopii cennych numizmatów. W latach 1854-55 firma wykonała także odlewy rzeźb dla wodociągu Henryka Marconiego, były to m.in. syrena na Rynku Starego Miasta i trytony w sadzawce otaczającej kolumnę Zygmunta.

Po klęsce powstania styczniowego nastąpiły restrykcje władz carskich. Minter był zmuszony przestawić fabrykę na produkcję emaliowanych i cynowych naczyń kuchennych. W roku 1881 sprzedał przedsiębiorstwo warszawskiemu zakładom Wulkan S.A. i przeniósł się do zakupionego około 1870 roku majątku Gołoszyce koło Opatowa, gdzie zmarł w 1892. W katalogu aukcyjnym prezentujemy jeden z najbardziej rozpoznawalnych symboli Warszawy – figurę króla Zygmunta III Wazy. Rzeźba ukazuje monarchę w zbroi z orderem Złotego Runa na piersiach, w koronacyjnym płaszczu i koronie na głowie. Król w prawej ręce trzyma szablę, w lewej krzyż oparty o cokół. Wykonana z wielką pieczołowitością minterowska statua powstała według projektu rzeźbiarza Leonarda Marconiego.

Komitet budowy Pomnika Lotników przy gipsowym modelu pomnika autorstwa artysty rzeźbiarza Edwarda Wittiga. Widoczni m.in. artysta rzeźbiarz Edward Wittig (siedzi 4. z prawej), generał Daniel Konarzewski (siedzi 3. z prawej), generał Edward Śmigły-Rydz (siedzi 5. z prawej), minister rolnictwa i dóbr państwowych Karol Niezabytowski (siedzi 2. z prawej), wiceprezydent m.st. Warszawy Mieczysław Jankowski (siedzi z prawej), 1927 rok / zbiory fotograficzne NAC

Pierwszy pomysł na pomnik upamiętniający lotników pojawił się w 1920 roku. Miał to być monument upamiętniający kapitana Stefana Bastyrę, dowódcę 3. Dywizjonu Lotniczego we Lwowie. Edward Wittig wykonał szkic, ale do realizacji nigdy nie doszło. Ostatecznie idea pomnika, tym razem o charakterze ogólnonarodowym, wprowadzona została w życie przez generała Gustawa Macewicza z Ministerstwa Spraw Wojskowych, który powołał w 1922 roku Komitet Organizacyjny Budowy Pomnika ku czci Poległych Lotników. Protektorat honorowy objął Prezydent Rzeczypospolitej Stanisław Wojciechowski. Stworzenie projektu monumentem zlecono ponownie Wittigowi, który rozpoczął pracę w 1922 roku. Zharmonizowanie rzeźby z otoczeniem, jakie stanowił plac Unii Lubelskiej, wymagało precyzyjnego obliczenia wymiarów pomnika i określenia wzajemnych proporcji figury i cokółu. Na tym etapie prac Wittig korzystał z porad Antoniego Jawornickiego, architekta, który był członkiem Komitetu Budowy Pomnika. Model pomnika został zaprezentowany w 1929

roku na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. W 1930 roku odlew pomnika wykonała firma "Kranz i Łempicki", która zrealizowała również cokół i schody z jasnoszarego granitu. Odświeżenie ustawionego na placu Unii Lubelskiej monumentu nastąpiło 11 listopada 1932 roku, podczas obchodów Święta Niepodległości, a także po raz pierwszy obchodzonego Święta Lotniczego.

Pomnik Lotnika przetrwał bombardowania miasta w 1939 roku i stał się jednym z wielu miejsc patriotycznych manifestów. W 1943 roku hitlerowcy zdjęli z postumentu figurę i przeznaczili ją na przetopienie dla celów wojennych. Jej fragmenty znaleziono w fabryce Lilpopa na Woli, zaś fragmenty cokółu w jednym z parków na Grochowie. Pomnik został zrekonstruowany na podstawie zachowanych fragmentów oryginału, nielicznych fotografii i rysunków oraz niewielkiego modelu przechowanego w Muzeum Narodowym w Warszawie przez Alfreda Jesiona. W 1967 roku stanął w obecnym miejscu, u zbiegu ulicy Żwirki i Wigury i ulicy Wawelskiej,

124

REDUKCJA POMNIKA LOTNIKA W WARSZAWIE, lata 30. XX w.,
według projektu Edwarda Wittiga

odlew/brąz, 33,5 x 16 x 11 cm

cena wywoławcza: 2 200 zł

estymacja: 3 500 - 4 500

125

STANISŁAW CZARNOWSKI (1872 - 1919)

Władysław Miecznik Artystyczna Pracownia Brązowniczo-Grawerska

Silacz - Szyf (Precz z drogi)

odlew/brąz, marmur, 33 x 21,5 x 14 cm

na marmurowym cokole tabliczka: WYTWÓRNIA ARTYSTYCZNA | WŁADYSŁAW MIECZNIK |
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 108

cena wywoławcza: 3 800 zł

estymacja: 4 500 - 6 500

Prezentowana rzeźba stanowi redukcję pomnika przedstawiającego Silacza (nazywanego też „Precz z drogi!” lub „Z drogi!”). Autorem pomnika był rzeźbiarz Stanisław Czarnowski, który za tę realizację otrzymał w 1908 roku wyróżnienie na wystawie Salonu Paryskiego, nagrodę Akademii Petersburskiej oraz nagrodę na konkursie im. Kuindziego. Oryginalnej wielkości realizację dziś podziwiać można przy ulicy Brzozowej, nieopodal tarasu widokowego znajdującego się na Górze Gnojnej, gdzie w 2004 roku została przekazana z magazynów Muzeum Narodowego w Warszawie. Miniatury pomnikowe wykonywało w Warszawie wielu brązowników. Jednym z najbardziej znanych działających w okresie powojennym był Władysław Miecznik (1903-1989), który specjalizował się w tworzeniu brązowych rzeźb i właśnie miniatur pomnikowych. Na archiwalnych zdjęciach z pracowni można dostrzec m.in. powyższą rzeźbę, ale też inne znane pomniki, jak na przykład Kolumna Zygmunta.

Władysław Miecznik kształcił się w znakomitej pracowni czytelerskiej Stanisława Lipczyńskiego. Samodzielną działalność rozpoczął w 1934 roku pod szyldem Wytwórnia Artystyczna Grawersko-Zdobniczka W. Miecznik. Pracownia była znana także z wykonywania nagród sportowych, pucharów, kompletów na biurko, medalionów, medali,

insygniów, rzeźby kameralnej według starych wzorów oraz tablic pamiątkowych w brązie instalowanych w kościołach, urzędach i na ulicach Warszawy. Istotną część zamówień stanowiły te składane przez wojsko, władze Warszawy, kluby sportowe, szkoły i uczelnie. W latach 1926-34 artysta pełnił funkcję chorążego Związku Rzemieślników Chrześcijan. W latach 1948-50 był starszym Cechu Zegarmistrzów i Jubilerów. W utworzonym w 1956 roku Cechu Złotników, Zegarmistrzów, Optyków, Grawerów i Brązowników m.st. Warszawy przewodniczył sekcji brązowników. Szkolił uczniów, z jego pracowni wyszło 20 czeladników. W 1966 roku należał do współtwórców Muzeum Rzemiosł Artystycznych i Precyzyjnych w Warszawie. W czasie wojny i okupacji Miecznik jako oficer Armii Krajowej, wykorzystując swoje umiejętności, fałszował pieczęci niemieckich instytucji, wykonywał polskie orzełki i odznaki bojowe, za co odznaczony został Krzyżem Walecznych. W 1946 roku wznowił działalność w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 108 pod starą nazwą, potem zmienioną na Władysław Miecznik Artystyczna Pracownia Brązowniczo-Grawerska. Współpracował z czołowymi artystami, odlewał m.in. słynną rzeźbę „Tancerka” Stanisława Jackowskiego.

PLATERY WARSZAWSKIE

„Wśród wielu zasług dla rozwoju platernictwa w Polsce, jakie wiążą się z działalnością braci Fragetów, należy szczególnie podkreślić, że to właśnie w ich zakładach wykształciła się liczna kadra polskich brązowników, na której wesprzeć się mógł dalszy rozwój tego przemysłu”.

J. PAPROCKA-GAJEK, PLATERY WARSZAWSKIE W LATACH 1822-1914. ASORTYMENT, ODBIORCA I OBYCZAJ, WARSZAWA 2010, s. 100

126

PATERA SECESYJNA, pocz. XX w.,

Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

szkło, plater, 27,5 x 20 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | N | PLAQUE'

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 200 - 4 000

Braci Alfonsa i Józefa Fragetów sprowadził do Warszawy w 1824 roku, sprawujący wówczas funkcję ministra spraw wewnętrznych, Tadeusz Mostowski. Na otwarciu zakładu pozwoliła Fragetom pożyczka udzielona przez państwo. Zawierała ona klauzulę, która zobowiązywała przedsiębiorców do zatrudniania pracowników pochodzących z Polski. Firma prezentowała swoje wyroby na licznych wystawach. W 1830 roku została uhonorowana srebrnym medalem, w 1838 – złotym na wystędzie św. Stanisława, a w 1842 również złotym na wystędzie św. Anny. Od 1896 roku, kiedy odbyła się wystawa w Niżnym Nowogrodzie, przedsiębiorstwo otrzymało odznakę godła państwowego, dającą prawo do umieszczania na swoich wyrobach herbu państwa – dwugłowego orła. W połowie lat 40. XIX wieku Alfons Fraget zrezygnował z zarządzania firmą i najprawdopodobniej wrócił do Francji. Niezwykle istotnym momentem dla przedsiębiorstwa był zakup w 1844 roku posesji przy ul. Elektoralnej 753. Powstały tam nowe zabudowania fabryczne, w których znacznie unowocześniono proces produkcyjny. W 1847 Józef Fraget odbył podróż po Europie, zapoznając się z najnowocześniejszymi technologiami i urządzeniami stosowanymi w przemyśle platernicznym. W pierwszym okresie działalności fabryki produkowano tylko przedmioty platerowane na miedzi. W 1849 uruchomiono odlewnię, gdzie wytapiano metal zwany „nowym srebrem”, sprowadzono maszynę do produkcji sztućców stołowych i założono laboratorium galwaniczne. Wyroby Frageta stawały się coraz bardziej popularne, co wpłynęło na dynamiczny rozwój firmy i pozwoliło na zwiększenie zatrudnienia. Największe zyski czerpano ze sprzedaży sztućców. W 1857 roku z Austrii sprowadzono nową maszynę, wytwarzającą z „nowego srebra” około 1800 sztućców dziennie. Józef Fraget zmarł w 1867 roku, zarządzanie firmą przejął jego syn Julian. Przedsiębiorstwo do końca XIX wieku dominowało nad innymi zakładami produkującymi plater w Królestwie Kongresowym, a nawet w Rosji, gdzie przemysł platerniczny jeszcze nie istniał. Wyroby firmy Frageta trafiały tam na słynne jarmarki rosyjskie, gdzie były poszukiwane jako „warszawskie srebro”. Wysyłano je również do Turcji, Persji i Afganistanu. Firmowe sklepy powstały we wszystkich największych miastach Królestwa Kongresowego i Rosji, m. in. w Warszawie, Lublinie, Kaliszu, Płocku, Suwałkach, we Lwowie, Mińsku, Grodnie, Petersburgu, Moskwie, Odessie, Kijowie, Wilnie i Łodzi. W okresie międzywojennym eksportowano wyroby do Litwy, Estonii, Rumunii, Węgier, Jugosławii, Grecji, Egiptu i Palestyny.

Przedsiębiorstwo proponowało w swej ofercie atrakcyjne wzory, uwzględniające aktualne trendy w modzie. Dużym powodzeniem w latach 80. XIX wieku cieszyły się naczynia, przedstawiające rysunki obrazów Henryka Siemiradzkiego. Obok wytwórni Norblina i Braci Henneberg, fabryka Frageta była trzecią na rynku warszawskim, która posiadała własną modelarnię. Projekty wykonywali dla niej Juliusz Kossak, Antoni Kurzawa, Jan Kryński, Julia Keilowa, Franciszek Habdas. Julian Fraget zmarł w 1906 roku, zarządzanie firmą przejęła jego córka Maria, żona ks. Czesława Świętopelk-Mirskiego. Po jej śmierci w 1938 przedsiębiorstwem zarządzał jeden z czworga ich dzieci – syn Józef. W czasie I wojny światowej najtrudniejsze dla przedsiębiorstwa było rekwirowanie części maszyn i surowców. W związku z tym zmniejszono zatrudnienie i ograniczono asortyment. Utracona została część rynków zbytu. Kryzys w wytwórniach Frageta zażegnano w 2. połowie lat 20. XX wieku. Nowy produkt, tzw. „bielnik” został wprowadzony na rynek w 1926 roku. Produkowano z niego głównie sztucce i wyroby restauracyjne. „Bielnik” zawierał dużą ilość niklu, co powodowało, że był bardziej szlachetny niż alpaka. Firma Frageta otrzymała w tamtym czasie zamówienia z ministerstw i urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, jej wyroby kupowały kasyna oficerskie, szpitale wojskowe i cywilne hotele Polonia i Bristol, polskie statki jak m/s „Batory”. W 1928 roku król Afganistanu złożył zamówienie dla swojego dworu na zastawy stołowe i galanterię artystyczną. Mennica Państwowa zleciła dostarczenie przez firmę Frageta krążków z blachy, wykorzystywanych do bicia monet. Niestety na początku lat 30. XX wieku zaprzestano eksportu do Rumunii i Bułgarii, zmniejszone zostały zamówienia z Grecji, Egiptu i Jugosławii. Podjęto natomiast współpracę z rodzimym przemysłem zbrojeniowym – wytwarzano osłony do reflektorów przeciwlotniczych oraz blachy do produkcji amunicji. Fabryka Frageta została częściowo zbombardowana we wrześniu 1939 roku. W czasie powstania warszawskiego budynku fabrycznego wysadzono w powietrze. Przedsiębiorstwo ponownie uruchomiono po odbudowie w 1947. Cztery lata później firma została upaństwowiona, jej nazwę wówczas zmieniono na Warszawską Wytwórnię Platerów Zakład nr 2. Od 1 stycznia 1965 roku fabrykę połączono z dawnymi zakładami Henneberga i otrzymała nazwę Warszawska Fabryka Platerów Hefra, pochodzącą od nazwisk dwóch dawnych właścicieli Henneberga i Frageta.

127

LICHTARZ, 1824-1840

Fabryka WYROBÓW SREBRNYCH I PLATEROWANYCH JÓZEFA FRAGETA, WARSZAWA

plater; 11,5 x 7,5 x 7,5 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | DOUBLEE'

cena wywoławcza: 1 000 zł

estymacja: 1 200 - 2 000

128

LICHTARZ, 1824-1840

Fabryka WYROBÓW SREBRNYCH I PLATEROWANYCH JÓZEFA FRAGETA, WARSZAWA

plater; 19,5 x 8,5 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | AVARSOVIE | DOUBLEE | 10'

cena wywoławcza: 1 300 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

129

AMPUŁKA NA WINO, 1824-1840

Fabryka WYROBÓW SREBRNYCH I PLATEROWANYCH JÓZEFA FRAGETA, WARSZAWA

plater; 10 x 6,5 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | AVARSOVIE | DOUBLEE | 10' wewnątrz złocona

cena wywoławcza: 400 zł

estymacja: 500 - 1 000

130

PUCHAREK, 1824-1840

Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 8,50 x 10 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | VARSOVIE | DOUBLEE | 10'

cena wywoławcza: 1 300 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

131

TACKA NA WIZYTÓWKI, 1824-1840

Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 11 x 18,5 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | A VARSOVIE | DOUBLEE | 10'

na lustrze śr.d. monogram: 'J.T.'

cena wywoławcza: 600 zł

estymacja: 700 - 1 200

132

KIELISZEK NA JAJKO, 1824-1840

Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 5,7 x 4,7 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | A VARSOVIE | DOUBLEE | 10'

cena wywoławcza: 400 zł

estymacja: 500 - 1 000

134

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, pocz. XX w.,

Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 15,5 x 20 cm

na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | N | PLAQUE'

cena wywoławcza: 1 600 zł

estymacja: 2 000 - 3 000

133

IMBRYK, 2 poł. XIX w.,

Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 12 x 22 cm

na spodzie znak wytwórni: '208 | FRAGET | W | WARSZAWIE N | GALW.'
dekoracja giloszowana

cena wywoławcza: 2 400 zł

estymacja: 3 000 - 4 000

136

CZAJNIK DO HERBATY, 1845 r.,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 11 x 24 x 13 cm
na spodzie znak wytwórni: "WARSZAWA | FRAGET | 1845 | I=QTE."

cena wywoławcza: 3 200 zł
estymacja: 3 500 - 5 000

135

CUKIERNICA SKRZYNKOWA W STYLU LUDWIKA FILIPA, 1851-1860?,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 11,5 x 19 x 12 cm
na spodzie znak wytwórni: "WARSZAWA | FRAGET | PLAQUE N"
wewnątrz złocona, kluczyk

cena wywoławcza: 4 000 zł
estymacja: 4 500 - 6 000

137

PARA LICHTARZY EKLEKTYCZNYCH, pocz. XX w.,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater, 30,5 x 11,5 cm
na spodzie podstawy znak wytwórni: 'FRAGET | N | PLAQUE'
dekorowane motywem girland wawrzynu

cena wywoławcza: 800 zł

estymacja: 1 000 - 2 000

138

KAGANEK, 1896-1915,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; wys.: 10 cm śr.: 11 cm
na spodzie znak wytwórni pod carskim orłem: 'FRAGET | N | PLAQUE'
oraz numer seryjny: '3083'

STAN ZACHOWANIA: przetarcia srebrzeń, zarysowania powierzchni

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 600 - 1 000

139

NÓŻ DO PAPIERU Z POSTACIĄ SYRENKI WARSZAWSKIEJ,
okres międzywojenny, Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych
Józefa Frageta, Warszawa

metal, 25 x 2,2 cm
oznaczenia wytwórni: 'BF J.FRAGET BF MET'

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 600 - 1 000

140

ŁOPATKA DO CIASTA, 2 poł. XIX w.,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 35,5 x 7,7 cm
znak wytwórni: 'N | FRAGET | W | WARSZAWIE | GALW.'
dekoracja ażurowa i grawerowane motywy roślinne

cena wywoławcza: 1 200 zł

estymacja: 1 500 - 2 000

141

PARA LICHTARZY, 2 poł.XIX w.,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater, 64 x 19 cm
na krawędzi stopy znak wytwórni: 'FRAGET |W |WARSZAWIE'

STAN ZACHOWANIA: przetarcia srebrzeń

cena wywoławcza: 2 400 zł

estymacja: 3 000 - 5 000

142

ZESTAW SZTUCCÓW DLA 6 OSÓB, pocz.XX w.,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; 6 łyżek do zupy (dł.: 19 cm), 6 widelców (dł.: 18,5 cm), 6 noży (dł.: 21 cm) - ostrza ze stali rdzewnej, 6 łyżeczek do herbaty (dł.: 15 cm), 6 nożyków do owoców (dł.: 16 cm), chochelka do sosu (dł.: 16,5 cm), widelec do wędlin (dł.: 20,5),

na trzonkach znak wytwórni: 'FRAGET BM PLAQUE'

cena wywoławcza: 600 zł

estymacja: 800 - 1 200

143

LUSTRO NA TOALETKĘ, 2 poł.XIX w.,
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta, Warszawa

plater; drewno, 63 x 42 cm
na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET |W |WARSZAWIE'

STAN ZACHOWANIA: widoczne przetarcia, wygięcie elementu zdobiącego w zwierzchniu

cena wywoławcza: 2 000 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

KUBEŁEK DO SZAMPANA, 2 poł. XIX w.,
Norblin i S-ka, Warszawa

plater, 25 x 26 cm
na spodzie znak wytwórni: 'NORBLIN & Co | GALW: WARSZAWA | 1978'

cena wywoławcza: 3 500 zł

estymacja: 4 000 - 6 000

Zakład platerniczy Jana Norblina swoją działalność rozpoczął w latach 1819-20 jako niewielki warsztat wytwarzający brązy. Zajmowano się tam produkcją posrebrzanych ozdób broni, uprząży konnych i powozów. Wincenty Norblin – syn Jana – początkowo praktykował w przedsiębiorstwie ojca. Od 1822 roku pracował w zakładzie Jana Baptisty Cerys'ego, który przejął po jego śmierci w 1831, żeniąc się z wdową po nim – Henriettą Vorbrodt.

W 1843 roku Wincenty Norblin zawarł spółkę z Janem Meylertem, który został współwłaścicielem firmy, jej nazwę zmieniono wówczas na Norblin i Spółka. Rozszerzono asortyment produkowanych wyrobów. W ofercie znalazły się dzbanki do kawy, mleczniki, cukiernice, świeczniki, szczypce, tacki, imbryki, czajniki, miednice, kubki, sitka, koszyki do cukru i chleba i wiele innych.

Dziesięć lat później przeprowadzono reorganizację i modernizację przedsiębiorstwa, zastępując kariat konny maszyną parową. Zakupione zostały dwa walce stalowe, służące do wytwarzania platerowanych blach. W nowym laboratorium zakładowym zainstalowano pięć kadzi, cztery do galwanizowania srebrem, jedną – złotem. Firma zatrudniała wówczas 60 osób.

Jan Meylert zmarł w 1863 roku, po spłaceniu jego spadkobierców Wincenty Norblin stał się jedynym właścicielem przedsiębiorstwa. Rok później jego zięciem został Teodor Werner, który odziedziczył zakład jednego z najbardziej znanych złotników warszawskich – Karola Malcza. Dwa lata później spadkobiercy Wincentego Norblina – Ludwik i Albertyna z Norblinów Werner – przejęli w zarząd firmę ojca. W 1870 Teodor Werner przeniósł swoje przedsiębiorstwo na teren fabryki Norblina. W 1882 roku firma Norblin i Spółka oraz Teodor Werner przejęli fabrykę Braci Buch. Dwa lata później wszystkie zakłady zespolono pod nazwą Połączone Fabryki Wyróbów Platerowanych Norblin i S-ka i Bracia Buch. Zatrudnienie wzrosło do 500 pracowników, korzystano z mocy trzech maszyn parowych, surowce do produkcji importowano głównie z Rosji. W 1893 roku powołano do życia Towarzystwo Akcyjne Fabryk Metalowych Norblin, Bracia Buch i T. Werner. Jego założycielami byli Ludwik Norblin, Teodor Werner, Karol i Aleksander Temlerowie, Kazimierz Szwede oraz

Adam Norblin, głównymi akcjonariuszami zostali Teodor Werner i Ludwik Norblin. Na stanowisku dyrektora fabryki zasiada inżynier metalurg Stanisław Ignacy Norblin, kuzyn Ludwika i ojciec słynnego w okresie międzywojennym malarza – Stefana Norblina.

Firma była wielokrotnie nagradzana na wystawach krajowych i międzynarodowych. Najważniejszym wyróżnieniem, dającym prawo wybijania cesarskiego dwugłowego orła – herbu państwa, przedsiębiorstwo zostało uhonorowane na wystawie w Niżnym Nowogrodzie w 1896 roku. Początkowo w produkcji korzystano z wzorów sprowadzonych z zagranicy bądź powstających anonimowo w zakładowej modelarni. W ostatniej ćwierci XIX wieku zaczęto współpracować z artystami, którzy tworzyli również dla Frageta i Braci Henneberg, byli to m.in. Józef Jankowski, Józef Gardecki, Władysław Wojtasiewicz, Jan Kryński. W okresie międzywojennym projektantami byli Wojciech Jastrzębowski, Franciszek Habdas i Julia Keilowa.

W czasie I wojny światowej firmę przymusowo ewakuowano w głąb Rosji. Liczbę robotników zredukowano do 120 osób. Po zakończeniu działań wojennych fabryka w dość krótkim czasie odbudowała swój potencjał. Dokonano zakupu nowych maszyn, powstało nowe laboratorium techniczne, zwiększono zatrudnienie. W 1921 roku nazwa przedsiębiorstwa została zmieniona na Spółkę Akcyjną Fabryk Metalowych pod firmą Norblin, B-cia Buch i T. Werner. Sklepy firmowe znajdowały się w Warszawie, Łodzi, Częstochowie, a przedstawicielstwo w Poznaniu. W 1935 roku spółka wydzierżawiła Fabrykę Metalową R. Plewkiewicza w Warszawie.

W latach 30. przedsiębiorstwo oferowało szeroki asortyment wyrobów, w tym elementy konstrukcyjne i techniczne, m.in. mosiężne i miedziane pręty, rury, blachy, paski, taśmy, druty, pierścienie do pocisków artyleryjskich, krążki z miedzi do produkcji amunicji, krążki z brązu do bicia monet.

W czasie działań wojennych w 1939 roku zakłady zostały częściowo zburzone, dalszych zniszczeń dokonano po powstaniu warszawskim w 1944. Po odbudowie w 1948 przedsiębiorstwo zostało upaństwowione. Początkowo wchodziło w skład Zjednoczonych Zakładów Metali Nieżelaznych w Katowicach, a w 1950 uległo przekształceniu w zakład Walcowni Metali Kolorowych Warszawa.

„Spółkę Norblin, B-cia Buch i T.Werner przed I wojną światową zaliczano do ścisłej czołówki przedsiębiorstw branży metalowej w Królestwie Polskim. Swoją renomę zawdzięczała eleganckim platerowanym wyrobom, które trafiały na stoły warszawskich mieszczan, także do najodleglejszych zakątków rosyjskiego imperium, a nawet do Persji”.

FABRYKA NORBLINA. OPOWIEŚĆ O NIEZWYKŁEJ FABRYCE,
STOWARZYSZENIE NASZ NORBLIN FUNDACJA OTWARTEGO MUZEUM DAWNEJ FABRYKI NORBLINA, WARSZAWA 2012, s. 7

145

BULIERA, 2 poł. XIX w., Norblin i S-ka, Warszawa

plater, 41 × 26 × 28 cm

na spodzie znak wytwórni pod carskim orłem: 'NORBLIN & Co | GALW: WARSZAWA'

3 elementy: czajnik, stelaż, podgrzewacz

cena wywoławcza: 3 000 zł

estymacja: 3 400 - 5 500

146

KAFETIERA, 2 poł. XIX w., Norblin i S-ka, Warszawa

plater, 30 × 20 × 18 cm

na spodzie znak wytwórni pod carskim orłem: 'NORBLIN & Co | GALW: WARSZAWA'

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 200 - 3 400

147

PARA LICHTARZY, około poł. XIX w., Norblin i S-ka, Warszawa

plater, 53,5 × 15 cm

na spodzie znak wytwórni: 'NORBLIN & Co | PLATER | WARSZAWA'

STAN ZACHOWANIA: przetarcia srebrzeń

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

148

PATERA DEKORACYJNA, 2 poł. XIX w., Norblin i S-ka, Warszawa

plater, 35,5 x 44 cm
na spodzie znak wytwórni: 'NORBLIN & Co | GALW: | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 5 500 zł

estymacja: 6 500 - 8 000

149

PATERA NA OWOCE, XIX/XX w., Norblin i S-ka, Warszawa

plater, szkło, wys.: 31 cm śr.: 26 cm,
na spodzie znak wytwórni: 'NORBLIN i Sa | 2286'

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

150

TACA, 2 poł. XIX w., Norblin i S-ka, Warszawa

plater, 51 x 75 cm
na spodzie znak wytwórni: 'NORBLIN & Co | GALW: | WARSZAWA | 2203'

cena wywoławcza: 1 200 zł

estymacja: 1 500 - 3 000

151

CUKIERNICA SECESYJNA, po 1908 r.,
Norblin, Bracia Buch i T. Werner, Warszawa

kryształ, stop verit, wys.: 9 cm śr.: 11 cm,
wewnątrz znak wytwórni: 'VERIT | N.B.W. | 0246'

cena wywoławcza: 1 500 zł

estymacja: 2 000 - 3 000

152

PATERA, po 1908 r.,
Norblin, Bracia Buch i T. Werner, Warszawa

stop verit, 5,5 x 33 x 20,5 cm
na spodzie znak wytwórni: 'N.B.W. | VERIT | 037'

STAN ZACHOWANIA: porysowana powierzchnia

cena wywoławcza: 300 zł

estymacja: 500 - 800

153
EKRYTUAR Z POPIERSIEM FRYDERYKA CHOPINA, po 1908 r.,
Norblin, Bracia Buch i T. Werner, Warszawa

stop verit, szkło, 12,5 x 39 x 15,5 cm
na spodzie znak wytwórni: 'VERIT | N.B.W. | 0546'

cena wywoławcza: | 600 zł
estymacja: 2 500 - 4 000

154
TACA SECESYJNA, po 1908 r.,
Norblin, Bracia Buch i T. Werner, Warszawa

stop verit, 57 x 40 cm
na spodzie znak wytwórni pod carskim orłem: 'VERIT | N.B.W. | MET.0190'

cena wywoławcza: | 500 zł
estymacja: 2 000 - 3 000

155

PATERKA NA SŁODYCZE, pocz. XX w.,
Fabryka Wyrobów Platerowanych i Brązowych Braci Henneberg, Warszawa

brąz złocony, szkło, 18,5 x 21,5 cm
na spodzie znak wytwórni: 'BRACIA HENNEBERG'

cena wywoławcza: 2 000 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

Początki historii Fabryki Platerów Braci Henneberg sięgają 1856 roku, kiedy to dwaj byli pracownicy zakładów Frageta, Juliusz Józef Henneberg oraz Michał Czajkowski, postanowili założyć własną spółkę, na bazie której powstała mała manufaktura platerniczo-brązownicza przy ul. Ceglanej w Warszawie. Pierwotnie zatrudnionych w niej było tylko 5 robotników, a siłę napędową stanowił manęż konny.

W 1862 roku zakład noszący wówczas nazwę „J. Henneberg i M. Czajkowski” został przeniesiony do budynków przy ul. Wolskiej 17, gdzie go rozbudowano. Wzniesiono komin, studnię i podjazdy oraz zainstalowano maszynę parową o mocy 12 KM. W 1863 roku zmieniono nazwę zakładu na Bracia Henneberg i Czajkowski, ponieważ do spółki przystąpił brat Juliusza Henneberga – Wilhelm. Siedem lat później Michał Czajkowski wystąpił ze spółki. Po tym wydarzeniu firma przyjęła ostateczną nazwę Bracia Henneberg.

Fabryka szybko się rozwijała, zatrudniając coraz więcej osób i wprowadzając najnowsze rozwiązania techniczne w produkcji. W roku 1884 zatrudnionych w niej było 150 pracowników, sześć lat później w fabryce pracowało już ponad 260 osób, a w 1904 liczba ta wzrosła do 321.

W 1878 roku Bracia Henneberg jako pierwsi w kraju do wytwarzania sztućców zastosowali tzw. biały metal, czyli stop zawierający dużą ilość niklu, wyglądem do złudzenia przypominający srebro. W zakładach produkowano wyroby platerowane srebrem oraz złotem: sztućce, przedmioty galanteryjne i artystyczne. Przedsiębiorstwo było wielokrotnie nagradzane, m.in. na wystawach w Petersburgu, Moskwie i Rydze.

Pod koniec XIX wieku firma posiadała sklepy fabryczne w Warszawie, Petersburgu, Moskwie, Irkucku i Tyflisie. Zatrudniała także pośredników, m.in. w Wilnie i Krakowie, którzy sprzedawali wyroby Hennebergów pod własnym nazwiskiem.

W 1907 roku zmarł założyciel fabryki – Juliusz Henneberg. Interes po ojcu przejął syn Julian Henneberg, który już wcześniej, bo w 1894 roku, wraz z bratem Stanisławem, wszedł do spółki. Wkrótce przyjęto też do

niej inż. Józefa Strasburgera oraz wspólników komandytowych, którymi zostały dwie siostry Henneberg: Emilia Müllerowa i Józefa Morędowska. Dzięki wniesionemu przez nie dużemu kapitałowi unowocześniono zakłady. Skrócono dzień pracy do 8 godzin, zakupiono nowe maszyny. W 1908 firma poszerzyła swój asortyment o sztućce alpakowe. Otworzono nowe sklepy, m.in. w Kijowie, Teheranie i Odessie.

Wybuch I wojny światowej spowodował zahamowanie rozwoju firmy. W czasie jej trwania przedsiębiorstwo poniosło znaczne straty finansowe i rzeczowe. Zmniejszył się rynek zbytu i liczba odbiorców. Z powodu m.in. rekwizycji surowców i zrabowania maszyn zmniejszono produkcję, skrócono czas pracy z 6 do 2 dni w tygodniu oraz zredukowano ilość pracowników do 43.

Po 1918 roku firma musiała przystosować się do rynku i gustu odbiorców ze względu na nową sytuację polityczno-gospodarczą. Zmienił się profil produkcji, asortyment i wzornictwo, dzięki czemu osiągnięto chwilową stabilizację. W 1926 w zakładach pracowało 140 osób. W latach 20. XX wieku w fabryce Hennebergów produkowano głównie zastawę stołową, sztućce alpakowe, sztućce platerowane, galanterię platerowaną i przedmioty liturgiczne.

W 1929 roku kryzys gospodarczy sprawił, że firma utraciła wielu odbiorców, w związku z czym podjęła współpracę z Mennicą Państwową. Nie zrezygnowała jednak całkowicie z produkcji wyrobów stołowych i w latach 30. wprowadziła na rynek nowość – sztućce ze stali nierdzewnej „Nikora”, które szybko zyskały uznanie klientów i zapewniły spółce duży zysk. Podczas powstania warszawskiego fabryka braci Henneberg została w 90% zniszczona. Po II wojnie światowej próbowano ją odbudować. Jej ostatnim prywatnym właścicielem był Ludwik Henneberg. W styczniu 1965 roku, po uprzednim upaństwowieniu, przedsiębiorstwo połączono z dawnymi zakładami Józefa Frageta, funkcjonującymi wówczas jako Wytwórnia Wyrobów Srebrnych. W ten sposób powstała funkcjonująca do dziś Warszawska Fabryka Platerów Hefra.

„Historyzm, secesja, art déco i ogólnie rozumiany modernizm odcisnęły się bardzo wyraźnie na produkcji warszawskiego zakładu z ulicy Wolskiej. Połączenie walorów estetycznych ze znakomitym poziomem wykonania pozwalało wytwarzać produkty, które do dziś są niezwykle atrakcyjne”.

J. TOMASZEWSKI, ANTYKWARYCZNE POLOWANIA O SREBRACH, PLATERACH, MIEDZIACH, MOSIĄDZACH, BRĄZACH I ŻELIWACH, WROCŁAW 2013, s. 64

156

PARA LICHTARZY, XIX/XX w.,
Fabryka Wyrobów Platerowanych i Brązowych Braci Henneberg, Warszawa

plater, wys.: 23 cm śr.: 10,8 cm
na spodzie znak wytwórni: 'BR. HENNEBERG | W | WARSZAWA | 1905'

cena wywoławcza: 1 000 zł

estymacja: 1 200 - 2 500

157

NACZYNIĘ Z POKRYWĄ, koniec XIX w.,
Fabryka Wyrobów Platerowanych i Brązowych Braci Henneberg, Warszawa

plater, 18 x 21,5 cm
na spodzie znak wytwórni: 'B. HENNEBERG | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 600 zł

estymacja: 800 - 1 500

158

KASETA ZE SZTUĆCAMI DLA 12 OSÓB, 2 ćw. XX w.,
Fabryka Wyrobów Platerowanych i Brązowych Braci Henneberg, Warszawa

plater, łyżki do zupy (dł.: 21 cm), łyżeczki do herbaty (dł.: 14 cm),
noże obiadowe (dł.: 25 cm), widelce obiadowe (dł.: 21 cm)
i łyżka wazowa (dł.: 31 cm)
na trzonkach znak wytwórni: 'BR. HENNEBERG BM 90'
kasetka: 9 x 58 x 42 cm

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 200 - 4 000

159

PARA ŻARDINIER, koniec XIX w.,
Fabryka Wyrobów Platerowanych i Brązowych Braci Henneberg, Warszawa

plater; szkło, 13 x 30 cm
na spodzie znak wytwórni: 'B. HENNEBERG | WARSZAWA | 387'
wkłady - szkło kryształowe, bezbarwne,
szlifowane, dekoracja w formie borówek

cena wywoławcza: 4 000 zł
estymacja: 4 500 - 6 000

160

ŻARDINIERA, 2 poł. XIX w.,
Fabryka Wyrobów Platerowanych i Brązowych Braci Henneberg, Warszawa

plater; szkło, 11,5 x 20,8 cm
z boku znak wytwórni: 'Bcia HENNEBERG 3768'

STAN ZACHOWANIA: przetarcia srebrzenia

cena wywoławcza: 1 800 zł
estymacja: 2 200 - 3 500

161

IMBRYK, XIX/XX w.,
Bracia Buch, Warszawa

plater; uchwyt na wieku i izolatory z kości, 12,5 x 20 cm
na spodzie znak wytwórni: 'GEBR. BUCH | WARSCHAU'

cena wywoławcza: 1 300 zł

estymacja: 1 500 - 3 000

Przedsiębiorstwo Braci Buch powstało w Petersburgu w 1809 roku. Było producentem guzików i platerowanych ozdób do mundurów. Wspólnicy Agaton Buch i Ludwik Mauss na początku lat 60. XIX wieku wykupili fabrykę Gustawa Hennigera i przenieśli się do Warszawy, gdzie podjęli swą działalność na ul. Żelaznej. Do 1865 roku oba przedsiębiorstwa są wymieniane oddzielnie, mimo że teoretycznie

zakład Hennigera już zakończył swą działalność. Na moskiewskiej wystawie w 1872 roku firma Braci Buch została uhonorowana medalem z godłem Cesarstwa Rosyjskiego. Było to najwyższe odznaczenie państwowe, umożliwiające umieszczanie dwugłowego orła carskiego na wyrobach. Warto zaznaczyć, że jakość produktów Braci Buch niczym nie odbiegała od ich warszawskich konkurentów.

162

CUKIERNICA SKRZYNKOWA W STYLU SECESYJNYM, lata 80.-90.XIX w.,

Bracia Buch, Warszawa

plater, 10 x 14 cm

na spodzie znak wytwórni: 'W.M.F.GALV. | WARSZAWA | B.BUCH'

cena wywoławcza: 1 800 zł

estymacja: 2 200 - 4 000

Fabryka samodzielnie funkcjonowała do 1882 roku, kiedy weszła w skład spółki Norblin i S-ka, z którą prawdopodobnie już wcześniej współpracowała. Niektóre wyroby nadal znakowano „B. BUCH” lub „GEBR. BUCH”. Obok wytwarzania przedmiotów platerowanych w fabryce Braci Buch produkowano blachy i drut z nowego srebra. Przedsiębiorstwo miało sklepy w Warszawie, Petersburgu, Moskwie

i Niżnym Nowogrodzie. Zakłady przekształcono w Towarzystwo Akcyjne Fabryk Metalowych Norblin, Bracia Buch i T.Werner w 1893 roku. Na przełomie XIX i XX wieku przedsiębiorstwo rozpoczęło współpracę z niemiecką firmą WMF (Württembergische Metallwarenfabrik z Geislingen), której znak fabryczny pojawił się na produkowanych przedmiotach.

I 63

PARA LICHTARZY, około poł. XIX w.,
Fabryka Wytworów z Nowego Srebra Henniger & Co, Warszawa

plater; 21,5 × 9,5 × 9,5 cm
znak wytwórni na krawędzi stopy: 'H&C', znak graficzny

cena wywoławcza: I 300 zł

estymacja: I 500 - 2 500

I 64

PARA LICHTARZY, około poł. XIX w.,
Fabryka Wytworów z Nowego Srebra Henniger & Co, Warszawa

plater; 17,8 × 9 × 9 cm
na krawędzi stopy znaki złotnicze: 'H&C', znak graficzny

cena wywoławcza: I 200 zł

estymacja: I 400 - 2 000

165

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, 1859 r.,
Fabryka Wyrobów z Nowego Srebra Henniger & Co, Warszawa

plater, 9 x 15 x 11 cm
wewnątrz znak wytwórni: 'H&C', znak graficzny, data

cena wywoławcza: 1 100 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

Od 1825 roku Gustaw Henniger prowadził w Warszawie zakład jubilerski. W 1830 założył spółkę z Luckfieldem i zajął się produkcją wyrobów platerowanych, które eksportowano do Francji, Anglii i Niemiec. W bogatym asortymencie sprzedawanych obiektów można było znaleźć sztućce, talerze, cukierniczki, wazy do zupy, mleczniki, maszynki do kawy i herbaty, elementy uprząży końskiej, ozdoby pojazdów. Firma posiadała swoje przedstawicielstwa

w Radomiu, Płocku, Kaliszu i we Włocławku. Wystawiała wyroby na licznych wystawach publicznych. W latach 40. XIX wieku zostały otwarte kantory z obiektami Hennigera w Moskwie i Petersburgu. Ofertę poszerzono o samowary, czajniki, tace, lampy stołowe i zabawki dla dzieci. Wprowadzono srebrzenie i złocenie galwaniczne. W roku 1860 spółka została wykupiona przez firmę braci Buch.

I 66

MISECZKA, 1843-1845, Fryderyk Vollmer, Warszawa

plater; 4 x 22,5 x 16 cm
na spodzie znak wytwórni: 'WARSZAWA | VOLLMER & Co | 184?', znak graficzny, 'P'

cena wywoławcza: 700 zł

estymacja: 900 - 1 500

Fryderyk Vollmer powołał do życia Fabrykę Wyrobów z Nowego Srebra około 1840 roku. W 1843 przedsiębiorstwo zostało przekształcone w spółkę, w której 1/3 udziałów posiadał Maurycy Scholz, nazwę firmy zmieniono na Vollmer i Spółka. Proponowano bogaty asortyment wyrobów: cukierniczki,

mleczniki, tace, lichterze, samowary, szeroki wybór sztuczków. Przedstawicielstwa firmy powstały w Radomiu, Lublinie i Płocku. Przedsiębiorstwo prezentowało swoje wyroby na wystawach przemysłu krajowego. Fryderyk Vollmer zmarł w 1847 roku, wówczas spółka zakończyła swoją działalność.

167

KOSZYK Z PAŁAKIEM, XIX/XX w.,
Roman Plewkiewicz & Co, Warszawa

plater: 9,5 x 25 cm
na spodzie znak wytwórni: 'PLEWKIEWICZ | W | WARSZAWIE'
wewnątrz złożony

cena wywoławcza: 1 300 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

Fabryka Wyrobów Metalowych Posrebrzanych i Pozłacanych Roman Plewkiewicz & Co była filią niemieckiej wytwórni Württembergische Metallwarenfabrik z Geislingen i ostatnim dużym producentem platerów, działającym w Warszawie w 2. połowie XIX wieku. Do roku 1890 w przedsiębiorstwie Plewkiewicza srebrzono i zaopatrywano w stempel firmowy produkty przysyłane z macierzystej firmy. Czyniono starania o uzyskanie zgody na rozpoczęcie własnej produkcji obiektów metalowych i szklanych.

W ostatnich latach XIX wieku firma Plewkiewicza stała się jedną z najlepiej prosperujących filii WMF z Geislingen i poważnym konkurentem dla innych warszawskich producentów platerów. W styczniu 1900 roku Plewkiewicz wycofał się z bezpośredniego

kierowania wytwórnią, która została przekształcona w spółkę pod nazwą Towarzystwo Akcyjne Fabryki Wyrobów Metalowych Posrebrzanych i Pozłacanych R. Plewkiewicz & S-ka w Warszawie. Przez kolejnych dziesięć lat firma dynamicznie się rozwijała. Powolny regres rozpoczął się w 1911 roku. Fabrykę zamknięto w czasie I wojny światowej. Wznowiono produkcję w 1918 roku. Pomimo przejęcia udziałów niemieckich przez akcjonariuszy polskich w 1921 roku, ponownie wstrzymano produkcję w latach 1925 i 1927. Przedsiębiorstwo od 1930 roku istniało jako Walcownia Metali i Fabryka Wyrobów Platerowanych Roman Plewkiewicz. Pięć lat później zostało wydzierżawione Towarzystwu Akcyjnemu Norblin, B-cia Buch i T. Werner.

CUKIERNICA Z POKRYWKĄ, około poł. XX w.,
według projektu Julii Keilowej, Wytwórnia Wyrobów Srebrnych w Warszawie

srebro, 11,5 x 15 cm, waga: 337 g, próba: '3'
na spodzie znaki złotnicze: znak wytwórni 'WWS',
próba srebra, polska punca państwowa, znak miejski 'W'

LITERATURA:

- porównaj: [red.] Krzysztof Wittels, *Fabryka Norblina Opowieść o niezwykłej fabryce*, Warszawa 2012, s. 126 (il.)

cena wywoławcza: 3 800 zł

estymacja: 4 500 - 6 000

Julia Keilowa – wybitna polska rzeźbiarka, malarka i projektantka sztuki użytkowej epoki art déco. Absolwentka Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie. Najbardziej znana z prostych, geometrycznych, lecz wyrazistych projektów form przemysłowych, m.in. sztućców, serwisów stołowych, świeczników, wazonów, pucharów. Współpracowała z warszawskimi firmami produkującymi platerę – Norblinem, Fragemem, Braćmi Henneberg. Wykonała około 400 projektów przedmiotów. Julia Keilowa z domu Ringel urodziła się w 1902 roku w Stryju w Galicji na terenach dzisiejszej Ukrainy. Pochodziła z zamożnej zasymilowanej rodziny żydowskiej. Wraz ze starszą siostrą uczęszczała do gimnazjum we Lwowie i w Wiedniu. Znała dobrze język niemiecki. W 1920 roku zaczęła studiować filozofię na Uniwersytecie Lwowskim, jednak już po pierwszym roku zrezygnowała z tego kierunku. Następnie uczęszczała do Lwowskiej Państwowej Szkoły Przemysłowej. Tam zaczęła uczyć się snycerstwa, rzeźby w kamieniu oraz drewnie.

W 1922 roku wyszła za mąż za Ignacego Keila, który pracował we lwowskich, potem warszawskich, wydawnictwach książek. Trzy lata później Julia Keilowa wraz z mężem przeprowadziła się do Warszawy, gdzie do 1931 studiowała w Szkole Sztuk Pięknych.

Podczas studiów miała szczęście kształcić się pod okiem wybitnych artystów i pedagogów. Swoją talent rzeźbiarski szlifowała w pracowni Tadeusza Breyera. Wiedzę na temat technik metalowych zdobyła na zajęciach u Karola Stryjeńskiego. Uczęszczała także na zajęcia prowadzone przez Józefa Czajkowskiego, Karola Tichego i Wojciecha Jastrzębskiego.

W tym czasie poświęciła się głównie tworzeniu rzeźb. Była bardzo uzdolniona w tym kierunku. Już kilka lat później krytycy docenili jej prace. W trakcie edukacji w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych w 1929 roku dołączyła do spółdzielni rzeźbiarskiej „Forma” założonej przez profesorów Breyera i Stryjeńskiego. Następnie wystawiała swoje prace m.in. w Instytucie Propagandy Sztuki, gdzie w 1935 roku została wyróżniona nagrodą Ministra Spraw Zagranicznych. Niektóre z jej prac można podziwiać do dzisiaj, np. rzeźbę Cypriana Kamila Norwida, której replika znajduje się w Łazienkach Królewskich w Warszawie.

Julia Keilowa interesowała się też metaloplastyką. Jeszcze na studiach za prace w metalu zdobywała nagrody. W 1933 roku, dwa lata po zakończeniu edukacji w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie, założyła własną pracownię metaloplastyczną. Sprowadziła do niej najnowocześniejsze narzędzia z Francji i tam własnoręcznie wykuwała

m.in. misy, tace, puchary, świeczniki, sztucce, papierošnice i wazony. Projektowała też wzory przedmiotów do produkcji przemysłowej, współpracując z najbardziej znanymi wówczas wytwórniami platerów i sreber. Obiekty jej projektu były produkowane seryjnie i wykonywane z różnych materiałów: srebra, srebrzonego mosiądzu oraz białego metalu. Warto również wspomnieć, że gdy w 1935 roku zakłady Frageta dostały zlecenie na produkcję zastawy stołowej do luksusowego wyposażenia transatlantyku M/S „Piłsudski”, to właśnie do Julii Keilowej zwrócono się z prośbą o współpracę. Tak powstał komplet śniadaniowy, składający się z dzbanka, mlecznika i cukiernicy, który idealnie pasował do modernistycznych wnętrzą statku oraz sprawdzał się w podróży morskiej, ponieważ zaprojektowane przez artystkę naczynia miały nowoczesne owalne kształty oraz stabilne podstawy. Julia Keilowa wzięła także udział w Międzynarodowej Wystawie „Sztuka i technika w życiu współczesnym” w 1937 roku w Paryżu, gdzie wystawiono naczynia wykonane w zakładach Frageta. Na tę okazję zaprojektowała najprawdopodobniej słynną cukiernicę „Królewskie jabłko”, którą pokazano również rok później na wystawie jej prac w Instytucie Propagandy Sztuki. Na tejże wystawie w Paryżu Firma Frageta za naczynia wykonane według projektów Keilowej zdobyła dwa złote medale. Karierę artystki przerwał wybuch II wojny światowej. W trakcie wojny przez dwa lata prowadziła pracownię ceramiczną we Lwowie. Najprawdopodobniej zginęła w 1943 roku w więzieniu na Pawiaku, jednak okoliczności śmierci Julii Keilowej do dzisiaj pozostają niewyjaśnione.

Julia Keilowa tworzyła w stylistyce rodzimego art déco, lecz niewątpliwie wypracowała swój własny, rozpoznawalny, ponadczasowy styl. Inspirowała ją głównie prace polskich i zagranicznych twórców awangardowych. Posługując się najczęściej najprostszymi bryłami, takimi jak kula, stożek czy walec, tworzyła przedmioty proste i funkcjonalne, ale jednocześnie dekoracyjne, nawiązujące do zgeometryzowanych form rzeźb kubistycznych. Jej projekty były oszczędne w ornamenty i przejrzyste w formie, jednak stosowane przez nią bogactwo faktur oraz niekiedy łączenie różnych surowców, np. drewna z metalem, tworzyły efekty zdobnicze. Historycy sztuki wpisują projekty Julii Keilowej w nurt dekoracyjnego modernizmu. Dzięki swoim osiągnięciom w dziedzinie metaloplastyki zaliczana jest dziś do grona najwybitniejszych twórców polskiego designu.

„Dzieła sztuki użytkowej Julii Keilowej wyróżnia niezwykle piękno i harmonia kształtów, a także niemal purystyczna prostota oraz funkcjonalizm (...)”.

BARBARA KEIL-SKROBISZEWSKA

169

SPODEK DO CYTRYN, okres międzywojenny,
według projektu Julii Keilowej?,
Fabryka Wyrobów Platerowanych i Brązowych Bracia Henneberg, Warszawa

plater, szkło, wys.: 4,5 cm śr.: 10,5 cm
na spodzie znak wytwórni: 'HENNEBERG | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 1 200 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

170

CUKIERNICA Z ŁYŻECZKA, okres międzywojenny,
według projektu Julii Keilowej?, Teodor Groszkowski, Warszawa

plater, wys.: 13,5 cm śr.: 9 cm
znak wytwórni: 'GROSZKOWSKI'

cena wywoławcza: 800 zł

estymacja: 1 000 - 2 000

171

CUKIERNICA W STYLU ART DÉCO, okres międzywojenny,
według projektu Julii Keilowej?, Norblin i S-ka, Warszawa

plater, 10 x 15 cm
na spodzie znak wytwórni: 'NORBLIN i SKA | GALW: |
WARSZAWA | 2729 | 16'
wewnątrz złocona

cena wywoławcza: 1 000 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

172

PARA FILIŻANEK ZE SPODKAMI, okres międzywojenny,
według projektu Julii Keilowej?, Bracia Henneberg, Warszawa

plater, szkło, ebonit, 6,4 x 12,5 cm, śr. spodka: 12,8 cm
na spodzie znak wytwórni: 'B.HENNEBERG | WARSZAWA'

cena wywoławcza: 1 600 zł

estymacja: 2 000 - 3 000

173

PATERKA ART DÉCO, okres międzywojenny,
według projektu Julii Keilowej, Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych
Józefa Frageta, Warszawa

plater, 20,5 x 18 cm
na spodzie znak wytwórni: 'FRAGET | N | PLAQUE'

cena wywoławcza: | 200 zł

estymacja: | 500 - 3 000

174

PATERA W FORMIE KOSZYCZKA, okres międzywojenny,
według projektu Julii Keilowej, Fabryka Wyrobów Platerowanych
i Brązowych Braci Henneberg, Warszawa

plater, 16,5 x 16 cm
na spodzie znak wytwórni: 'B. HENNEBERG | WARSZAWA'

cena wywoławcza: | 200 zł

estymacja: | 500 - 3 000

SREBRA WARSZAWSKIE

175

LUSTRO NA TOALETKĘ, XVIII/XIX w.,

Jan Jerzy Bandau I, Warszawa

srebro, drewno, 30,2 x 28,5 cm, waga brutto: 1524 g, próba: '12'
na ramie znaki złotnicze: złotnik 'IGB', próba srebra
odwrocie drewniane

cena wywoławcza: 13 000 zł

estymacja: 15 000 - 20 000

176

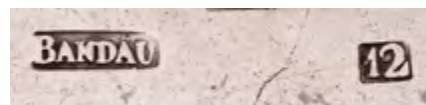
KUBEK OWALNY, I ćw. XIX w.,

Karol Henryk lub Chrystian Bogumił Bandau, Warszawa

srebro, 10 x 8,5 cm, waga: 218 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'BANDAU', próba srebra
wewnątrz złocony

cena wywoławcza: 3 500 zł

estymacja: 4 000 - 6 000

Jan Jerzy Bandau I do Warszawy przybył z Węgier. Jako czynny złotnik działał od 1768 roku. Miał trzech synów – Jana Jerzego, Karola Henryka i Chrystiana Bogumiła – którzy również parali się złotnictwem. Jego córka, Anna Dorota, żona Konstantego Malcza, była matką znanego warszawskiego złotnika Karola Filipa Malcza. Jan Jerzy posiadał kamienicę przy ul. Leszno, tam również mieścił się jego warsztat. W 1791 roku był wpisany do ksiąg prawa miejskiego Starej Warszawy. Trzy lata później został wyznaczony przez Radę Zastępczą Tymczasową na taksatora sreber. Zmarł w Warszawie przed 1817 rokiem.

Jan Jerzy Bandau I był jednym z najwybitniejszych złotników polskich ostatniej ćwierci XVIII i początku XIX wieku obok Marcina Holke i Teodora Pawłowicza dostarczał obiekty na dwór króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Początkowo tworzył wyroby w stylu rokokowym, później skłaniał się do dojrzałego klasycyzmu. Srebra Bandaua charakteryzuje lekkość i elegancja gładkich form o doskonałych klasycznych proporcjach i bardzo umiarkowanej ornamentyce. Karol Henryk urodzony w 1780 roku i jego o 5 lat młodszy brat Chrystian Bogumił byli synami złotnika Jana Jerzego I Bandau. Obydwaj działali w Warszawie w I. ćwierci XIX wieku.

177

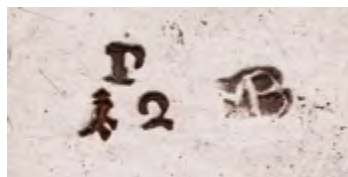
SOLNICZKA, 2 ćw. XVIII w.,
Michał Borgoni, Warszawa

srebro, 4,5 x 10 cm, waga: 66 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: wiązany monogram złotnika 'MB', próba srebra 'P | 12'
wewnątrz złocona

STAN ZACHOWANIA: ślad po reperacji uchwytu

cena wywoławcza: 4 500 zł

estymacja: 5 000 - 7 000

Michał Borgoni urodził się w miejscowości Pawlikowice w okolicach Wieliczki. Zawodu złotnika uczył się w latach 1719-25 u Jakuba Dymkiewicza w Krakowie. Następnie był czeladnikiem u warszawskiego złotnika Antoniego Mietelskiego. Uzyskał tytuł mistrzowski w 1727 roku i został wpisany do ksiąg prawa miejskiego Starej Warszawy, a osiem lat później przyjęty do prawa miejskiego Nowej Warszawy. Według informacji zawartych w książce Leonarda Lepszego „Złotnictwo w Polsce”, Borgoni

początkowo był kupcem, potem zmienił zawód na złotniczy, żeby ostatecznie powrócić do kupiectwa. W latach 1746-47 pełnił funkcję skarbnika Nowej Warszawy. Od 1751 roku działał w Toruniu, gdzie dwa lata później otrzymał prawa miejskie. Był jednym z pracowników toruńskiego złotnika Jana Letyńskiego. W warsztacie Michała Borgoniego powstawały obiekty w stylu barokowym. W sprzedaży antykwarycznej są prawdziwymi unikatami.

178
SOLNICZKA W FORMIE NACZYNIKA Z PAŁĄKIEM, I ćw. XIX w.,
 Stanisław Plewiński, Warszawa

srebro, 3,5 x 7,5 cm, waga: 88 g, próba: '12'
 na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Plewiński',
 próba srebra, znak graficzny złotnika, 'w Warszawie'

cena wywoławcza: 4 500 zł

estymacja: 5 000 - 7 000

Stanisław Plewiński jako złotnik działał w Warszawie od początku XIX wieku do około 1826 roku. Następnie jego warsztat złotniczy prowadziła wdowa po nim – Joanna. Tworzył srebra w stylu późnego klasycyzmu lub empiru. Do dekoracji wyrobów często stosował taśmy ozdobione ornamentami, sztancowane plakietki i szyldziki.

179
LICHTARZ, XVIII/XIX w.,
 Teodor Pawłowicz, Warszawa

srebro, 9 x 7,5 x 7,5 cm, waga: 142 g, próba: '12'
 na krawędzi stopy znaki złotnicze: złotnik 'TP', próba srebra

cena wywoławcza: 1 300 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

Ojcem Teodora Pawłowicza był najprawdopodobniej złotnik Marcin Pawłowicz, który przeniósł się do Warszawy z Brześcia Litewskiego około 1762 roku i był tam czynny do około 1777. Teodor swoją działalność złotniczą rozpoczął w latach 80. XVIII wieku. Pełnił funkcję podstarszego cechu złotników i jubilerów warszawskich. Brał czynny udział w redakcji nowego statutu organizacji, zatwierdzonego przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego we wrześniu 1785 roku. W latach 90. warsztat Pawłowicza zatrudniał 5 pracowników. W 1794 podpisał akces do powstania kościuszkowskiego.

Srebra pochodzące z pracowni Teodora Pawłowicza mają cechy stylowe klasycyzmu stanisławowskiego, wyróżniają się znakomitymi proporcjami i oszczędną dekoracją, które możemy podziwiać w lichterzu z oferty aukcyjnej.

180
CUKIERNICA SKRZYNKOWA, XVIII/XIX w.,
Szymon Stanecki, Warszawa

srebro, 7 x 13,5 x 9 cm, waga: 429 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: monogram wiązany złotnika 'SS', próba srebra
kluczyk

cena wywoławcza: 12 000 zł

estymacja: 14 000 - 20 000

181
LICHTARZ, XVIII/XIX w.,
Szymon Stanecki, Warszawa

srebro, 8,5 x 8 x 8 cm, waga: 160 g, próba: '12'
na krawędzi stopy znaki złotnicze: wiązany monogram złotnika 'SS', próba srebra

cena wywoławcza: 1 700 zł

estymacja: 2 000 - 4 000

Szymon Stanecki do Warszawy przybył z Biecha. W 1783 roku został przyjęty do prawa miejskiego Starej Warszawy. Dwa lata później jako podskarbi cechu brał udział w redagowaniu nowego statutu cechowego, zatwierdzonego przez króla Stanisława Augusta w 1792. W 1794 podpisał akces do powstania kościuszkowskiego. Pozostawał czynnym złotnikiem do około 1810 roku.

Prezentowane w katalogu lichtarz i cukiernica skrzynkowa, stanowiące

przykłady klasycyzmu stanisławowskiego, świadczą o zamiłowaniu Staneckiego do szlachetnych, doskonale wyważonych proporcji i umiaru w stosowaniu dekoracji. Najczęściej wykorzystywane przez złotnika motywy to m.in. perełki, pukle czy łwie paszcze. Warto również zwrócić uwagę na niezwykle staranne opracowanie techniczne proponowanych obiektów, co pozwala uznać Szymona Staneckiego za jednego z najwybitniejszych złotników polskich okresu klasycyzmu.

182

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, I poł. XIX w.,
Jan Jerzy Holke, Warszawa

srebro, 18,5 x 10 x 12 cm, waga: 435 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Holke', znak graficzny złotnika, próba srebra

cena wywoławcza: 5 500 zł

estymacja: 6 000 - 8 000

Jan Jerzy Holke urodził się około 1783 roku. W aktach notarialnych Warszawy kilkakrotnie wymieniano go jako złotnika w latach 1814-37. Jego ojciec – Marcin Holke – był złotnikiem przybyłym do Warszawy

z Gdańska w latach 60. XVIII wieku. Jan Jerzy najprawdopodobniej pracował w warsztacie Chrystiana Bandaua. Wykonywał srebra w stylu późnego klasycyzmu z lat 1800-30.

183

NACZYINKO NA PRZYPRAWY, 2 poł.XVIII w.,
Marcin Holke, Warszawa

srebro, 2,4 x 11,4 cm, waga: 238 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: monogram wiązany złotnika 'MH', próba srebra

cena wywoławcza: 10 000 zł

estymacja: 11 000 - 13 000

Marcin Holke do Warszawy przeniósł się z Gdańska około roku 1765. W tym samym czasie został wpisany do ksiąg prawa miejskiego jurydyki Leszno, a w 1783 do ksiąg Starej Warszawy. Po jego śmierci, która nastąpiła przed 1792 rokiem, warsztat prowadziła wdowa po złotniku – Marianna. Przedmiotami, które wychodziły z warszawskiej pracowni Holkego, były najczęściej tabakierki, sygnety, pierścionki damskie, krzyżyki, łańcuszki, naparstniki, szpilki, kubki, czarki.

184

KAFETIERA, 2 poł.XVIII w.,
Marcin Holke, Warszawa

srebro, 16,5 x 13,5 cm, waga: 238 g, próba: '12'
pod wylewem znaki złotnicze: wiązany monogram złotnika 'MH', próba srebra
uchwyt z drewna hebanowego, na pokrywce uchwyt w formie kwiatu

cena wywoławcza: 7 000 zł

estymacja: 7 500 - 9 000

Z uwagi na wysoki poziom obiektów klienci złotnika często wywodzili się z arystokracji. W księgach rachunkowych warsztatu byli wymienieni m.in. książę Adam Czartoryski, księżna Sapieżyna czy Marszałek Potocki. Przedmioty pochodzące z lat 60. i 70. XVIII wieku były jeszcze rokokowe, późniejsze nabrały cech klasycyzmu Ludwika XVI, wszystkie świadczą o doskonałym opanowaniu rzemiosła przez warszawskiego złotnika

185

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, 2 ćw. XIX w.,

Jan Popiel, Warszawa

srebro, 9 x 13,5 x 9,5 cm, waga: 471 g, próba: '12'

na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Popiel', próba srebra, znak graficzny złotnika
kluczyk

cena wywoławcza: 11 000 zł

estymacja: 12 500 - 15 000

Jan Popiel jako złotnik warszawski działał w drugim ćwierćwieczu XIX wieku. Wzmianki o nim pojawiają się w Przewodniku w 1827 i 1829 roku. Jego warsztat znajdował się przy ul. Senatorskiej 467, w 1838 roku został przeniesiony na ul. Królewską 1076. Złotnik zakończył swą działalność najprawdopodobniej przed połową XIX stulecia. W katalogu prezentujemy cukiernicę skrzynkową, ozdobioną typową dla tego czasu dekoracją. Szyld zamka zdobią dwa rogi obfitości, na pokrywie możemy podziwiać konturową plaketę z jadącą rydwanem Nike.

186

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, I ćw. XIX w.,
Karol Jerzy Lilpop, Warszawa

srebro, 9 x 13,5 x 10 cm, waga: 621 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Lilpop', znak graficzny złotnika, próba srebra
kluczyk

LITERATURA:

- porównaj: Halina Lileyko, Srebra warszawskie w zbiorach
Muzeum Historycznego m. st. Warszawy, Warszawa 1979, nr kat. 45, s. 36 (il.)

cena wywoławcza: 13 000 zł

estymacja: 15 000 - 20 000

Karol Jerzy Lilpop urodził się w Warszawie w 1781 roku, gdzie jego ojciec Antoni August przeniósł się z Gratzu w Styrii i w 1789 założył znany warsztat zegarmistrzowski. W późniejszych latach prowadził go brat Karola – Augustyn. Karol Jerzy kierował pracownią złotniczą w latach 1825-29. Zmarł w 1833, rok później kierownictwo jego zakładu przejął spokrewniony z nim złotnik Jakub Marcińczyk.

Karol Jerzy Lilpop uznawany jest za jednego z najwybitniejszych złotników warszawskich, działających w pierwszym trzydziestolecu XIX wieku.

Jego wyroby najczęściej miały formy empirowe, do ich zdobienia używał taśm ornamentalnych z motywami kwiatowymi, wytłaczanych plaketek dekoracyjnych, przedstawiających sfinksy w układzie antytetycznym czy putta na delfinach, obiekty wspierał często na nóżkach w formie lwich łap. Wszystkie te motywy możemy podziwiać w prezentowanej w katalogu cukiernicy skrzynkowej. Obiekty z pracowni Karola Lilpopa: cukiernice, lichterze, świeczniki i sosjerki są ozdobą zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie oraz Muzeum Warszawy.

187

SOSJERKA, I poł. XIX w.,
Ludwik Nast, Warszawa

srebro, 11,5 x 16 cm, waga: 195 g, próba: '12'
na krawędzi stopy znaki złotnicze: złotnik
'Nast', próba srebra, znak graficzny złotnika, 'w Warszawie'
wewnątrz złocona, uchwyt z drewna hebanowego

cena wywoławcza: 2 800 zł

estymacja: 3 500 - 5 000

Ludwik Nast przybył do Polski najprawdopodobniej z Paryża. W Warszawie działał w I. połowie XIX wieku. Po jego śmierci, od około 1854 roku, warsztat złotniczy prowadziła wdowa po nim – Julia Nast. Jego syn Ludwik również był złotnikiem, odziedziczył pracownię ojca, którą prowadził w latach 1869-86.

Zarówno w formie, jak i dekoracji złotnik wzorował się na wyrobach francuskich. W zakładzie Ludwika Nasta powstawały przedmioty empirowe i w typie późnego klasycyzmu, czego najlepszym przykładem jest prezentowana w katalogu sosjerka, ozdobiona ornamentem z lancetowatych liści.

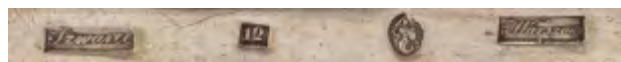
188

PARA LICHTARZY, I poł. XIX w.,
Feliks Jan Szwarce, Warszawa

srebro, 29,5 x 10,5 x 10,5 cm, waga: 69 g, próba: '12'
na stopie znaki złotnicze: zotnik 'Szwarc', próba srebra,
graficzny znak złotnika, 'w Warszawie'

cena wywoławcza: 6 000 zł

estymacja: 6 500 - 9 000

W arkanach sztuki złotniczej Feliksa Jana Szwarcego wprowadzał z pewnością jego ojciec – Jan Maciej Schwartz, który prawdopodobnie pochodził z Gdańska. W Warszawie działał w latach 1772-1828. Jego pracownia, mieszcząca się przy ulicy Przejazd 65 I, była jedną z największych w Warszawie. Produkowane tam wyroby stały na bardzo wysokim poziomie. Właśnie w warsztacie Jana Macieja Schwartza swoją mistrzowską pracę około 1827 roku wykonał Karol Filip Malcz. Po śmierci złotnika prowadzeniem zakładu zajęła się jego żona Anna i syn Feliks Jan.

Wraz ze swymi trzema braćmi brał czynny udział w powstaniu listopadowym, był oficerem artylerii konnej. Został ranny pod Grochowem, później zarządzał w ludwisarni odlewnią armat. Po upadku powstania wyemigrował do Berlina, a następnie do Francji. Feliks skorzystał z amnestii i powrócił do Warszawy i pracy w warsztacie złotniczym. W tym czasie spolszczeniu uległa forma zapisu nazwiska rodziny. Firma zaczęła stopniowo podupadać w latach 30. XIX wieku, żeby ostatecznie zakończyć swą działalność po śmierci złotnika w 1838 roku.

189

CZAJNIK, I poł.XIX w.,
Franciszek Żernicki, Warszawa

srebro, drewno, 14,5 x 30,5 cm, waga: 726 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'F.Żernicki',
próba srebra, znak graficzny złotnika, 'w Warszawie'
uchwyty z drewna barwionego na czarno

cena wywoławcza: 9 000 zł

estymacja: 10 000 - 12 000

Franciszek Żernicki był złotnikiem czynnym w Warszawie w I. połowie XIX wieku. W swoich wyrobach nawiązywał do form klasycystycznych. W ofercie aukcyjnej proponujemy jeden z niezwykle

ciekawych i unikatowych obiektów Żernickiego. Praktycznie pozbawiony dekoracji jest piękny w swojej prostocie i wyważonych proporcjach.

190

PUDŁO NA TABAKĘ, I poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, drewno, 30 x 16 x 16 cm, próba: '12'
na spodzie pokrywy znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', próba srebra
korpus naczynia i podstawa z drewna, okucia, pokrywa, uchwyt i nóżki - srebro,
całość ozdobiona sukienką z granatów, na pokrywie uchwyt w formie putta z fajką

cena wywoławcza: 13 000 zł

estymacja: 15 000 - 20 000

Karol Filip Malcz przyszedł na świat w Warszawie w 1797 roku. Był synem doktora medycyny Konstantego Malcza i Anny Doroty, córki złotnika Jana Jerzego Bandaua. W arkana zawodu najprawdopodobniej wprowadzał Karola dziadek. Rzemieślniczą wędrowkę rozpoczął w 1818 roku, pracując w warsztatach Francji, Włoch, Anglii, Holandii, Niemiec, Austrii i Węgier. Samodzielną działalność rozpoczął w 1828, prowadził sklep i warsztat przy ulicy Krakowskie Przedmieście. Uczestniczył w wystawach przemysłu krajowego, gdzie często był nagradzany. Wyroby warsztatu Karola Malcza cieszyły się najwyższym uznaniem z uwagi na wysoką jakość wykonania i znajomość najnowszych trendów. Wzory form swoich wyrobów

najczęściej wykonywał osobiście. Współpracował również z rzeźbiarzem Ludwikiem Kaufmanem i drzeworytnikiem Janem Styfi. W 1864 roku Karol Malcz przekazał warsztat bratankowi swojej żony, Teodorowi Wernerowi. Do 1867 srebra nadal były sygnowane nazwiskiem Malcza, a znak firmowy – kotwica – został przejęty przez nowego właściciela. Karol Malcz zmarł w 1867 roku w Ozorkowie k. Łodzi. Był jednym z najwybitniejszych złotników warszawskich XIX wieku. Obiekty sygnowane jego nazwiskiem do dzisiaj cieszą się ogromnym uznaniem kolekcjonerów i uzyskują wysokie notowania na aukcjach rzemiosła artystycznego.

191

SZCZYPCE DO CUKRU, I poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, 14 x 4,5 cm, waga: 40 g, próba: '12'
wewnątrz znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', próba srebra

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 600 - 800

192

PATERKA W KSZTAŁCIE MUSZLI, I poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, 10,8 x 8 cm, waga: 32 g, próba: '12'
przy uchwycie znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', próba srebra

cena wywoławcza: 700 zł

estymacja: 800 - 1 000

193

ZESTAW 5 ŁYŻECZEK DO HERBATY, 1885 r.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, wys.: 15,7 cm, waga: 120 g, próba: '84'
na trzonkach znaki złotnicze: złotnik 'Malcz',
graficzny znak złotnika, probierz 'W.K.' - Walerian Kostrzębski,
data, próba srebra, repunca polska z okresu międzywojennego

cena wywoławcza: 500 zł

estymacja: 600 - 800

194

KUBEK, 2 poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, wys.: 7 cm śr.: 6,5 cm, waga: 80 g, próba: '84'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', próba srebra, znak probierni warszawskiej,
znak graficzny złotnika
w ścianki kubka są wmontowane następujące monety: ort koronny z wizerunkiem
króla Zygmunta III Wazy z 1623 r., szóstak z wizerunkiem króla Jana III Sobieskiego
z 1682 r. z mennicy krakowskiej i pół talara z wizerunkiem króla Stanisława Augusta
Poniatowskiego z 1788 r.

cena wywoławcza: 3 800 zł

estymacja: 4 500 - 7 000

195

POPIELNICZKA NA CYGARO, 1 poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, dł.: 10 cm, waga: 60 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik
'Malcz', próba srebra, 'w Warszawie'

cena wywoławcza: 2 200 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

196

KOMPLET 6 ŁYŻECZEK DO HERBATY, 1 poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, 16 x 3 cm, waga: 158 g, próba: '12'
na trzonkach znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', próba srebra,
'w Warszawie', graficzny znak złotnika

cena wywoławcza: 700 zł

estymacja: 800 - 1 200

197

TACA, I poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, 29 x 40 cm, waga: 1277 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Malcz',
próba srebra, 'w Warszawie', znak graficzny złotnika

cena wywoławcza: 10 000 zł

estymacja: 12 000 - 14 000

198

PATERA W STYLU LUDWIKA FILIPA, 1854 r.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, 11,5 x 18 cm, waga: 563 g, próba: '84'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', probierz 'W.K.' - Walerian Kostrzębski,
data, próba srebra, graficzny znak złotnika

cena wywoławcza: 6 000 zł

estymacja: 6 500 - 9 000

199

IMBRYK Z PODGRZEWACZEM, 2 poł. XIX w.
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, imbryk: 20,5 x 25 x 20,5 cm, podgrzewacz: wys.: 11,5 cm, śr.: 10,5cm, waga: 1166 g, próba: '84'
na spodzie imbryka znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', próba srebra, punca wywozowa warszawska stosowana w latach 1852-1896, znaki złotnicze na podgrzewaczu: złotnik Ljubawin (pisane cyrylicą) - Aleksandr Benediktowicz Ljubawin (czynny 1893-1917), petersburska punca probiercza z lat 1908-1926, próba srebra
uchwyty z drewna barwionego na czarno

cena wywoławcza: 9 500 zł

estymacja: 11 000 - 17 000

200

SOLNICZKA, I poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

srebro, 6 x 10,5 x 7,5 cm, waga: 126 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Malcz',
próba srebra, graficzny znak złotnika, 'w Warszawie'
wewnątrz złocona

cena wywoławcza: 5 500 zł

estymacja: 6 000 - 8 000

201

SITKO DO HERBATY, I poł. XIX w.,
Karol Filip Malcz, Warszawa

kość, srebro, 21 x 10 cm, waga: 66 g, próba: '12'
na krawędzi znaki złotnicze: złotnik 'Malcz', próba srebra
uchwyt z kości

LITERATURA:

- porównaj: Halina Lileyko, Srebra warszawskie w zbiorach
Muzeum Historycznego m. st. Warszawy, Warszawa 1979, nr kat. 65, s. 40 (il.)

cena wywoławcza: 2 800 zł

estymacja: 3 000 - 5 000

202

TABAKIERKA, 1879 r.,
August Teodor Werner, Warszawa

srebro, 3,5 x 6 cm, waga: 80 g, próba: '88'
wewnątrz znaki złotnicze: firma złotnicza 'WERNER i SA',
probierz: 'OC', data, próba srebra, znak graficzny złotnika
dekorowana emalią

cena wywoławcza: 1 700 zł

estymacja: 2 000 - 4 000

August Teodor Werner urodził się w Warszawie w 1832 roku. Zawodu złotnika uczył się w warsztacie Karola Malcza. Po ukończeniu nauki wyjechał do Krakowa, a następnie Wiednia i Paryża, by uzyskać dodatkowe umiejętności i odbyć praktykę zawodową w zakładach rzemieślniczych. Po powrocie do Warszawy na przełomie lat 50. i 60. XIX wieku został kierownikiem warsztatu Karola Malcza, który przejął na własność w 1864 roku, zachował jego znak firmowy – kotwicę w owalu. W tym samym roku wszedł w spółkę z Ludwikiem Norblinem, który był producentem platerów. W 1882 do spółki weszła również firma Braci Buch. Ostatecznie w 1893 została utworzona spółka akcyjna pod nazwą Towarzystwo Akcyjne Fabryk Metalowych Norblin, Bracia

Buch i T. Werner.

Przez cały okres swojej działalności firma Wernera produkowała wyłącznie srebra, które cieszyły się dużym uznaniem. Pomimo w znacznym stopniu zmechanizowanej produkcji cechował je bardzo wysoki poziom techniczny, bogactwo formy i dekoracji, nawiązującej do stylów historycznych z przewagą form neobarokowych. Około 1900 roku zaczęto wprowadzać motywy secesyjne, później kubizujące. W szerokiej ofercie firmy znalazły się kandelabry, koszyki, czarki, lichterze, kubki, cukiernice, solniczki, zestawy sztućców i wiele innych. W ofercie aukcyjnej znalazła się wykonana z niezwykłą starannością, dekorowana kolorową emalią tabakierka.

203

KUBEK DO CZEKOLADY, ok. poł. XIX w.,
Emil Radke, Warszawa

srebro, 13 x 11 cm, waga: 11 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Radke', próba srebra

cena wywoławcza: 2 000 zł

estymacja: 2 500 - 5 000

204

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, 1853 r.,
Emil Radke, Warszawa

srebro, 9 x 15 cm, waga: 750 g, próba: '84'
na spodzie oraz wewnątrz pokrywy znaki złotnicze: złotnik: 'Radke', probierz:
'W.K.' - Walerian Kostrzębski, data, próba srebra, znak probierni warszawskiej,
graficzny znak złotnika

cena wywoławcza: 7 000 zł

estymacja: 7 500 - 10 000

205

KOMPLET 6 ŁYŻECZEK DO HERBATY, I poł. XIX w.,
Emil Radke, Warszawa

srebro, wys.: 15,5 cm, waga: 172 g, próba: '12'
na trzonkach znaki złotnicze: złotnik 'Radke', próba srebra

cena wywoławcza: 2 000 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

Emil Radke był złotnikiem warszawskim, działającym od lat 30. XIX wieku do około 1867 roku. W swoich wyrobach stosował formy późnego klasycyzmu i dekorację empiryczną, ale bliska mu była również stylistyka neobarokowa. Na tle sreber innych warszawskich pracowni przedmioty Radkego wyróżniały się niezwyklej dekoracyjnością, słynęły również z bardzo wysokiego poziomu wykonania.

206

KOMPLET 6 ŁYŻECZEK DO HERBATY, 1894 r.,
Jan Pogorzelski, Warszawa

srebro, wys.: 16 cm, waga: 191 g, próba: '84'
znaki złotnicze na trzonkach: złotnik 'POGORZELSKI', graficzny znak złotnika,
probiierz 'OC', data, próba srebra, znak probierni warszawskiej z lat 1851-1915

cena wywoławcza: 700 zł

estymacja: 800 - 1 000

207

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, I poł. XIX w.,
Jan Pogorzelski, Warszawa

srebro, 9 x 14,5 x 10 cm, waga: 565 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik: 'Pogorzelski', próba srebra,
graficzny znak złotnika, 'w Warszawie'
na wieku wygrawerowany monogram: 'KCh'

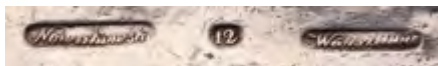
cena wywoławcza: 6 000 zł

estymacja: 7 000 - 10 000

Jan Pogorzelski jako czynny złotnik działał w Warszawie od około 1845 do 1876 roku. Zarówno w zbiorach muzealnych, prywatnych kolekcjach, jak i na rynku antykwarycznym dość często spotyka się wyroby tej firmy, co świadczy o jej prężnym rozwoju. Srebra Pogorzelskiego powstałe przed 1851 rokiem z reguły mają formy klasycyzujące i oszczędną dekorację. W późniejszym okresie działalności firmy

pojawiły się prace o charakterze eklektycznym, nawiązujące do stylów historycznych, najczęściej baroku i rokoka. Przybierały skomplikowane formy i bogatą dekorację, składającą się z plastycznie modelowanych motywów roślinnych, najczęściej wykonanych w technice sztańcowania. Prezentowaną w katalogu cukiernicę skrzynkową zdobi grawerowana dekoracja w typie rokokowym.

208

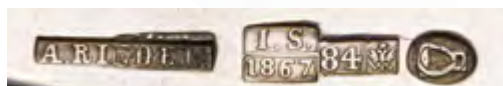
PUDEŁKO, I poł. XIX w.,
Maciej Nowakowski, Warszawa

srebro, 2,3 x 11,5 cm, waga: 75 g, próba: '12'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'Nowakowski', próba srebra, 'w Warszawie'

cena wywoławcza: 1 400 zł

estymacja: 1 500 - 2 500

Maciej Nowakowski prowadził swoją działalność w drugiej ćwierci XIX wieku. Był jednym z najwybitniejszych złotników warszawskich tego czasu. Wyroby pochodzące z jego warsztatu najczęściej mają formy klasycyzujące w doskonale wyważonych proporcjach. Często stosował takie elementy dekoracyjne jak palmy, maski meduzy czy odlewane figurki gryfów. W 1841 roku na wystawie przemysłu krajowego srebra Nowakowskiego wyróżniały się wysokim poziomem artystycznym, porównywalnym z wyrobami Karola Malcza i Emila Radkego.

209

SITKO DO CUKRU PUDRU, 1867 r.,
Antoni Riedel, Warszawa

srebro, 20 x 5,5 cm, waga: 58 g, próba: '84'
na trzonku znaki złotnicze: złotnik 'A. Riedel', probierz 'I.S.',
data, próba srebra, graficzny znak złotnika

cena wywoławcza: 600 zł

estymacja: 700 - 1 000

Antoni Riedel rozpoczął swoją działalność pod koniec lat 70. XIX wieku. W latach 1883-86 był wymieniany jako prowadzący warsztat i magazyn wyrobów srebrnych i złotych. Przypuszczalnie przejął pracownię Zagórowskiego, który zakończył pracę około 1874 roku. Pracownia Riedla mieściła się przy ulicy Bielańskiej 21, a od 1905 roku przy Bielańskiej 16. W ofercie warsztatu znajdowały się naczynia stołowe, cukiernice, solniczki, patery, kałamarze, lichterze, naczynia liturgiczne oraz judaica. Riedel obok wyrobów klasycyzujących tworzył srebra eklektyczne, naśladujące formy barokowe i rokokowe. W 1907 roku firmę przejęła spółka Nagalski i Psyk.

210

MLECZNIK, okres międzywojenny, Kazimierz Bierkowski, Warszawa

srebro, 10 x 9,7 cm, waga: 137 g, próba: '3'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'K. BIERKOWSKI' 'KB', znak graficzny złotnika,
próba srebra '3', polska punca państwowa

cena wywoławcza: 2 200 zł

estymacja: 2 500 - 4 000

Kazimierz Bierkowski przejął między 1896 a 1899 rokiem wytwórnię sreber Wojciecha Birkowskiego, powstałą w 1880 roku. Firma zajmowała się produkcją sztućców, sreber korpusowych oraz naczyń liturgicznych.

211

CUKIERNICA SKRZYNKOWA, pocz. XX w., Franciszek Cmoch, Warszawa

srebro, 12 x 15 cm, waga: 42 g, próba: '84'
na spodzie znaki złotnicze: złotnik 'FC', próba srebra, rosyjska punca probiercza

cena wywoławcza: 3 500 zł

estymacja: 4 000 - 6 000

Franciszek Cmoch był złotnikiem, działającym w Warszawie od około 1900 do 1939 roku. Wyroby z jego pracowni były dostarczane do firm, m.in. Izraela Szekmana czy Gustawa Radkego.

212

KOMPLET SZTUĆCÓW DO OWOCÓW DLA 12 OSÓB,
okres międzywojenny, Adam Nagalski, Warszawa

srebro, dł. noża: 17,5 cm, dł. widelca: 16,5 cm, ostrza złoczone, waga: 899 g, próba: '2'
na ostrzach znaki złotnicze: złotnik 'AN', próba srebra, polska punca państwowa,
znak miejski 'W'
kasetka: 26 x 37,5 cm

cena wywoławcza: 2 800 zł

estymacja: 3 500 - 5 000

213

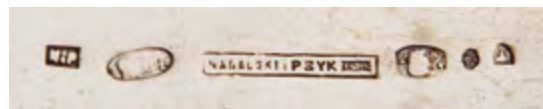
CURKIERNICA SKRZYNKOWA, 1908-1926,
Nagalski i Psyk, Warszawa

srebro, 9,4 x 13,3 x 10 cm, waga: 519 g, próba: '84'
na spodzie znaki złotnicze: wytwórnia 'NiP', rosyjska punca probiercza,
'NAGALSKI i PSYK', repunca polska z próbą '2'
wewnątrz złożona

cena wywoławcza: 6 500 zł

estymacja: 7 000 - 10 000

Adam Nagalski i Antoni Psyk byli właścicielami firmy złotniczej, której znak firmowy pojawia się na wyrobach razem z puncą probierni warszawskiej z lat 1896-1915. W 1930 roku Adam Nagalski występuje już bez wspólnika. Osiem lat później właścicielami firmy i jednocześnie

jej dyrektorami byli Adam i Stanisław Ferdynand Nagalscy, oprócz nich do spółki weszli Stefan Czesław i Franciszek Nagalscy oraz Aniela Kuran i Leokadia Nowakowska. Fabryka specjalizowała się w produkcji sztuczków, obiektów kościelnych, odznak, medali, nagród sportowych.

214

ZESTAW SZTUĆCÓW 'WZÓR WSCHODNI' (DLA 10 OSÓB),
okres międzywojenny, Piotr Łątkowski, Warszawa

srebro, 11 noży (dł.: 21,8 cm), 11 łyżek (dł.: 21,5 cm), 10 widelców (dł.: 18 cm),
10 łyżeczek do herbaty (dł.: 14,3 cm), 11 łyżeczek do mokki (dł.: 10,5 cm), waga
brutto: 2458 g, próba: '3'
na trzonkach znaki złotnicze: złotnik: 'PL', próba srebra, polska punca państwowa,
znak miejski: 'W'

cena wywoławcza: 7 000 zł

estymacja: 8 000 - 10 000

Piotr Łątkowski był uczniem Antoniego Riedla. Rozpoczął swą samodzielną działalność w 1900 roku, otwierając przy ul. Nowy Świat 43 wytwórnię wyrobów srebrnych i platerowanych. Z produkcji obiektów srebrzonych zrezygnował najprawdopodobniej po I wojnie światowej. Magazyn wyrobów srebrnych i jubilerskich prowadził Łątkowski w spółce z K. Bretsznajderem przy ul. Marszałkowskiej 92 od 1914 do lat dwudziestych, następnie już samodzielnie od 1927 do 1932 roku. Wytwórnia została przeniesiona na ul. Olesińską 15 w roku 1936 i funkcjonowała do 1944. Firma Piotra Łątkowskiego w swojej ofercie miała zastawy stołowe i naczynia liturgiczne. W okresie międzywojennym asortyment poszerzył się o tace, półmiski, komplety sztućców, rączki do lasek i parasoli. Pracownia Jan Łątkowskiego działała po zakończeniu działań II wojny światowej, początkowo pod adresem Puławska 28, później Olesińska 5.

215

ZESTAW SZTUĆCÓW DLA 12 OSÓB, około poł. XX w.,
Jan Łątkowski, Warszawa

srebro, 12 widelców obiadowych (dł.: 18,5 cm), 12 noży obiadowych (dł.: 22 cm),
12 łyżek do zupy (dł.: 22 cm), 12 widelczyków do ciasta (dł.: 14,8 cm), 12 łyżeczek
do herbaty (dł.: 14,5 cm), 12 łyżeczek do mokki (dł.: 11 cm), łyżka wazowa
(dł.: 29 cm), łopatką do ciasta (dł.: 26,5 cm), łyżka półmiskowa (dł.: 27 cm), widelec
półmiskowy (dł.: 25,5 cm), chochelka do sosu (dł.: 18 cm), 2 widelce do wędlin
(dł.: 16 cm), szufelka do cukru (dł.: 14 cm), waga brutto: 4496 g, próba: '3'
na trzonkach znaki złotnicze: złotnik: 'JK', polska punca państwowa, próba srebra,
znak miejski 'W'

kaseta: 13,5 x 35,4 x 47,4 cm

cena wywoławcza: 10 000 zł

estymacja: 12 000 - 14 000

Bransoleta z dekoracyjnym zapięciem, I poł. XX w.

BIŻUTERIA KOLEKCJONERSKA

Aukcja 18 września 2018, godz. 19

Wystawa obiektów: 7 – 18 września 2018

Władysław Bielecki, „Wenecja: Ponte dei Sospiri”, 1928 r., drzeworyt/papier

GRAFIKA ARTYSTYCZNA

Aukcja 4 października 2018, godz. 19

wystawa obiektów: 21 września – 4 października 2018

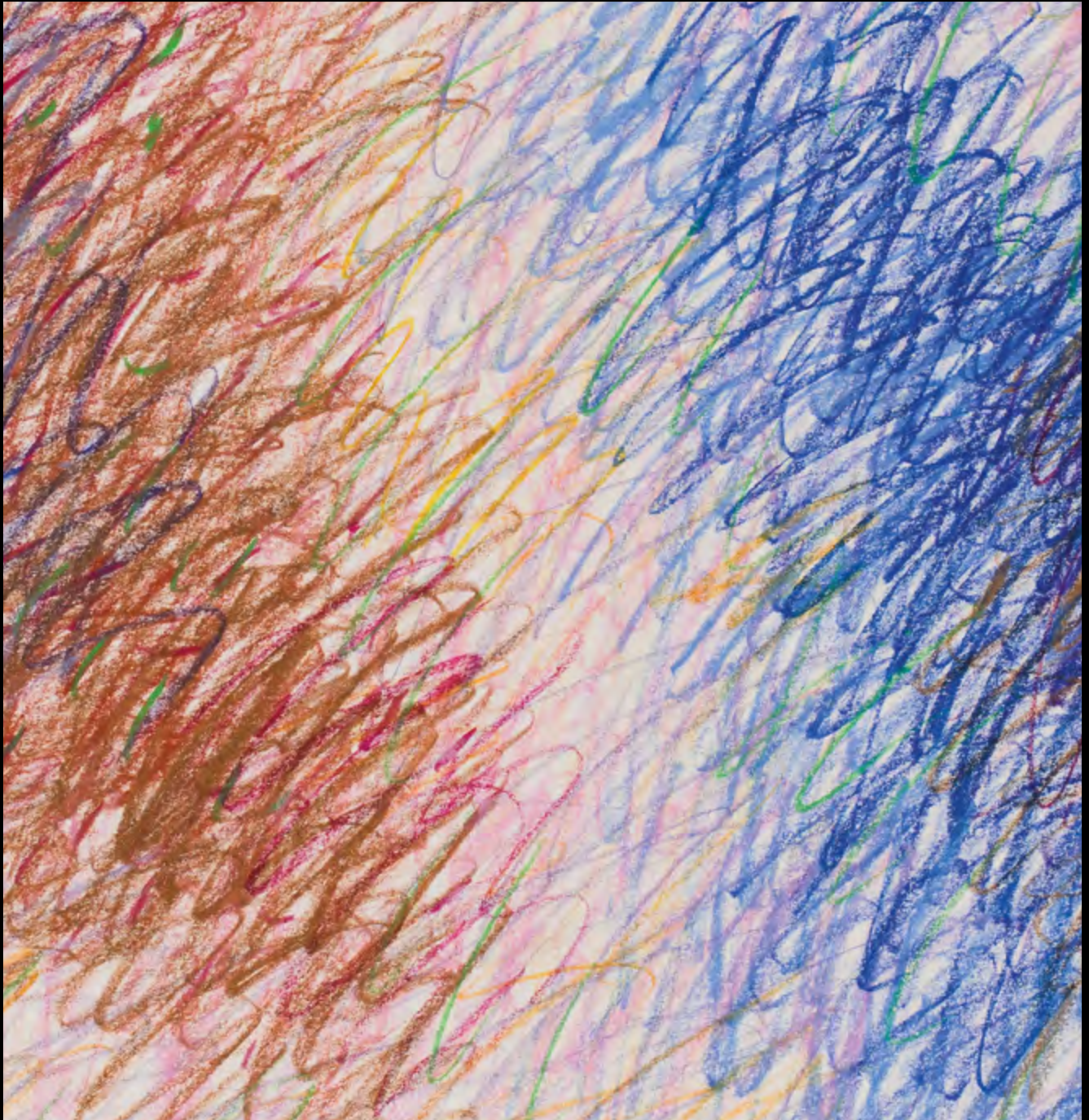
Stanisław Ignacy Witkiewicz, Portret kobiety, 1924 r.

SZTUKA DAWNA PRACE NA PAPIERZE

Aukcja 20 września 2018, godz. 19

Wystawa obiektów: 12 – 20 września 2018

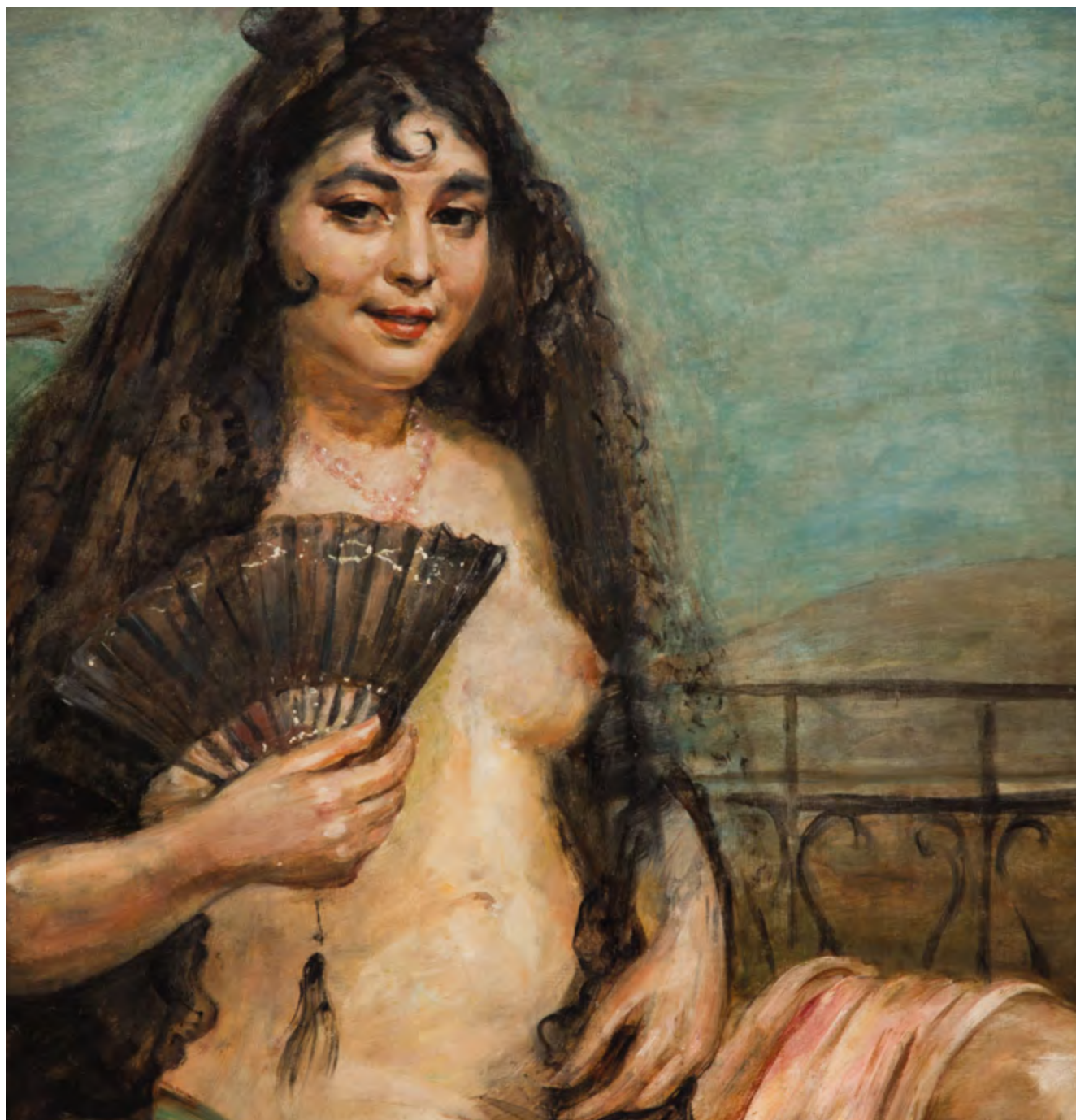
Wojciech Fangor, Bez tytułu, XX w.

SZTUKA WSPÓŁCZESNA PRACE NA PAPIERZE

Aukcja 11 września 2018, godz. 19

Wystawa obiektów: 31 sierpnia – 11 września 2018

Roman Kramsztyk, Akt z wachlarzem

SZTUKA DAWNA
XIX WIEK • MODERNIZM • MIĘDZYWOJNIE

Aukcja 18 października 2018, godz. 19

Wystawa obiektów: 8 – 18 października 2018

Jan Lebenstein, Figure Axial No. 64, 1960 r.

SZTUKA WSPÓŁCZESNA KLASYCY AWANGARDY PO 1945

Aukcja 11 października 2018, godz. 19

Wystawa obiektów: 28 września – 11 października 2018

PRZYJMujemy OBIEKTY NA JESIENNE AUKCJE

SZTUKA DAWNA

PRACE NA PAPIERZE: 27 WRZEŚNIA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 28 SIERPNI 2018

kontakt: Tomasz Dziewicki t.dzewicki@desa.pl, 735 298 999

GRAFIKA ARTYSTYCZNA: 9 PAŹDZIERNIKA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 7 WRZEŚNIA 2018

kontakt: Karolina Łuźniak-Marchlewska, k.luzniak@desa.pl, 795 122 718

XIX WIEK, MODERNIZM, MIĘDZYWOJNIE: 18 PAŹDZIERNIKA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 14 WRZEŚNIA 2018

kontakt: Marek Wasilewicz m.wasilewicz@desa.pl, 795 122 702

POLONICA, MILITARIA, BATALISTYKA: 6 LISTOPADA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 5 PAŹDZIERNIKA 2018

kontakt: Magdalena Kuś m.kus@desa.pl, 795 122 718

Terminy nadchodzących aukcji: www.desa.pl

PRZYJMUJEMY OBIEKTY NA JESIENNE AUKCJE

SZTUKA WSPÓŁCZESNA

PRACE NA PAPIERZE: 11 WRZEŚNIA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 10 SIERPNIA 2018

kontakt: Barbara Rybnikow b.rybnikow@desa.pl, 664 150 862

NOWE POKOLENIE PO 1989: 20 WRZEŚNIA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 20 SIERPNIA 2018

kontakt: Artur Dumanowski a.dumanowski@desa.pl, 795 122 725

KLASYCY AWANGARDY PO 1945: 11 PAŹDZIERNIKA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 4 WRZEŚNIA 2018

kontakt: Anna Szynkarczuk a.szynkarczuk@desa.pl, 664 150 866

FOTOGRAFIA KOLEKCJONERSKA: 15 LISTOPADA 2018

Termin przyjmowania obiektów: do 12 PAŹDZIERNIKA 2018

kontakt: Katarzyna Żebrowska k.zebrowska@desa.pl, 539 546 701

Terminy nadchodzących aukcji: www.desa.pl

Udział klienta w aukcji regulują WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ, WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI oraz niniejszy PRZEWODNIK DLA KLIENTA. Zachęcamy do zapoznania się z trzyczęściowym regulaminem, który ma na celu przedstawienie stosunku prawnego pomiędzy Domem Aukcyjnym DESA Unicum a kupującym w ramach aukcji. DESA Unicum pełni funkcję pośrednika handlowego pomiędzy komitentami wstawiającymi obiekty na aukcję a kupującymi. Warunki mogą być przez DESA Unicum odwołane lub zmienione poprzez aneksy dostępne w sali aukcyjnej lub poprzez obwieszczenie aukcjoner.

PRZEWODNIK DLA KLIENTA

I. PRZED AUKCJĄ

1. Cena wywoławcza

Cena wywoławcza zamieszczona w katalogu pod opisem obiektu jest kwotą, od której rozpoczynamy licytację. Obiekty licytowane są w górę, tzn. licytacja może zakończyć się na kwocie wyższej niż cena wywoławcza lub równej tej kwocie.

2. Opłata aukcyjna

Do kwoty wylicytowanej doliczamy opłatę aukcyjną. Stanowi ona część końcowej ceny obiektu i wynosi 18%. Opłata aukcyjna obowiązuje również w sprzedaży poaukcyjnej, w przypadku kiedy obiekt nie został sprzedany w ramach aukcji. Kwota wylicytowana wraz z opłatą aukcyjną zawiera podatek od towarów i usług VAT. Na zakupione obiekty wystawiamy faktury VAT marża. Wystawiamy je na wyraźne życzenie klienta, najpóźniej siedem dni od daty zapłaty.

3. Estymacja

Podana w katalogu estymacja jest szacunkową wartością obiektu i ma charakter wskazówki dla zainteresowanego nim klienta. W celu uzyskania dodatkowych informacji odnośnie estymacji rekomendujemy kontakt z naszymi doradcami. Licytacja zakończona w przedziale estymacji lub powyżej górnej granicy estymacji jest transakcją ostateczną. Estymacje nie uwzględniają opłaty aukcyjnej ani żadnych opłat dodatkowych.

4. Estymacje w walutach innych niż polski złoty

Transakcje aukcyjne zawierane są w polskich złotych, jednakże estymacje w katalogu aukcyjnym mogą być podawane w euro lub dolarach amerykańskich. Kurs walut w dniu aukcji może się różnić od tego w dniu druku katalogu, informacja ta ma więc charakter orientacyjny.

5. Cena gwarancyjna

Jest to najniższa kwota, za którą możemy sprzedać obiekt bez dodatkowej zgody sprzedającego. Zawarta jest pomiędzy ceną wywoławczą a dolną granicą estymacji. Jej wysokość jest informacją poufną. Poszczególne obiekty mogą, jednak nie muszą posiadać ceny gwarancyjnej. Jeżeli w drodze licytacji cena gwarancyjna nie zostanie osiągnięta, zakończenie licytacji skutkuje zawarciem transakcji warunkowej. Fakt ten zostaje ogłoszony przez aukcjoner po uderzeniu młotkiem.

6. Transakcja warunkowa

Zostaje zawarta w momencie, kiedy licytacja nie osiągnęła poziomu ceny gwarancyjnej. Transakcja warunkowa traktowana jest jako wiążąca oferta nabycia obiektu po cenie wylicytowanej. Zobowiązujemy się do negocjacji ceny z komitentem, jednak nie gwarantujemy możliwości zakupu po cenie wylicytowanej. Jeżeli w toku negocjacji klient zdecyduje się podnieść ofertę do poziomu ceny gwarancyjnej lub zaakceptujemy wylicytowaną kwotę, umowa sprzedaży dochodzi do skutku. Jeżeli negocjacje nie przyniosą pozytywnego efektu w okresie pięciu dni roboczych liczonych od dnia aukcji, obiekt uznajemy za niesprzedany. W okresie tym zastrzegamy sobie prawo do przyjmowania po aukcji ofert równych cenie gwarancyjnej na obiekty wylicytowane warunkowo. W przypadku otrzymania takiej oferty od innego oferenta informujemy o tym fakcie klienta, który wylicytował obiekt warunkowo. W takim przypadku klient ma prawo do podniesienia swojej oferty do ceny gwarancyjnej i wtedy przysługuje mu prawo pierwszeństwa nabycia obiektu. W przeciwnym wypadku transakcja warunkowa nie dochodzi do skutku, a obiekt może zostać sprzedany innemu oferentowi.

7. Obiekty katalogowe

Zapewniamy fachową wycenę oraz rzetelny opis katalogowy powierzonego nam do sprzedaży obiektu. Wykonywane są one w najlepszej wierze z wykorzystaniem doświadczenia i fachowej wiedzy naszych pracowników oraz współpracujących z nami ekspertów. Mimo uwagi poświęcającej każdemu z obiektów w procesie opracowywania, dokumentacji pochodzenia, historii wystaw i bibliografii przedstawione informacje mogą nie być wyczerpujące, a w niektórych przypadkach pewne fakty odnoszące się do kolejnych właścicieli, ekspozycji oraz publikacji, w ramach których obiekt był prezentowany, mogą być celowo nieujawnione.

8. Stan obiektu

Opisy katalogowe nie prezentują pełnego stanu zachowania obiektów. Brak takiej informacji nie jest równoznaczny z tym, że obiekt jest wolny od wad i uszkodzeń. Wskazane jest zatem, aby zainteresowani zakupem konkretnego obiektu dokonali jego dokładnych oględzin na wystawie przedaukcyjnej oraz przeprowadzili konsultacje z profesjonalnym konserwatorem, którego na wyraźną prośbę możemy rekomendować. Na specjalne życzenie klienta możemy dostarczyć szczegółowy raport stanu zachowania obiektu. Przygotowując taki raport, nasi pracownicy oceniają stan obiektu, biorąc pod uwagę

jego szacunkową wartość oraz charakter aukcji, w ramach której jest on wystawiony na sprzedaż. Mimo że oceny przedmiotów pod tym względem prowadzone są rzetelnie, należy pamiętać, że nasi pracownicy nie są zawodowymi konserwatorami. Jeśli obiekt sprzedawany jest w ramie, nie ponosimy odpowiedzialności za jej stan. W przypadku obiektów nieoprawionych chętnie polecimy profesjonalną pracownię oprav.

9. Wystawa obiektów aukcyjnych

Wystawy przedaukcyjne są bezpłatnie dostępne dla oglądających. W trakcie ich trwania zachęcamy do kontaktu z naszymi ekspertami, którzy chętnie odpowiedzą na wszystkie pytania i przekażą szczegółowe informacje o poszczególnych obiektach.

10. Legenda

Poniższa legenda wyjaśnia symbole, które mogą Państwo znaleźć w niniejszym katalogu:

□ - obiekty bez ceny gwarancyjnej

▲

↑ - obiekty, do których doliczamy opłatę wynikającą z tzw. *droit de suite*, tj. prawa twórcy i jego spadkobierców do otrzymywania wynagrodzenia z tytułu dokonanych zawodowo odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy dzieł. Powyższa opłata jest obliczana według poniższych stawek:

- 1) 5% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale do równowartości 50 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 2 000 euro, opłata 100 euro) oraz
- 2) 3% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 50 000,01 euro do równowartości 200 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 80 000 euro, opłata 3 400 euro) oraz
- 3) 1% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 200 000,01 euro do równowartości 350 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 300 tys. euro, opłata 8 000 euro) oraz
- 4) 0,5% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 350 000,01 euro do równowartości 500 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 400 tys. euro, opłata 8 750 euro) oraz
- 5) 0,25% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale przekraczającym równowartość 500 000 euro - jednak w kwocie nie wyższej niż równowartość 12 500 euro.

W Polsce *droit de suite* reguluje art. 19-195 ustawy o prawach autorskich i pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r. z późniejszymi zmianami, zgodnie z obowiązującą w Unii Europejskiej dyrektywą 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki. Opłata obliczana będzie z użyciem kursu dziennego NBP z dnia poprzedzającego aukcję. Opłata obliczana będzie, gdy równowartość kwoty wylicytowanej przekroczy 100 EUR.

● - obiekty sprowadzane z państw spoza Unii Europejskiej, do których ceny doliczamy podatek graniczny w wysokości 8% kwoty wylicytowanej

○ - przedmioty wytworzone w całości lub zawierające elementy wytworzone z roślin lub zwierząt określanych jako chronione lub zagrożone

◊ - obiekty z pozwoleniem na wywóz

11. Prenumerata katalogów

W sprawie prenumeraty katalogów prosimy o kontakt pod numerem telefonu: 22 584 95 32 lub drogą mailową na adres: prenumerata@desa.pl. Katalogi dostępne są również na naszej stronie internetowej www.desa.pl. Zachęcamy do pobierania darmowych katalogów w formacie PDF.

II. AUKCJA

Udział w licytacji można wziąć osobiście, po uprzednim złożeniu zlecenia licytacji telefonicznej lub zlecenia licytacji z limitem.

1. Przebieg aukcji

Aukcję prowadzi aukcjoner, który wyczytuje obiekty i kolejne postąpienia, wskazuje licytujących, ogłasza zakończenie licytacji oraz wskazuje zwycięzcę. Zakończenie licytacji obiektu następuje w momencie udzielenia młotkiem przez aukcjoner. Jest to równoznaczne z zawarciem umowy sprzedaży między domem aukcyjnym a licytującym, który zaoferował najwyższą kwotę. W razie zaistnienia sporu w trakcie licytacji aukcjoner rozstrzyga spór albo ponownie przeprowadza licytację danego obiektu. Zastrzegamy sobie prawo do utrwalania przebiegu aukcji za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk. Zastrzegamy sobie prawo do licytowania jedynie wcześniej zgłoszonych przez uczestników aukcji obiektów. W takiej sytuacji numery obiektów są przed aukcją zgłaszane obsłudze domu aukcyjnego. Aukcjoner ma prawo do dowolnego rozdzielania lub łączenia obiektów oraz do ich wycofania

z licytacji bez podania przyczyn. Opisy zawarte w katalogu aukcji mogą być uzupełnione lub zmienione przez aukcjonerę lub osobę przez niego wskazaną przed rozpoczęciem licytacji. Aukcja jest prowadzona w języku polskim, jednak na specjalne życzenie uczestnika aukcji niektóre spośród licytacji mogą być równolegle prowadzone w językach angielskim i niemieckim. Prośby takie powinny być składane najpóźniej godzinę przed aukcją wraz z informacją, których obiektów dotyczą. Licytacja odbywa się w tempie 60–100 obiektów na godzinę.

2. Licytacja osobista

W celu licytacji osobistej należy wypełnić formularz udziału w aukcji i odebrać tabliczkę z numerem. Nowi klienci powinni zarejestrować się przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji, by dać nam czas na przetworzenie danych. W celu ich weryfikacji możemy poprosić o dokument potwierdzający tożsamość osoby rejestrowanej (dowód osobisty, paszport, prawo jazdy). Dane osobowe klientów są informacjami poufnymi i pozostają do wyłącznej wiadomości DESA Unicum i spółek powiązanych, które mogą przetwarzać dane osobowe uczestników aukcji w zakresie niezbędnym do realizacji zleceń licytacyjnych. Klientom, którzy posiadają niuregulowane należności z tytułu zakupów na wcześniejszych aukcjach, możemy odmówić udziału w kolejnej. Prosimy o pilnowanie listaka aukcyjnego. W przypadku jego zgubienia prosimy o natychmiastowe poinformowanie o tym naszej obsługi. Po zakończeniu aukcji należy zwrócić tabliczkę z numerem w punkcie rejestracji, a w przypadku zakupu należy odebrać potwierdzenie zawartych transakcji.

3. Licytacja telefoniczna

Jeżeli nie mogą Państwo uczestniczyć w aukcji osobiście, istnieje możliwość licytacji przez telefon za pośrednictwem jednego z naszych pracowników. Klienci zainteresowani taką usługą powinni przesłać wypełniony formularz zlecenia najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Nie ponosimy odpowiedzialności za realizację zleceń dostarczonych później. Formularz zlecenia dostępny jest na ostatnich stronach katalogu, w siedzibie naszego domu aukcyjnego oraz na naszej stronie internetowej. Formularz należy przesyłać faksem, pocztą, mailem lub dostarczyć osobiście. Wraz z formularzem prosimy o przesłanie fotokopii dokumentu tożsamości w celu weryfikacji danych. Nasz pracownik połączy się z klientem przed rozpoczęciem licytacji wybranych obiektów. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za brak możliwości wzięcia udziału w licytacji telefonicznej w przypadku problemów z uzyskaniem połączenia z podanym przez klienta numerem telefonu. Dlatego rekomendujemy wskazanie maksymalnej kwoty (bez opłaty aukcyjnej), do której będziemy mogli licytować w Państwa imieniu. Zastrzegamy prawo do nagrywania i archiwizowania rozmów telefonicznych, o których mowa powyżej. Opisana usługa jest darmowa i poufna.

4. Licytacja w imieniu klienta

Drugą opcją dla klientów, którzy nie mogą osobiście uczestniczyć w aukcji, jest złożenie zlecenia licytacji z limitem. Klienci zainteresowani taką usługą również powinni przesłać wypełniony formularz najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Obowiązuje ten sam formularz co w przypadku licytacji telefonicznej. Zawarte w formularzu kwoty nie powinny uwzględniać opłaty aukcyjnej i opłat dodatkowych, powinny być wyrażone w polskich złotych oraz zgodne z tabelą postępień przedstawioną w dalszej części przewodnika. Jeżeli podana kwota nie jest zgodna z kwotami w tabeli postępień zostanie ona obniżona. Nasi pracownicy dołożą wszelkich starań, aby klient zakupił wybrany obiekt w możliwie jak najniższej cenie, nie niższej jednak niż cena gwarancyjna. Jeśli limit jest niższy niż cena gwarancyjna wówczas dochodzi do transakcji warunkowej. W przypadku dwóch lub większej ilości zleceń z takim samym limitem decyduje kolejność zgłoszeń. Opisana usługa jest darmowa i poufna.

5. Tabela postępień

Licytacja rozpoczyna się od ceny wywoławczej. Aukcjoner kolejne postąpienia podaje według tabeli postępień. W zależności od przebiegu aukcji może on wedle własnego uznania zdecydować o innej wysokości postąpienia.

cena	postąpienie
0 – 2 000	100
2 000 – 3 000	200
3 000 – 5 000	200/500/800 (np. 3 200, 3 500, 3 800)
5 000 – 10 000	500
10 000 – 20 000	1 000
20 000 – 30 000	2 000
30 000 – 50 000	2000/5000/8000 (np. 32 000, 35 000, 38 000)
50 000 – 100 000	5 000
100 000 – 300 000	10 000
300 000 – 500 000	20 000
powyżej 500 000	wg uznania aukcjонера

III. PO AUKCJI

1. Płatność

Kupujący zobowiązany jest do zapłaty należności za wylicytowane obiekty w terminie 10 dni od dnia aukcji. Przekroczenie wyznaczonego terminu grozi naliczeniem odsetek ustawowych za okres opóźnienia w zapłacie. Akceptujemy płatność w gotówce, kartami płatniczymi (MasterCard, VISA) oraz przelewem bankowym na konto:

Bank Pekao S.A. 27 1240 6292 1111 0010 6772 6449, SWIFT PKOP PL PW

W tytule prosimy wpisać nazwę aukcji, datę aukcji oraz numer obiektu.

2. Płatność w walutach innych niż polski złoty

Wszystkie transakcje zawierane są w polskich złotych. Na specjalne życzenie po wcześniejszym uzgodnieniu dopuszczamy wpłaty w euro, dolarach amerykańskich lub funtach brytyjskich. Wartość transakcji opłacanej w innej walucie niż polski złoty będzie powiększona o opłatę manipulacyjną w wysokości 1%. Przeliczenia dokonujemy po dziennym kursie kupna waluty Banku Pekao S.A.

3. Odstąpienie od umowy

W razie opóźnienia nabywcy w zapłacie możemy odstąpić od umowy z nabywcą po bezskutecznym upływie terminu dodatkowego wyznaczonego na zapłatę.

4. Reklamacja

Wszelkie możliwe reklamacje rozpatrywane są zgodnie z przepisami prawa polskiego. Reklamacje z tytułu niezgodności towaru z umową można zgłosić w ciągu jednego roku od wydania obiektu. Wobec osób niebędących bezpośrednimi nabywcami na aukcji nie ponosimy odpowiedzialności za ukryte wady fizyczne oraz wady prawne zakupionych obiektów.

5. Odbiór zakupionego obiektu

Przy odbiorze zakupionych obiektów wymagamy okazania dokumentu potwierdzającego tożsamość. Obiekty mogą zostać wydane nabywcy lub osobie posiadającej pisemne upoważnienie. Może to nastąpić tylko w momencie pełnej płatności i uregulowania wszystkich zobowiązań wynikających z wcześniejszych zakupów. Zakupione obiekty na aukcji powinny być odebrane w ciągu 30 dni od aukcji. W przeciwnym razie mogą one zostać odesłane do magazynu zewnętrznego, a klient obciążony kosztami transportu oraz magazynowania. Wielkość opłat będzie uzależniona od operatora magazynu oraz rodzaju i wielkości obiektu. Tym samym ponosimy odpowiedzialność za utratę lub uszkodzenie obiektu jedynie przez okres 30 dni od aukcji.

6. Transport i przesyłka

Zapewniamy podstawowe opakowanie zakupionych obiektów umożliwiające odbiór osobisty. Na wyraźne życzenie klienta możemy pomóc w kontakcie z wyspecjalizowaną firmą zajmującą się pakowaniem i wysyłką dzieł sztuki.

7. Pozwolenie na eksport

Przed wzięciem udziału w aukcji potencjalnym licytującym radzimy, aby zorientowali się czy w razie potrzeby wywozu obiektu poza granice Polski nie są wymagane dodatkowe pozwolenia. Przypominamy, że reguluje to ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568, z późn. zm.), zgodnie z którą wywóz określonych obiektów poza granice kraju wymaga zgody odpowiednich władz; w szczególności dotyczy to obrazów starszych niż 50 lat o wartości powyżej 40 000 złotych. Nabywca jest zobowiązany do przestrzegania przepisów w tym zakresie, a niemożliwość uzyskania odpowiednich dokumentów lub opóźnienie w ich uzyskaniu nie uzasadniają odstąpienia od sprzedaży ani opóźnienia w uiszczeniu pełnej ceny nabycia za obiekt. Na wyraźne życzenie klienta możemy pomóc w kontakcie z wyspecjalizowaną firmą zajmującą się sprawami formalnymi związanymi z eksportem dzieł sztuki.

8. Zagrożone gatunki

Przedmioty zrobione z materiału roślinnego lub zwierzęcego albo zawierające je, m.in. koralowiec, skóra krokodyla, kość słoniowa, kość wieloryba, róg nosorożca, skorupa żółwia, niezależnie od wieku, procentu zawartości, mogą wymagać dodatkowych pozwoleń lub certyfikatów przed wywozem. Prosimy pamiętać, że uzyskanie dokumentów umożliwiających eksport nie jest równoznaczne z możliwością importu do innego państwa. Nabywca jest zobowiązany do przestrzegania przepisów w tym zakresie, a niemożliwość uzyskania odpowiednich dokumentów lub opóźnienie w ich uzyskaniu nie uzasadniają odstąpienia od sprzedaży ani opóźnienia w uiszczeniu pełnej ceny nabycia za obiekt. Obiekty tego typu zostały oznaczone dla Państwa wygody symbolem „O” opisanym w legendzie. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za błędy lub uchybienia w oznaczeniu przedmiotów zawierających elementy wytworzone z chronionych lub regulowanych prawem gatunków roślin i zwierząt.

WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ i WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI przedstawione poniżej określają prawa i obowiązki licytujących i kupujących z jednej strony oraz Domu Aukcyjnego DESA Unicum i komitentów z drugiej. Wszyscy potencjalni kupujący na aukcji powinni dokładnie przeczytać WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ i WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI, zanim przystąpią do licytacji.

WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ

1. WPROWADZENIE

Każdy obiekt zaprezentowany w katalogu aukcyjnym przeznaczony jest do sprzedaży na warunkach określonych:

a) w WARUNKACH SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ i WARUNKACH POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI,

b) w innych informacjach podanych w pozostałych częściach katalogu aukcyjnego, szczególnie w PRZEWODNIKU DLA KLIENTA,

c) w dodatkach do katalogu aukcyjnego lub innych materiałach udostępnionych przez DESA Unicum na sali aukcyjnej. W każdym przypadku zmiana warunków może nastąpić poprzez stosowny aneks bądź ogłoszenie podane do wiadomości przez aukcjoner przed rozpoczęciem aukcji.

Poprzez licytację na aukcji, niezależnie czy osobistą, czy za pośrednictwem przedstawiciela, czy też na podstawie złożonego zlecenia licytacji telefonicznej lub z limitem, licytujący i kupujący wyrażają zgodę na brzmienie niniejszych WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ ze zmianami i uzupełnieniami oraz WARUNKÓW POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI.

2. DESA UNICUM JAKO POŚREDNIK HANDLOWY

DESA Unicum występuje jako zastępca pośredni działający w imieniu własnym, lecz na rachunek komitenta uprawnionego do rozporządzenia obiektem, chyba że inaczej zastrzeżono w katalogu, jego zmianach lub w ogłoszeniach podanych do wiadomości przed aukcją.

3. LICYTOWANIE NA AUKCJI

1) DESA Unicum może według swojego uznania odmówić dopuszczenia niektórych osób do udziału w aukcji lub sprzedaży poaukcyjnej. Wszyscy licytujący muszą zarejestrować się przed aukcją, dostarczyć wymagane informacje przewidziane w formularzu rejestracji, okazać dokument potwierdzający tożsamość oraz odebrać tabliczkę z numerem licytacyjnym.

2) Dla wygody licytujących, którzy nie mogą uczestniczyć w aukcji osobiście, DESA Unicum może zrealizować pisemne zlecenie licytacji. W takim przypadku nieobecni licytujący powinni wypełnić formularz „zlecenie licytacji”, który można znaleźć w katalogu, na stronie internetowej DESA Unicum lub otrzymać w siedzibie DESA Unicum. Kwoty wskazane przez licytującego w zleceniu licytacji nie powinny zawierać opłaty aukcyjnej i opłat dodatkowych, powinny być wyrażone w polskich złotych oraz zgodnie z tabelą postąpień. Jeżeli podana kwota nie jest zgodna z kwotami w tabeli postąpień, zostanie ona obniżona. Aukcjoner nie akceptuje zlecenia licytacji, w którym nie ma wskazanej maksymalnej kwoty, do której DESA Unicum może zrealizować zlecenie. DESA Unicum dołoży starań, aby klient zakupił wybrany obiekt w możliwie jak najniższej cenie, nie niższej jednak niż cena gwarancyjna. Jeśli limit podany przez licytującego jest niższy niż cena gwarancyjna, a stanowi jednocześnie najwyższą ofertę, wówczas dochodzi do transakcji warunkowej. W przypadku dwóch lub większej ilości zleceń z takim samym limitem decyduje kolejność zgłoszeń. Wszystkie zlecenia licytacji wraz z fotokopią dokumentu tożsamości umożliwiającym weryfikację danych osobowych powinny być przesłane (pocztą, faxem bądź e-mailem) albo dostarczone osobiście do siedziby DESA Unicum przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Dostarczone później zlecenia mogą nie być zrealizowane.

3) Od osób zainteresowanych licytacją przez telefon wymaga się zgłoszenia chęci licytacji telefonicznej poprzez wypełnienie formularza „zlecenie licytacji”, dostępnego w katalogu, na stronie internetowej DESA Unicum lub w siedzibie DESA Unicum. Wszystkie zlecenia licytacji powinny być przesłane (pocztą, faxem, mailem) lub dostarczone osobiście do siedziby DESA Unicum przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Wymaga się również przesłania fotokopii dokumentu tożsamości w celu weryfikacji danych osobowych. Dostarczone później zlecenia mogą nie być zrealizowane. Licytacja telefoniczna może być nagrywana, złożenie zlecenia jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na nagrywanie rozmowy telefonicznej. Na wypadek trudności z połączeniem telefonicznym licytujący może określić na zleceniu limit, do którego pracownik domu aukcyjnego będzie licytować pomimo braku połączenia. Jeśli żaden limit nie jest określony na zleceniu, pracownik domu aukcyjnego uznaje w takim wypadku, że klient oferuje przynajmniej cenę wywoławczą.

4) Podczas licytacji, zarówno osobistej, telefonicznej, jak i za pośrednictwem pracownika DESA Unicum, licytujący bierze osobistą odpowiedzialność za zapłatę za wycytowane obiekty, co opisane jest dokładniej w paragrafie 3 punkcie 5 poniżej, chyba że przed rozpoczęciem aukcji zostało wyraźnie uzgodnione na piśmie z DESA Unicum, że oferent jest pełnomocnikiem zidentyfikowanej osoby udzielającej akceptowalnej przez DESA Unicum.

5) Usługa licytacji na podstawie zlecenia licytacji nie podlega żadnej opłacie. DESA Unicum zobowiązuje się dochować należytej staranności w realizacji zleceń, jednak nie ponosi odpowiedzialności za niezrealizowanie takich ofert, chyba że wina za brak realizacji zlecenia leży wyłącznie po stronie DESA Unicum.

4. PRZEBIEG AUKCJI

1) O ile nie zastrzeżono inaczej poprzez symbol, każdy obiekt oferowany jest z zastrzeżeniem ceny gwarancyjnej, która jest poufną minimalną ceną sprzedaży uzgodnioną między DESA Unicum i komitentem. Cena gwarancyjna nie może przekroczyć dolnej granicy estymacji.

2) Aukcjoner może w każdym momencie aukcji wycofać którykolwiek obiekt, ponownie zaoferować przedmiot do sprzedaży (również bezpośrednio po uderzeniu młotkiem) w razie zaistnienia błędu bądź sporu co do wyniku licytacji. W powyższym przypadku aukcjoner może podjąć wszelkie działania, które uzna za stosowne i racjonalne. Jeżeli jakkolwiek spór co do wyniku licytacji powstanie po aukcji, wynik sprzedaży w ramach aukcji uznaje się za ostateczny.

3) Aukcjoner rozpoczyna licytację i decyduje o wysokości kolejnych postąpień. W celu osiągnięcia ceny gwarancyjnej obiektu aukcjoner i pracownicy DESA Unicum mogą składać w toku licytacji oferty w imieniu komitenta bez wskazania, że czyni to w imieniu komitenta, bądź to przez składanie następujących po sobie ofert licytacyjnych, bądź też oferty w odpowiedzi na oferty składane przez innych oferentów. Jeżeli nie ma żadnych ofert na dany obiekt, aukcjoner może uznać przedmiot za niesprzedany.

4) Ceny na aukcji podawane są w polskich złotych i w tej walucie powinna być dokonana płatność. W odpowiedzi na potrzeby klientów zagranicznych estymacje w katalogu aukcyjnym mogą być podawane także w euro, funtach brytyjskich i dolarach amerykańskich, odzwierciedlając w przybliżeniu cenę przy obecnym kursie waluty. Stosownie do tego estymacje podawane w euro, funtach brytyjskich i dolarach amerykańskich mają charakter wyłącznie orientacyjny.

5) Licytujący, który zaoferował najwyższą kwotę zaakceptowaną przez aukcjoner, jest zwycięzcą licytacji. Uderzenie młotkiem przez aukcjoner oznacza akceptację najwyższej oferty i zawarcie umowy sprzedaży między DESA Unicum a kupującym. Ryzyko i odpowiedzialność za obiekt przechodzą na własność kupującego opisane zostały w paragrafie 6 poniżej.

6) Każda poaukcyjna sprzedaż obiektów oferowanych na aukcji podlega również WARUNKOM SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ oraz WARUNKOM POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI.

5. CENA NABYCIA I OPŁATA AUKCYJNA

1) Do kwoty wycytowanej doliczana jest opłata aukcyjna oraz opłaty dodatkowe wynikające z oznaczeń katalogowych obiektu. Opłata aukcyjna stanowi część końcowej ceny obiektu i wynosi 18%. Opłata aukcyjna obowiązuje również w sprzedaży poaukcyjnej.

2) Do kwoty wycytowanej mogą zostać doliczone inne podatki i opłaty, jeśli w katalogu zaznaczone to zostało odpowiednimi oznaczeniami (patrz: paragraf 1 punkt 10 "Przewodnika dla klienta": "Legenda").

3) Jeśli nie uzgodniono inaczej, kupujący jest zobowiązany uiścić należność w terminie 10 dni od daty aukcji, niezależnie od uzyskania pozwolenia na eksport czy innych pozwoleń. Opłaty mają być uiszczone w polskich złotych gotówką, kartą lub przelewem bankowym:

a) DESA Unicum akceptuje płatność kartami płatniczymi MasterCard, VISA

b) DESA Unicum akceptuje płatność przelewem bankowym na konto Bank Pekao S.A. 27 1240 6292 1111 0010 6772 6449, SWIFT PKOP PL PW

W tytule przelewu proszę podać nazwę aukcji, datę aukcji oraz numer obiektu.

4) Własność zakupionego obiektu nie przejdzie na kupującego, dopóki DESA Unicum nie otrzyma pełnej ceny nabycia za obiekt, w tym opłaty aukcyjnej. DESA Unicum nie jest zobowiązana do przekazania obiektu kupującemu do chwili przeniesienia własności obiektu na kupującego. Wcześniejsze przekazanie obiektu kupującemu nie jest równoznaczne z przeniesieniem prawa własności obiektu na kupującego ani zwolnieniem z obowiązku zapłaty przez niego ceny nabycia.

6. ODBIÓR ZAKUPU

1) Odbiór wycytowanych obiektów jest możliwy po dokonaniu wpłaty pełnej ceny nabycia oraz uregulowaniu innych płatności wobec DESA Unicum i spółek powiązanych. Jak tylko nabywca spełni wszystkie wymagania, powinien skontaktować się ze swoim doradcą klienta DESA Unicum lub z działem sprzedaży pod numerem tel. 22 584 95 32, aby umówić się na odbiór obiektu.

2) Kupujący powinien odebrać zakupiony obiekt w terminie 30 dni od daty aukcji. Po tym terminie DESA Unicum przesyła wszystkie wycytowane obiekty do magazynu zewnętrznego, a kupujący obciążony zostanie kosztami transportu oraz magazynowania. Wielkość opłat będzie uzależniona od operatora magazynu oraz rodzaju i wielkości obiektu. Zaakceptowanie niniejszego regulaminu równoznaczne jest z zaakceptowaniem regulaminu spółki magazynowej. Po upływie 30 dni od daty aukcji na kupującego przechodzi ryzyko utraty i uszkodzenia nieodebranego obiektu, a także ciężary związane z takim obiektem, w tym koszty jego ubezpieczenia. DESA Unicum odpowiada względem kupującego za szkody z tytułu straty lub uszkodzenia obiektu, jednak jedynie do wysokości ceny nabycia obiektu.

3) Dla wygody kupującego DESA Unicum nieodpłatnie zapewnia podstawowe opakowanie obiektu umożliwiające jego odbiór osobisty. Na wyraźne życzenie kupującego DESA Unicum może pomóc w kontakcie z wyspecjalizowaną firmą zajmującą się pakowaniem i wysyłką dzieł sztuki. Każde takie zlecenie odbywa się na odpowiedzialność klienta, DESA Unicum nie bierze odpowiedzialności za nieprawidłowe wykonanie usług przez przewoźników bądź inne osoby trzecie. Jeżeli klient sam wybierze firmę transportową, jej przedstawiciel powinien skontaktować się z DESA Unicum telefonicznie przynajmniej 24 godziny przed planowanym odbiorem obiektu pod numerem telefonu: 22 584 95 32.

4) DESA Unicum będzie wymagała okazania dowodu osobistego przed przekazaniem obiektu nabywcy bądź jego przedstawicielowi, który dodatkowo powinien posiadać pisemne upoważnienie od nabywcy.

7. BRAK PŁATNOŚCI

Bez uszczerbku dla innych praw sprzedający, w przypadku gdy nabywca nie uiszczy pełnej ceny nabycia za obiekt w terminie 10 dni od daty aukcji, DESA Unicum może zastosować jeden lub kilka z poniższych środków prawnych:

- przechować obiekt w siedzibie DESA Unicum lub w innym miejscu na ryzyko i koszt klienta;
- odstąpić od sprzedaży obiektu, zatrzymując dotychczasowe opłaty na poczet pokrycia szkód;
- odrzuć zlecenie nabywcy w przyszłości lub zrealizować takie zlecenie pod warunkiem uiszczenia kaucji;
- naliczać odsetki ustawowe w wysokości 12% w skali roku od dnia wymagalności płatności do dnia zapłaty pełnej ceny nabycia;
- odsprzedać obiekt na aukcji lub prywatnie z estymacjami i ceną minimalną ustaloną przez DESA Unicum. Jeśli obiekt na drugiej aukcji sprzedaje się za kwotę niższą niż cena nabycia, na której kupujący wylicytował obiekt, nabywca pozostający w zwole będzie zobowiązany do pokrycia różnicy wraz z kosztami przeprowadzenia dodatkowej aukcji;
- wszczęć postępowanie sądowe przeciwko kupującemu w celu odzyskania zaległości;
- potrącić należności nabywcy względem DESA Unicum z wierzycielności wobec tego nabywcy wynikających z innych transakcji;
- podjąć wszelkie inne działania odpowiednie do zaistniałych okoliczności.

8. DANE OSOBOWE KLIENTA

W związku ze świadczonymi usługami oraz wymogami prawnymi związanymi z przeprowadzeniem aukcji DESA Unicum może wymagać od klientów podania danych osobowych lub w niektórych przypadkach (np. w celu sprawdzenia wypłacalności, poświadczenia tożsamości klienta lub w celu uniknięcia fałszerstwa) pozyskać dane o kliencie od osób trzecich. DESA Unicum może również wykorzystywać dane osobowe dostarczone przez klienta w celach marketingowych, dostarczając materiały o produktach, usługach bądź wydarzeniach organizowanych przez DESA Unicum oraz spółki powiązane. Zgadzając się na WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ i podając dane osobowe, klienci zgadzają się, że DESA Unicum i spółki powiązane mogą wykorzystywać te dane do ww. celów. Jeśli klient chciałby uzyskać więcej informacji o polityce prywatności, skorygować swoje dane lub zrezygnować z dalszej korespondencji marketingowej, prosimy o kontakt pod numerem 22 584 95 32.

9. OGRANICZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI

- DESA Unicum wyłącza wszelkie gwarancje inne niż WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI w najszerszym zakresie dopuszczonym prawem.
- Z zastrzeżeniem punktu 5 w paragrafie 9 całkowita odpowiedzialność DESA Unicum będzie ograniczona wyłącznie do ceny nabycia zapłaconej przez kupującego.
- DESA Unicum nie jest odpowiedzialna za pomyłki słowne czy na piśmie w informacjach podanych

WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI

Przez autentyczność obiektu rozumiemy właściwe podanie autorstwa obiektu i prawidłowe jego datowanie. DESA Unicum udziela gwarancji autentyczności obiektów zaprezentowanych w tym katalogu na okres 5 lat od daty sprzedaży przez DESA Unicum z poniższymi zastrzeżeniami:

- DESA UNICUM udziela gwarancji autentyczności obiektu jedynie bezpośredniemu nabywcy obiektu (konsumentowi). Powyższa gwarancja nie obejmuje:
  - kolejnych właścicieli obiektu, włączając w to osoby, które nabyły od bezpośredniego nabywcy obiekt odpłatnie, w drodze darowizny lub dziedziczenia;
  - obektu, co do którego trwa spór o autorstwo;
  - obektu, którego autorstwo jest jedynie domniemane, co w katalogu i na certyfikacie oznaczone jest następującymi zapisami: brak dat życia po imieniu i nazwisku artysty, nazwisko artysty poprzedzone jedynie inicjałem imienia, znak zapytania w nawiasie lub bez nawiasu („?” lub „(?)”) po nazwisku artysty, przed lub po imieniu i nazwisku artysty określenia: „przypisywany/e/a”, „Attributed” lub skrót „Attrib.”;
  - obektu powstałego w bliżej lub szerzej rozumianym kręgu oddziaływania stylu danego artysty, co w katalogu i na certyfikacie oznaczone jest użyciem przed lub po imieniu i nazwisku artysty jednego

klientom oraz nie ponosi odpowiedzialności wobec żadnego licytującego za błędy w trakcie prowadzonej aukcji lub popełnione w innym zakresie związanym ze sprzedażą obiektu.

4) Z zastrzeżeniem punktu 5 w paragrafie 9 DESA Unicum nie bierze odpowiedzialności wobec kupującego za szkody przewyższające cenę nabycia, o której mowa w punkcie 1 paragrafie 9 powyżej, niezależnie czy taka szkoda jest charakteryzowana jako bezpośrednia, pośrednia, szczerólna, przypadkowa czy następca. DESA Unicum nie jest zobowiązana do zapłaty odsetek od ceny zakupu.

5) Żaden przepis w niniejszych WARUNKACH SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ nie wyklucza lub nie ogranicza odpowiedzialności DESA Unicum wobec kupującego, wynikającej z jakiegokolwiek oszustwa bądź świadomego wprowadzenia w błąd, lub z winy umyślnej.

10. PRAWA AUTORSKIE

1) Sprzedający nie przekazują wraz z obiektem prawa autorskiego ani prawa do reprodukcji obiektu.

2) Prawa autorskie do wszystkich zdjęć, ilustracji i tekstów związanych z obiektem, sporządzonych przez lub dla DESA Unicum, włączając zawartość tego katalogu, stanowią własność DESA Unicum. Nie mogą być one wykorzystane przez kupującego ani inne osoby bez uprzedniej zgody pisemnej DESA Unicum.

11. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1) Niniejsze WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, o których mowa w paragrafie 1 powyżej, oraz WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI wyczerpują całość praw i obowiązków pomiędzy stronami w odniesieniu do sprzedaży obiektu.

2) Wszelkie zawiadomienia powinny być kierowane na piśmie na adres DESA Unicum. Powiadomienia kierowane do klientów będą przesyłane na adres podany w ostatnim piśmie do DESA Unicum.

3) Jeśli jakiegokolwiek z postanowień WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ okazałoby się nieważne, bezskuteczne lub niemożliwe do zastosowania, pozostałe postanowienia będą nadal obowiązywać. Brak działania lub opóźnienie w wykonywaniu praw wynikających z WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ nie oznacza zrzeczenia się praw lub zwolnienia z obowiązków ani nie uchyla obowiązywalności całości bądź części z postanowień WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ.

12. PRAWO OBOWIĄZUJĄCE

Prawa i obowiązki stron wynikające z niniejszych WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ oraz WARUNKÓW POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI, przebieg aukcji i jakiegokolwiek sprawy związane z powyższymi postanowieniami podlegają prawu polskiemu. DESA Unicum w szczególności zwraca uwagę na przepisy:

- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) – wywóz określonych obiektów poza granice kraju wymaga zgody odpowiednich władz,
- ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.) – muzea rejestrowane mają prawo pierwokupu zabytków bezpośrednio na aukcji za kwotę wylicytowaną powiększoną o opłatę aukcyjną,
- ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2000r. Nr 116, poz. 1216 z późn. zm.) – Dom Aukcyjny jest zobowiązany do zbierania danych osobowych nabywców dokonujących transakcji w kwocie powyżej 15 000 euro.

z następujących określeń: „krag”, „szkola” bądź „nasladowca”;

- obektu, którego określenie autorstwa było zgodne z ogólnie przyjętą opinią specjalistów, uczonych i innych ekspertów;
- obektu, w przypadku którego podana w katalogu roczna data powstania różni się od faktycznej o mniej niż 15 lat;
- obektu, w przypadku którego w datowaniu pojawiło się prawidłowe określenie stulecia, natomiast nieprawidłowe określenie części tego stulecia (połowy lub ćwierci);
- obektów z XX w., XIX w. i starszych, w przypadku których faktycznie stwierdzone datowanie różni się w stosunku do podanego w katalogu „na korzyść” obektu, tj. obekt okazał się starszy, niż było to podane w opisie;
- obektu, którego opis i datowanie zostały uznane za niedokładne przy użyciu metod naukowych lub testów, które nie były ogólnie przyjęte w czasie wydawania tego katalogu bądź w tamtym czasie były uznawane za nadmierne kosztowne lub niewykonalne, albo według wszelkiego prawdopodobieństwa mogłyby spowodować uszkodzenia lub utratę wartości obiektu.

„OBOWIĄZEK PIĘKNA. WZORNIKI I TRAKTATY ARCHITEKTONICZNE W ZBIORACH PAN BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ” Album prezentuje bogatą kolekcję wzorników architektonicznych z XVI i XVII wieku należących do PAN Biblioteki Gdańskiej. Jest to jedna z najcenniejszych tego typu kolekcji w Polsce – ze względu na rangę poszczególnych dzieł i jej kilkusetletnie związki z miastem, jego kulturą i życiem intelektualnym. Wzorniki stanowiły inspirację dla budowniczych Gdańska w złotym okresie jego rozwoju; ukazywały nie tylko detale architektoniczne i ich

funkcjonalne zastosowanie, ale również porywające rozmachem wizji plany miast idealnych. Książka Obowiązek piękna ułatwia wędrowkę w poszukiwaniu tych idei i konkretnych realizacji w przestrzeni Gdańska oraz podsuwa inspirujące rozwiązania konserwatorom zabytków, architektom, inwestorom i budowniczym współczesnego miasta.

Wydawnictwo: Słowo obraz terytoria

Cena: 95 zł

DESA.PL

UL. PIĘKNA 1A

00-477 WARSZAWA

TEL.: 22 163 66 00

EMAIL: BIURO@DESA.PL

CENA 29 ZŁ (Z 5% VAT)